

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Diplomová práce

**VÝVOJ A DOPADY NETARIFNÍCH OPATŘENÍ
PŘI VÝVOZU NA TRHY TŘETÍCH ZEMÍ**

Dita Neumannová

© 2013 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra obchodu a financí

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Neumannová Dita

Podnikání a administrativa

Název práce

Vývoj a dopady netarifních opatření při vývozu na trhy třetích zemí

Anglický název

Development and impact of non-tariff measures for the export to third country markets

Cíle práce

Cílem práce je zhodnotit možnosti a dopady vývozců, definování a návrhy na překonání překážek v rámci obchodu do 3.zemí.

Metodika

Práce bude rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické části budou využity literární a jiné zdroje. Praktická část bude zpracována na základě analýzy, syntézy, komparace a deskripce dat.

Harmonogram zpracování

1. Úvod	07.2011
2. Cíl a metodika práce	
3. Teoretická východiska práce	11.2011
4. Praktická část práce	12.2011
5. Zhodnocení	
6. Závěr	01.2012
7. Seznam zdrojů	
8. Přílohy	

Rozsah textové části

60 - 80 stran

Klíčová slova

zahraniční obchod, saldo obchodní bilance, protekcionismus, liberalismus, tarifní překážky, netarifní překážky, certifikát, veterinární správa

Doporučené zdroje informací

BRUŽEK, A. a kol.: Světová ekonomika na prahu 21.století, Velryba, Praha, 2003

FOSTER, T.: Jak získat a udržet zákazníka, Computer Press, Praha, 2002

KOTLER, P.: Marketing, Management, Grada Publishing, Praha, 1992

MACHKOVÁ, H. a kol.: Mezinárodní obchodní operace, Grada, 2009

SVATOŠ, M. a kol.: Zahraniční obchod, teorie a praxe, Grada, 2009

ŠTĚRBOVÁ, L.: Zahraničně obchodní politika ČR a její integrace do EU, Vydavatelství Aleš Čeněk Plzeň, 2009

THOMSON H.: International Economics, Global Markets and Competition, World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd., Singapore, 2006

Vedoucí práce

Regnerová Olga, Ing.

Termín odevzdání

březen 2012

doc. Antonín Valder, CSc.

Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.

Děkan fakulty

V Praze dne 24.10.2011

Čestné prohlášení

Prohlašuji na svou čest, že svou diplomovou práci „Vývoj a dopady netarifních opatření při vývozu na trhy třetích zemí“ jsem vypracovala samostatně, pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze, dne 18. 11. 2013

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat paní Ing. Olze Regnerové, vedoucí diplomové práce, za zodpovědný a vstřícný přístup při tvorbě diplomové práce a za cenné informace, korekce a připomínky.

Vývoj a dopady netarifních opatření při vývozu na trhy třetích zemí

Development and impact of non-tariff measures for the export to third country markets

Souhrn

Diplomová práce je zaměřena na realizaci exportní strategie státem i vývozcem v mezinárodních obchodních vztazích. Diplomová práce je specializována na konkrétní prostředí zahraničního obchodu České republiky, na uplatňování autonomní i společné obchodní politiky, a také na samotnou orientaci českých exportérů.

Teoretická část (třetí kapitola) je věnována obchodní politice jako nástroji, který reguluje ekonomické vztahy mezi subjekty působící na trhu. Tato část práce v konkrétním prostředí České republiky zkoumá strategii a princip společné obchodní politiky uplatňované členskými státy EU, jako jsou společný celní tarif, jednotný vnitřní trh a preferenční obchodní politika EU. Dále jsou zde rozebrány tarifní a netarifní nástroje, které mohou být a také jsou zeměmi uplatňovány ve vztahu k obchodu.

Praktická část je rozdělena do tří kapitol. V první části (čtvrté kapitole) jsou popsány možnosti podpory exportu v České republice. Podrobněji jsou prozkoumány možnosti čerpání státní, mezinárodní nebo soukromé pomoci exportérům. V této části práce je rozebrána uplatňovaná exportní strategie státu, její plnění a využití nástrojů k podpoře českého exportu. V páté kapitole jsou podrobněji analyzovány současné problémy českých exportérů, vznikající na straně státu a na straně samotných exportérů. V šesté kapitole se zaměřuji na konkrétní trh jedné země – Číny. Výsledkem práce je sestavení profilace čínského trhu a vytvoření podrobného manuálu exportéra, který by měl exportérovi významně pomoci pro úspěšný vstup na Čínský trh.

Klíčová slova: zahraniční obchod, protekcionismus, liberalismus, tarifní překážky, netarifní překážky, mezinárodní obchodní politika, exportní strategie

Summary

The Thesis focuses on the implementation of the export strategy by the state and exporters in international trade relations. The Thesis specializes in the specific environment of foreign trade in the Czech Republic, the application of an autonomous and common trade policy, as well as the Czech exporters' orientation itself.

The theoretical part (Chapter Three) deals with the trade policy as a tool for controlling economic relations between entities acting on the market. This part of the Thesis examines, in the specific environment of the Czech Republic, the strategy and principles of the common trade policy applied by the EU member states, among them the common customs tariffs, single market and EU preferential policy. It further analyses the tariff and non-tariff tools that may be, and really are, applied by the states in relation to trade.

The practical part is divided into three chapters. The first part (Chapter Four) describes the possibilities of supporting the export in the Czech Republic. It examines in detail the possibilities of drawing on governmental, international and private export subsidies. This part of the Thesis analyses the export strategy applied by the state, its performance and the utilization of tools for supporting the Czech export. Chapter Five analyses in detail the Czech exporters' current problems that arise on the governmental part and on the part of the exporters themselves. Chapter Six focuses on the specific market of a single country – China. The Thesis results in making Chinese market profiling and creating an exporter's detailed manual that should substantially support the exporter's successful entry in the Chinese market.

Key words: foreign trade, protectionism, liberalism, tariff barriers, non-tariff barriers, international trade policy

Obsah

Obsah.....	7
Seznam zkratek	9
1. Úvod.....	11
2. Cíl a metodika práce.....	13
3. Teoretická východiska.....	15
3.1. Obchodní politika - prostředek regulace vnějších ekonomických vztahů.....	15
3.1.1. Vliv obchodní politiky na ekonomiku.....	15
3.1.2. Orientace a zaměření obchodní politiky.....	16
3.1.3. Liberalismus	17
3.1.4. Protekcionismus	17
3.1.5. Prolínání - moderní trend obchodní politiky	18
3.2. Společná obchodní politika	19
3.2.1 GATT a WTO	22
3.2.2. Doložka nejvyšších výhod WTO	23
3.3. Nástroje na ochranu vnitřního trhu – tarifní nástroje	24
3.3.1. Cla	24
3.3.2. Celní řízení	26
3.4. Podpora prodeje - netarifní nástroje	27
3.4.1. Netarifní nástroje uplatňované státem ve vztahu k ochodu – dovoz a vývoz	28
3.4.2. Netarifní překážky.....	29
3.4.3. Autonomní a smluvní nástroje	31
3.5. Společná obchodní politika EU.....	32
3.5.1. Jednotný vnitřní trh EU	33
3.5.2. Společný celní tarif.....	33
3.5.3. Preferenční obchodní politika	33
3.6. Otázka nastavení obchodního režimu	35
3.7. Ochranná opatření před zvýšenými dovozy	36
3.7.1. Ochranná opatření vůči členským státům WTO	36
3.7.2. Ochranná opatření vůči nečlenským státům WTO	37
4. Podpora exportu v ČR.....	38
4.1. Státní podpora exportu v ČR.....	38
4.1.1. EGAP	38

4.1.2. ČEB	39
4.1.3. CzechTrade.....	40
4.1.4. CzechInvest	41
4.1.5. Česká centra	42
4.2. Nestátní podpora exportu v ČR.....	43
4.3. Exportní strategie ČR.....	44
4.3.1. Východiska pro formulaci Exportní strategie 2012 – 2020	46
4.3.2. Vize a cíle Exportní strategie	48
4.3.3. Dotazníkové šetření.....	49
4.4. Plnění Exportní strategie	52
4.4.1. Statistika exportu.....	52
4.5. Využití nástrojů k podpoře českého exportu.....	54
4.6. Mezinárodní zdroje financování a rozvojová spolupráce.....	55
4.7. Současné problémy českých exportérů - nedostatky na straně státu.....	55
4.8. Současné problémy českých exportérů - nedostatky na straně exportérů.....	57
5. Vybrané spory – zhodnocení netarifních na trzích třetích zemí.....	59
5.1. Země zájmu exportu - Čína.....	60
5.1.1. Teritoriální informace a obchodní bilance	60
5.1.2. Obchodně ekonomické vztahy	63
5.1.3. Perspektivní obory.....	63
5.1.4. Zastoupení a helpdesk	65
5.1.5. Tržní prostředí – netarifní opatření	66
5.1.6. Jak proniknout na čínský trh aneb etiketa obchodního jednání v Číně.....	67
5.2. Manuál exportéra při vstupu na Čínský trh.....	70
5.2.1. Konkurenceschopný výrobek	70
5.2.2. Průzkum trhu, kultura obchodování a marketingová strategie.....	71
5.2.3. Přímý vstup nebo se zástupcem?.....	73
5.2.4. Licence, Celní deklarace a doprava zboží	75
Závěr.....	78
Seznam literatury.....	80
Seznam grafů.....	85
Seznam obrázků	85
Seznam tabulek	86
Přílohy	88

Seznam zkratk

BRICS	Brazílie, Rusko, Indie, Čína, Jihoafrická republika
BÚ	běžný účet
CEBRE	Česká podnikatelská reprezentace při Evropské Unii
ČR	Česká republika
CZK	česká koruna
ČEB	Česká exportní banka
ČLR	Čínská lidová republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	daň z přidané hodnoty
DPPO	daň z příjmů právnických osob
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development
EGAP	Exportní garanční a pojišťovací společnost
EPAs	Economic Partnership Agreements - Dohody o ekonomickém partnerství
ES	Evropské společenství
ESVO	Evropské společenství volného obchodu
EU	Evropská Unie
GATT	General Agreement on tariffs and trade - Všeobecné dohody o clech a obchodu
GSP	General System of Preferences - Systém všeobecných celních preferencí
HDP	hrubý domácí produkt
JKM	jednotné kontaktní místo
MFN	Most Favoured Nation - Doložka nejvyšších výhod
MpMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MSP	malé a střední podniky
MZE	Ministerstvo zemědělství
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
OCT	Overseas Countries and Territories - Zámořské země a teritoria
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development - Organizace pro ekonomickou obnovu a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů - United Nations
PB	platební bilance
PCA	Partnership and Co-operation Agreement - Dohody o partnerství a spolupráci

PEST	Analýza politických, ekonomických, sociálních a technologických faktorů
ProCoP	Kontaktní místo pro výroby
PZO	podniky zahraničního obchodu
RVHP	Rada vzájemné hospodářské pomoci
RZ	rozvojové země
SAA	Stabilization and Association Agreement - Stabilizační a asociační dohody
SAE	Spojené arabské emiráty
SCS	společný celní sazebník
SNS	Společenství nezávislých států
SOLVIT	Centrum při MPO
SOP	společná obchodní politika
SRN	Spolková republika Německo
STI	Souhrnná teritoriální informace
SZP	společná zemědělská politika
TARIC	Tarif Inteqeé Communautaire - Integrovaný celní sazebník
USA	Spojené státy americké
USD	americký dolar
WBG	World Bank Group - Světová banka
WCO	World Customs Ogranization - Světová celní organizace
WFOE	Wholly Foreign-Owned Enterprise – Plně vlastněná zahraniční společnost
WTO	World Trade Organization - Světová obchodní organizace
ZK	zastupitelská kancelář
ZO	zahraniční obchod
ZÚ	zastupitelský úřad
ŽP	životní prostředí

1. Úvod

Česká republika je malou otevřenou ekonomikou, která v současné době, aby prosperovala a udržela si nastartovaný hospodářský růst, musí přinejmenším udržet a nejlépe zvýšit exportní podíl na obchodní bilanci státu. Přestože Česká republika patří k vyspělým zemím s vysokým poměrem vývozu zboží a služeb k HDP, tento ukazatel se každým rokem mění v závislosti na globální, finanční a ekonomické, situaci na světových trzích.

V objemu vývozu bychom měli zohlednit fakt, že významné procento českých exportérů se zaměřuje právě na trhy Evropské unie. V souvislosti s probíhajícím zpomalením ekonomického růstu, v důsledku přetrvávající ekonomické krize na evropských trzích, ani české firmy neuniknou ochlazení domácí poptávky, která se následně reflektuje do stagnace obchodní bilance země. Úkolem státu a jeho exportní strategie je podpora českých firem v boji o zakázky na globálních trzích, tedy i mimo evropské pole obchodu. S ohledem na budoucnost českého hospodářství si musíme uvědomit, že globalizace obchodu a diverzifikace zahraničních ekonomických vztahů je klíčová právě v destinacích s vysokým tržním potenciálem. V strategickém plánu podpory exportu na období 2012 - 2020 stát představuje a podporuje právě vybrané prosperující zahraniční trhy, které by se měly stát terčem budoucího obchodování.

I přes vůli vývozce prosadit se na zvoleném trhu, jsou v zahraničním obchodě určitá dohodnutá pravidla a samozřejmě i překážky, které velkou vahou ovlivňují samotné obchodování. Jak zajistit aktivní podporu exportérů? Jak co nejvíce eliminovat opatření ovlivňující obchod při vstupu na trhy třetích zemí? Zásadním předpokladem je nastavení státní podpory tak, aby exportérům zajistila podporu a podmínky běžné a srovnatelné s jejich konkurenty. Rovné postavení našich vývozců v prostředí cílového trhu je vůbec první a stěžejní hledisko pro úspěšné obchodování českých firem a následně ekonomický prospěch státu.

Tématu proexportní politiky jsem se rozhodla věnovat, protože mě toto téma dlouhodobě zajímá a částečně jsem se s ním seznámila ve své profesi obchodního zástupce firmy, která nabízí komplexní správu nemovitostí v evropských zemích (Itálie, Rakousko, Slovensko, Chorvatsko, Ukrajina) a která svými podnikatelskými aktivitami směřuje na trhy třetích zemí.

Diplomová práce zkoumá realizaci exportní strategie a způsoby nastavení podpory státu, které by exportérům umožňovala využít výhodné podmínky a které nejsou na komerční

bázi dostupné. Práce zkoumá principy společné obchodní politiky uplatňované členskými státy Evropské unie v návaznosti na trhy třetích zemí a blíže ukazuje možnosti tarifních a netarifních nástrojů, které mohou být a také jsou zeměmi uplatňovány při vstupu na daný trh. Práce by měla přinést exportérovi informace o možnostech čerpání pomoci ze státních, mezinárodních a soukromých zdrojů.

Diplomová práce analyzuje současné problémy českých exportérů, které mohou vznikat na straně státu, ale také ty, které může samotný vývozce ovlivnit nebo jejich vzniku úplně zamezit. Záměrem práce je orientace na jedno tržní prostředí vybrané třetí země. Výsledkem práce by mělo být sestavení profilu vybraného zahraničního trhu a vytvoření manuálu, který by měl exportérovi významně usnadnit vstup na zvolený trh třetí země.

2. Cíl a metodika práce

V souvislosti s exportem českých producentů na trhy třetích zemí je možné najít velmi mnoho dostupných zdrojů poskytujících velké množství informací a doporučení pro vývozce. Nutno ale dodat, že ucelený přehled a návod, jakým způsobem se na vybraný trh připravit, jak efektivně exportovat a přitom využít plně státní podpory, zcela chybí. Velmi často exportér narazí na zastaralé informace nebo opakující se přehledy, které v době prezentace již nejsou aktuální.

Hlavním cílem diplomové práce je sestavit přehled možností, kam a za jakých okolností se mohou české firmy obrátit nebo jaké informace o zvolené destinaci mohou získat. Cílem je specifikovat způsoby čerpání finančních prostředků z proexportních projektů určené pro zahraniční trhy, díky nimž bude moci exportér posílit svoje postavení na pronikající trh vůči svým konkurentům. Dílčím cílem diplomové práce je sestavení manuálu exportéra, který se specializuje na obchodování v Číně. Záměrem je analyzovat a přiblížit exportérovi čínský trh a jeho etiku obchodování.

Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. Teoretická část je věnována pojmům, které vycházejí z odborné literatury. Zaměřuje se na zkoumání vlivu společné obchodní politiky uplatňované v rámci členství České republiky v Evropské Unii. V teoretické části práce jsou vysvětleny elementární principy, pojmy a smluvní ujednání. Kapitoly 3.3 a 3.4 jsou věnovány charakteristice nejdůležitějších tarifních a netarifních nástrojů využívaným v zahraničním obchodě. Kapitola 3.7 zkoumá uplatňování ochranných opatření, která jsou prosazována vůči členským a nečlenským státům Světové obchodní organizace.

V praktické části, v kapitole 4, je nejdříve popsán princip fungování státní podpory exportu ČR. Jsou zde představeny způsoby státní i nestátní podpory vývozců a jejich produkty. Tato část práce je soustředěna na Exportní strategii České republiky, východiska, cíle a její plnění. Pomocí syntézy je v této části práce vytvořen přehled využití nástrojů na podporu českého exportu a také možností čerpání finančních zdrojů. V kapitole 5 je vypsán souhrn nejvýznamnějších problémů českých exportérů a návrh účinného řešení. V závěru praktické části práce, v kapitole 6, je analyzován trh Čínské lidové republiky – jako oblasti zájmu českých exportérů. Použitím sběru dat je v práci vymezen potenciální prostor pro umístění preferovaných produktů a služeb na čínském trhu. Pomocí komparace a syntézy

je v této kapitole vymezen manuál exportéra, který by měl být výchozím dokumentem pro vývozce na čínský trh.

Informace a citace, které byly využity pro zpracování, jsou řádně uvedeny v poznámkách pod čarou a v seznamu literatury umístěném na konci diplomové práce. V práci jsou použity grafy, tabulky a obrázky, které jsou zvoleny tak, aby zdůraznily obsah poskytovaných informací. Grafy, tabulky a obrázky jsou z části plně vytvořené a z části převzaté s řádně citovaným zdrojem. Jejich souhrnný seznam je uveden na konci diplomové práce. V několika kapitolách je mé tvrzení opřeno o statistická data, která pocházejí z důvěryhodných zdrojů, a která jsou řádně citována v poznámkách pod čarou a v seznamu literatury uvedeném na konci diplomové práce. Na konci práce je připojena příloha č. 1, Statistika zahraničního obchodu s Čínou, která by měla doložit použitá statistická data v praktické části diplomové práce.

3. Teoretická východiska

3.1. Obchodní politika - prostředek regulace vnějších ekonomických vztahů

„Obchodní politika státu je souhrnem záměrů, strategií, zásad, opatření, nástrojů, smluv a institucí, vytvářených a koncipovaných na úrovni vlády a směřující k podnikatelským subjektům domácím i zahraničním.“¹

Obchodní politika je vládním nástrojem, jak ovlivnit podnikatelské prostředí a související obchodní vztahy. Hlavním cílem je zajistit optimální stabilitu a vnitřní ekonomický vývoj národního hospodářství v krátkodobém, střednědobém i dlouhodobém měřítku. Jeden ze způsobů, jak dosáhnou optimální změny alokace výrobních zdrojů a redistribuci zisků je zapojení státu a její ekonomiky do mezinárodních obchodních vztahů, nebo ovlivnění zahraničního obchodu pomocí transformace vyrobeného produktu na produkt živý.²

Pojem obchodní politika lze také uchopit jako „...souhrn přímých a nepřímých vládních opatření, které mění prostředí, ve kterém dochází k mezinárodním obchodním transakcím.“³

3.1.1. Vliv obchodní politiky na ekonomiku

Znakem míry vlivu obchodní politiky na ekonomiku státu je její otevřenost a zapojení do mezinárodních investic. Rozměr ekonomiky, tedy čím menší je vnitřní trh, tím větší je otevřenost ekonomiky, jsou ukazateli míry vlivu obchodní politiky státu. S vyšší mírou otevřenosti obchodní politiky státu mají vyspělé státy větší podíl zahraničního obchodu na hrubém domácím produktu. Tedy, pokud jsou státy více nakloněni extrapolaci obchodní politiky, pak jsou více ovlivňovány uplatňující obchodní politikou své vlády. Obchodní politika v mezinárodních vztazích je uplatňována jako suverénní funkce postavení státu.

¹ KALÍNSKÁ, Emilie, et al. Mezinárodní obchod v 21. století. První vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 232. ISBN 978-80-247-3396-8.

² KALÍNSKÁ, Emilie, et al. Mezinárodní obchod v 21. století. První vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 232. ISBN 978-80-247-3396-8.

³ KALÍNSKÁ, Emilie, et al. Mezinárodní obchod v 21. století. První vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 232. ISBN 978-80-247-3396-8.

Každý stát má právo regulace činností na svém území. Vláda o své obchodní politice na území státu rozhoduje autonomně, na základě platných hospodářských, ekonomických a politických kodexů a dalších objektivních skutečností (zeměpisná a klimatické poloha, surovinové zdroje, atd.). Ekonomický potenciál obchodní politiky zajišťují platné zákony, hospodářské i politické vztahy se třetími zeměmi, vývoj světového hospodářství v globálním měřítku, obchodní ujednání z mezinárodních dohod, devizová politika, úvěrová politika, migrační a sociální politika, kapitálová a investiční politika a další kodexy a platné vztahy.⁴

V dnešním světě se obchodní vztahy a obchodní politiky jednotlivých států velmi prolínají a rozvíjí, čímž vytváří souhrn obchodních politik všech států jako prostředí trhu pro podnikání. Tento trh výrazně ovlivňuje podmínky, ve kterých se domácí průmysl, zemědělství, služby a obchod uskutečňuje. Obchodní politika ovlivňuje nejen hospodářsko-ekonomickou činnost subjektů obchodu, ale také jednotlivé odběratele v mimoekonomických oblastech - sociálních či zdravotních službách nebo i v regionálních oblastech rozvoje.⁵

3.1.2. Orientace a zaměření obchodní politiky

Liberalismům a protekcionismus, to jsou dva základní směry, které se vytvořily v průběhu historie vývoje obchodní politiky. Liberalistické a protekcionistické rozdělení obchodních politik je však v praxi mnohem složitější. Obchodní politiky států jsou vždy mixem otevření trhů států vnějším konkurenčním subjektům, proexportní podporou domácích jedinců či ochranou domácí ekonomiky v návaznosti na politiku zaměstnanosti. V dnešních ekonomikách můžeme sledovat spousty rysů, které nám asociují ekonomické zaměření státu spíše k protekcionistickému či liberalistickému zaměření. Oba dva pohledy jsou svým způsobem v rámci zohlednění času a historickému vývoji přínosem. Jejich prosazování musí zohlednit vážné krátkodobé i dlouhodobé dopady na celou ekonomickou situaci státu i v soustavnosti na neekonomické sféry sociální oblasti.⁶

⁴ KALÍNSKÁ, Emilie, et al. Mezinárodní obchod v 21. století. První vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 232. ISBN 978-80-247-3396-8.

⁵ KALÍNSKÁ, Emilie, et al. Mezinárodní obchod v 21. století. První vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 232. ISBN 978-80-247-3396-8.

⁶ KALÍNSKÁ, Emilie, et al. Mezinárodní obchod v 21. století. První vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 232. ISBN 978-80-247-3396-8.

3.1.3. Liberalismus

V obchodní politice chápán jako volný, svobodný obchod, vedoucí k odstranění překážek obchodu pomocí otevření sektorů domácího trhu pro zahraniční konkurenci a v návaznosti na volný trh ve všech oblastech ekonomiky odstranění proexportních, přímých i nepřímých podpor státu. Cílem liberálního přístupu k obchodní politice státu je dospět k volné obchodní výměně bez zasahování státu. Zahraniční vliv na konkurenci na domácím trhu slábne a dochází tak k růstu specializace ekonomiky či k možnosti vyšší realizace komparativních výhod ze zahraničně obchodní směny. V návaznosti na komparativní výhody obchodní politiky se snižují ceny směny a zčásti dochází k zmírnění inflace v návaznosti na stabilitu cen. Negativními projevy liberálně obchodní politiky státu v ekonomických procesech je snížení mezd, které má za následek rostoucí nezaměstnanost a s návazností na vyšší stupeň zranitelnosti ekonomiky v souvislosti s vyšší závislostí na dovozu zahraničních subjektů. S ohledem na vysoký stupeň dovozu zahraničních dodavatelů dochází k monopolnímu ovládnutí trhu zahraničním dovozcem a tedy vytěsnění domácí produkce či výroby.⁷

3.1.4. Protekcionismus

Protekcionsistická teorie (ochranářství) je v obchodní teorii chápána jako ochrana vnitřní domácí ekonomiky státu před vnějšími zahraničními subjekty obchodu, tedy jako „obchodní politika filtrující negativní vnější vlivy“⁸. V rámci této ochranářské teorie je to stát, kdo určuje, jaký a jak velký filtr bude stanoven, jakých subjektů v kterých oblastech se bude týkat. Z krátkodobého hlediska může ochranářská obchodní politika působit na ekonomiku států podpůrně. Krátkodobě může pokles dovozů zahraničních obchodníků podpořit domácí výrobce, avšak dlouhodobě, v prostředí, které není konkurence schopně z hlediska absence více soutěžitelů, jsou v důsledku protekcionsistických opatření vytlačeny zahraniční technologie a know-how, což zmenšuje realizační možnosti pro domácí vývoz, kdy celá ekonomika státu se postupně dostává do konkurenční izolace od ostatních států, což může vést i k ztrátě ekonomického kontaktu s vnějšími obchodními partnery. Snižuje se možnost

⁷ KALÍNSKÁ, Emilie, et al. Mezinárodní obchod v 21. století. První vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 232. ISBN 978-80-247-3396-8.

⁸ KALÍNSKÁ, Emilie, et al. Mezinárodní obchod v 21. století. První vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 232. ISBN 978-80-247-3396-8.

přístupu na zahraniční trhy a kvalita domácích vývozních artiklů je v návaznosti na konkurenci zahraničních dodavatelů velmi nízká. Příkladem takového protekcionismu je autarkie, kdy dochází k extrémnímu uzavření trhu domácího (znemožnění dovozu) před zahraničním (v souvislosti s konkurenceschopností i zamezení vývozu). Další formou je lokalizace trhů, což je moderní trend ochránářství, používaný hlavně v zemědělství. Lokalizace trhů je zvýhodnění domácí produkce subjektů a zamezení jeho vývozu. Strategií lokalizace trhů je zabezpečit pokrytí poptávky na domácích trzích v souvislosti s omezením vývozu. Problémem je neefektivní využití komparativních a absolutních výhod, vzhledem k stanoveným omezením protekcionistickou obchodní politikou.⁹

3.1.5. Prolínání - moderní trend obchodní politiky

Ruku v ruce s rozvojem mezinárodního obchodu a ochranou domácího výrobce před zahraniční konkurencí byly vytvářeny i metody nutné k regulaci vstupu surovin, zboží a služeb na domácí trh. Historický vývoj obchodních politik v 20. století ukázal, že jakákoliv ochrana, trvá-li delší období, je pro domácí ekonomiku v naprosté většině případů výrazně neefektivní. Dočasná ztráta konkurence vůči zahraničnímu dovozu, nemožné přímé srovnání kvality obchodovaného zboží na vnitřním trhu vede v drtivé většině k zakonzervování všech ekonomických i technických kritérií zboží oproti mezinárodnímu standardu.¹⁰

V souvislosti s finanční a ekonomickou krizí 21. století zaznamenaly obchodní politiky rozvojových i vyspělých zemí opět nárůst protekcionistických opatření. V rámci vyspělých ekonomik se tato opatření objevují v podobě subvencí, stimulačních finančních podpor a vládních zakázek. Rozvojové země otevřeně praktikují protekcionistická opatření (zvyšování celních sazeb dovozu, zvyšování administrativní zátěže pro dovozce), a to z důvodu nedostatku vládních zdrojů.¹¹

⁹ KALÍNSKÁ, Emilie, et al. Mezinárodní obchod v 21. století. První vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 232. ISBN 978-80-247-3396-8.

¹⁰ Společná obchodní politika Evropské Unie: Tvorba, principy a strategie obchodní politiky. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2011-10-22]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/spolecna-obchodni-politika-evropske-unie-4461.html#>.

¹¹ KALÍNSKÁ, Emilie, et al. Mezinárodní obchod v 21. století. První vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 232. ISBN 978-80-247-3396-8.

3.2. Společná obchodní politika

Po vstupu České Republiky do Evropské unie v květnu roku 2004 se Česká Republika, jako členský stát, vzdala práva uplatňovat vůči nečlenským třetím zemím samostatnou obchodní politiku. Vstupem do EU se ČR připojila k závaznému uspořádání celní unie, v které EU uplatňuje jednotné úpravy obchodních vztahů pro dovoz a vývoz z a do třetích zemí.¹²

Obchodní politika členských států EU vzniká v prostředí celosvětového hospodářství a světového obchodu. Z tohoto vyplývá, že obchodní politika EU je vždy vázána mezinárodními pravidly, tedy pravidla světového obchodu jsou nadřazená obchodní politice EU. Preferovaná obchodní politika EU musí být s mezinárodními směnicemi vždy v souladu.¹³

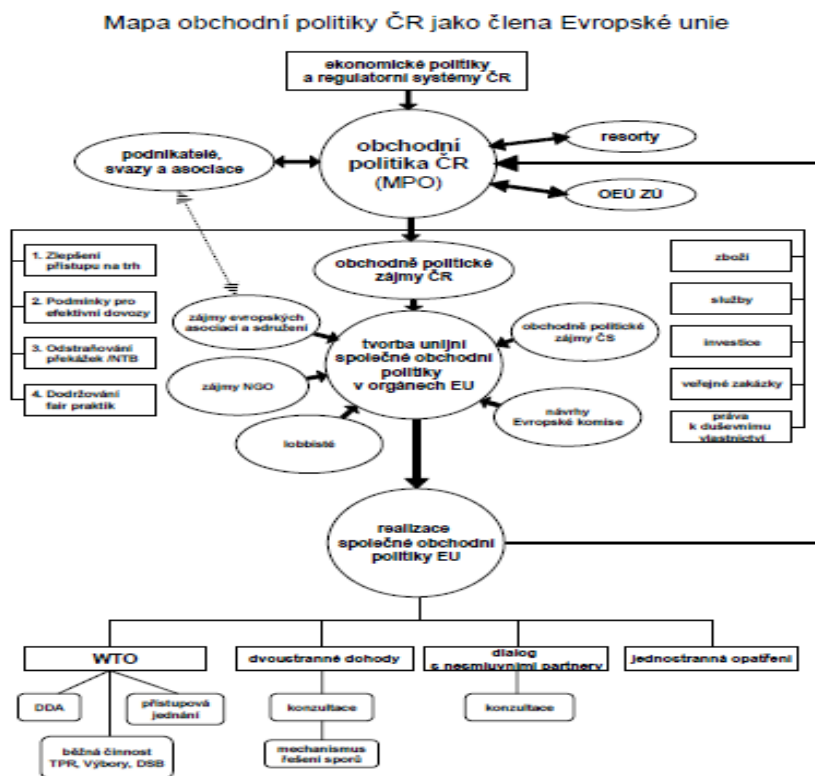
Obchod mezi ČR a unijními státy se stává vnitřním obchodem, který je upraven v rámci pravidel jednotného vnitřního bezbariérového trhu. Dle čl. 7 odst. 1 Smlouvy o ES zahrnuje jednotný vnitřní trh prostor bez vnitřních hranic, kde je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu. Zahraničním obchodem zůstává reálně obchod se třetími zeměmi (mimo unijní země), který se řídí pravidly EU pro regulaci obchodu se třetími zeměmi. Společné obchodní politiky (zemědělská, obchodní) jsou pro všechny členské státy shodné a závazné.¹⁴

¹² Společná obchodní politika Evropské Unie: Tvorba, principy a strategie obchodní politiky. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2011-10-22]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/spolecna-obchodni-politika-evropske-unie-4461.html#>.

¹³ Světová obchodní organizace (WTO): Schválený rámec pro přípravu pravidel další etapy uvolňování mezinárodního zemědělského obchodu. Ministerstvo zemědělství ČR 2004.

¹⁴ BARTOŠOVÁ, Karolína, Informační zdroje o podmínkách agrárního zahraničního obchodu ČR se zeměmi mimo EU, Ministerstvo zemědělství, Odbor zahraničně obchodní spolupráce MZE – 14230, eagri.cz : Zahraniční vztahy: Agrární zahraniční obchod. [online]. [cit. 2011-10-22], <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/agrarni-zahranicni-obchod/informacni-zdroje-o-podminkach.html>.

Obrázek č. 1 : Mapa obchodní politiky ČR jako člena EU

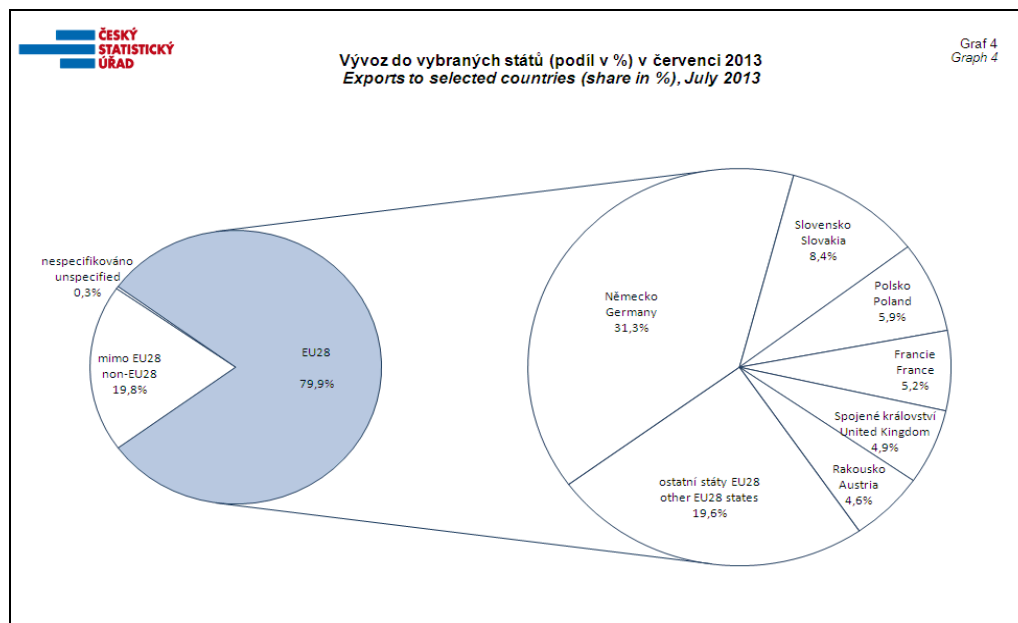

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu, <http://www.mpo.cz/dokument38699.html>, 22. 9. 2013 + vlastní zpracování

Zahraněční obchod ČR se třetími zeměmi a jeho mezinárodní pravidla se po vstupu ČR do EU vztahují na asi 20% současného mezinárodního obchodu ČR. Zhruba 80% obchodních operací představuje intraunijní, tedy vnitřní, obchod unie.¹⁵

¹⁵ Světová obchodní organizace (WTO): Schválený rámec pro přípravu pravidel další etapy uvolňování mezinárodního zemědělského obchodu. Ministerstvo zemědělství ČR 2004.

Graf č.1 : Vývoz do vybraných států

Zdroj: Český statistický úřad, <http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/tab/DC00340745>, 19.9.2013 + vlastní zpracování

Společná obchodní politika Evropské Unie je jednotně upravena pro všechny státy Evropské Unie. Podle článku 207 Smlouvy o fungování Evropské Unie (tzv. Lisabonská smlouva, bývalý čl. 133) je společná obchodní politika výlučně v kompetenci Společenství. V obchodních otázkách přebírá zákonodárnou pravomoc Evropská komise. Na základě návrhu předložených Evropskou komisí, je rozhodujícím orgánem pro provádění společné obchodní politiky Rada EU. Nejen jako poradní orgán Rady EU, ale také jako režisér společné obchodní politiky Evropské unie, funguje Výbor pro obchodní politiku. Jeho náplní je vytvářet strategické záměry až k jednotlivým opatřením či zpracování řešení problémů při vývozu jednotlivých surovin a výrobků.¹⁶

„Společná obchodní politika EU se zakládá na jednotných principech, zejména pokud jde o úpravy celních sazeb, uzavírání preferenčních obchodních dohod týkajících se obchodu se službami a zbožím, obchodní aspekty duševního vlastnictví, přímé zahraniční investice,

¹⁶ Společná obchodní politika Evropské Unie: Tvorba, principy a strategie obchodní politiky. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2011-10-22]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/spolecna-obchodni-politika-evropske-unie-4461.html#>.

*sjednocování liberalizačních opatření, vývozní politiku a opatření na ochranu obchodu, jako jsou opatření pro případ dumpingu a subvencování.*¹⁷

3.2.1 GATT a WTO

V moderní době dochází k odstraňování překážek obchodu s cílem obchod liberalizovat. V bilaterálních vztazích, v mnohostranných jednáních, se postupně začínají uplatňovat hlavní rozvojové strategie. Po druhé světové válce začíná docházet k odstranění vysoké míry protekcionismu a postupného nastavení mezinárodního ekonomického režimu, který by zjednodušil a upravil finanční a obchodní vztahy mezi státy.

WTO nebo-li Světová obchodní organizace (World Trade Organization) je organizací, která projednává pravidla obchodu mezi státy. Hlavní náplní je vytváření mezinárodních dohod, které byly sjednány, podepsány a ratifikovány většinou obchodujících světových zemí. Cílem WTO je zvýšení životní úrovně států, dosažení plné zaměstnanosti a vyšší rostoucí úrovně reálného důchodu, zvýšení obchodu se zbožím a se službami, které umožní optimální využití světových zdrojů. Činností WTO je zajištění transparentnosti a stability obchodu mezi členy WTO, dosažení mnohostranně závazných pravidel mezinárodního obchodu a jeho liberalizace (odstranění překážek). Zásadou WTO je jednomyslný konsenzus všech členů a vytváření pravidel obchodu tak, aby byly dodržovány základní principy, na kterých je organizace vybudována. Mezi základní principy organizace patří nediskriminace (princip doložky nejvyšších výhod – pro všechny členy WTO stejné zacházení), princip předvídatelnosti, stability a transparentnosti. Česká republika se stala jednou z původních členských států WOT, v současné době má WTO 159 členů (Rusko přistoupilo jako poslední 22. 8. 2012).¹⁸

Záměrem WTO je vytvořit a jednomyslně odsouhlasit soubor pravidel mezinárodního obchodu, které by co nejméně zasahovali do běžných tržních principů (konkurence a soutěž) a tím i odstranit nefunkční zásahy států.¹⁹

¹⁷ Společná obchodní politika Evropské Unie: Tvorba, principy a strategie obchodní politiky. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2011-10-22]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/spolecna-obchodni-politika-evropske-unie-4461.html#>.

¹⁸ Zahraniční obchod, Právní prostředí a regulace, Právní prostředí a celní problematika, Základní informace k WTO a DDA. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2011-10-22]. Dostupný z www.businessinfo.cz/cs/clanky/zakladni-informace-k-wto-a-dda-7186.html.

¹⁹ Světová obchodní organizace (WTO): Schválený rámec pro přípravu pravidel další etapy uvolňování mezinárodního zemědělského obchodu. Ministerstvo zemědělství ČR 2004.

Mezi hlavní úkoly organizace WTO patří snižování cel, zjednodušování procedur v mezinárodním obchodě, urychlení oběhu zboží a zkracování lhůt dodání zboží, odstranění administrativních překážek obchodu, řešení problematiky antidumpingu, dohlížet na mezinárodní obchod, zejména sledování plnění podepsaných mezinárodních úmluv, řešení obchodních sporů mezi členskými zeměmi a stížností na nedodržování přijatých zásad v oblasti obchodu. Organizace WTO je plně kompetentní využít mechanismus řešení sporů, který opravňuje jakoukoliv členskou zemi uplatnit obchodní sankce vůči státu, který zavedl jednostranné bariéry omezující mezinárodní obchod.²⁰

Zakládajícím kamenem tvořící náplň činnosti Světové obchodní organizace a také základním kamenem pro minimalizaci překážek a liberalizaci mezinárodního obchodu byl podpis **Všeobecné dohody o clech a obchodu (General Agreement on tariffs and trade – GATT)** v roce 1947, která vstoupila v platnost v roce 1948. Signatářem obchodní a celní úmluvy bylo v tehdejší době i Československo. Cílem dohody bylo postupné omezení a odstranění existujících obchodních bariér, snížení cel v mezinárodním obchodě, rozvoj služeb pro mezinárodní obchod a ochrana duševního vlastnictví.²¹

3.2.2. Doložka nejvyšších výhod WTO

V rámci dohody GATT, si smluvní strany poskytují tzv. mnohostrannou doložku nejvyšších výhod, kdy je prosazována liberalizace obchodu na základě principů reciprocity a zamezení hospodářské diskriminace. Při liberalizaci a vytváření pravidel obchodu musí být dodržována zásada nediskriminace, předvídatelnosti, stability a transparentnosti. Zásadou nediskriminace je myšleno, aby bylo všem členům WTO uděleno stejné zacházení v přístupu na trh a nebyl uplatňován rozdíl mezi domácími a zahraničními subjekty. Zásadou transparentnosti se míní, aby se obchodní partneři při vstupu na trh mohli opřít o právní závaznost a dlouhodobou neměnnost obchodních pravidel.²²

²⁰ Právní prostředí a regulace: GATT, WTO. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2011-10-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/zakladni-informace-k-wto-a-dda-7186.html>.

²¹ Právní prostředí a regulace: GATT, WTO. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2011-10-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/zakladni-informace-k-wto-a-dda-7186.html>.

²² Právní prostředí a regulace: GATT, WTO. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2011-10-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/zakladni-informace-k-wto-a-dda-7186.html>.

Česká republika má mimo jiné sjednané doložky nejvyšších výhod s těmito státy: USA, Kanada, Japonsko, Austrálie, Nový Zéland, Tchaj-wan.²³

3.3. Nástroje na ochranu vnitřního trhu – tarifní nástroje

Ochrana záměrů států dotýkající se obchodních vztahů se zahraničím nebo vytváření podnikatelského prostředí na tuzemském trhu státu či ochrana vnitřní ekonomiky státu, to jsou hlavní funkce zavedených nástrojů ve státě. Nástroje na ochranu vnitřního trhu jsou všechny takové, které mají protekcionistický charakter a jsou užívány proti nekalé konkurenci (dovoz za dumpingové ceny, dovoz subvencovaného zboží) – tarifní nástroje.²⁴

V minulosti byly tarifní nástroje velmi hojně používány. Jak už jsem uvedla výše, po druhé světové válce, se vznikem organizace GATT a s růstem liberalizace mezinárodního obchodu, jejich význam značně klesl. S rostoucí liberalizací obchodních politik států začaly být tarifní nástroje neúčinné a nevyhovující. Strategie liberalismu, tedy otevření obchodu vnitřního trhu pro konkurenty, zvyšovala míru specializace a konkurenceschopnost vývozu na zahraniční trhy. Odbourávání tarifních nástrojů stanovených státem, tedy celní zatížení, zlevnila vstupy do výroby a následně zvýšila technologickou schopnost zboží.²⁵

3.3.1. Cla

Cla jsou sazby, které jsou předem vyhlášeny právním předpisem státu na určité předem stanovené období. Clo je poplatek, který je státem vybírán při přechodu artiklu přes jeho hranici, a to buď při dovozu zboží na tuzemský trh (dovozní clo) anebo při vývozu zboží z domovského celního území (vývozní clo). Zvláštní clo může být zavedeno i na výrobky při tranzitu přes jeho celní území.²⁶

²³ PLCHOVÁ, Božena, Josef ABRHÁM a Mojmír HELÍSEK. Česká republika a EU: ekonomika - měna - hospodářská politika. 1. vyd. Praha: Kriegl, 2010, 206 s. ISBN 978-80-86912-39-4.

²⁴ KALÍNSKÁ, Emilie, et al. Mezinárodní obchod v 21. století. První vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 232. ISBN 978-80-247-3396-8.

²⁵ KALÍNSKÁ, Emilie, et al. Mezinárodní obchod v 21. století. První vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 232. ISBN 978-80-247-3396-8.

²⁶ Právní prostředí a regulace: GATT, WTO. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2011-10-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/zakladni-informace-k-wto-a-dda-7186.html>.

Clo je jedním z nejstarších finančních nástrojů používaným již od středověku. Významnou funkcí cla je ochránářství. Při vyměření cla a jeho zaplacení, dochází k navýšení ceny dováženého výrobku na tuzemském trhu a tedy i k jeho znevýhodnění oproti domácí produkci. Cla tak většinou dočasně chrání tuzemskou výrobu před konkurencí a vytváří časový prostor pro investice do výroby a zlepšení konkurenceschopnosti domácí výroby. Nejen funkce ochranná, ale cla jsou také využívána jako nástroj k regulaci komoditní a teritoriální struktury dovozu. Cla také mohou efektivně působit na teritoriální a zbožovou strukturu zahraničního obchodu a to pomocí různých celních sazeb na jednotlivé komodity nebo vůči jednotlivým státům. I vlastní vývoz státu je možné ovlivnit pomocí cel. Reciproční výhody, které jsou domluveny na dovoz z některých států pomocí zvýhodněné celní sazby, jsou aplikovány i při vývozu vlastních výrobků do těchto zemí. Ekologická funkce cla, jako další možnost využití celního percentilu, je tzv. uvalení vyšších celních sazeb státu na suroviny, materiály a hotové výroby, které mají prokazatelně negativní dopad na zdraví obyvatel a životní prostředí.²⁷

Na základě předem stanovené metodiky a předem jasně definovaných koeficientů lze hodnotu cla snadno vypočítat. Efektivní míra celní ochrany, jako procentuální navýšení přidané hodnoty na fyzickou jednotku výroby vlivem celní ochrany, je ekonomický ukazatel, díky kterému je možné měřit dopad cla jako zátěže na ekonomiku.²⁸

Cla, jako nejtransparentnější obchodně politický nástroj jsou definována z různých hledisek. Podle směru přechodu přes hranice, tedy na dovozní, vývozní a tranzitní. Podle účelu můžeme cla specifikovat na finanční (fiskální funkce cel – součást příjmu do státního rozpočtu), ochranná (protekcionsistická funkce cel – ochrana domácího výrobce znevýhodněním zahraničních výrobců). Podle cíle dělíme cla na skleníková a výchovná, preferenční (celní sazby plynou z uzavřených recipročních dohod nebo jednostranné poskytované dohody pro rozvojové země na základě rozhodnutí členů GATT z roku 1979), prohibitivní (cena cla je velmi vysoká a téměř znemožňuje dovoz zboží), diferenční (při splnění určitých podmínek, stát poskytne dodatečné výhody). Podle způsobu výpočtu diferencujeme cla na valorická (% sazba z hodnoty zboží), specifická (konkrétní peněžní částka za fyzikální jednotku zboží, z hmotnosti, z objemu, za kus, nahrazuje velmi často antidumpingové clo jako dočasné opatření regulace levných výrobků), smíšené

²⁷ MACHKOVÁ, Hana, et al. Mezinárodní obchodní operace. 5., aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. Celní řízení v EU, s. 240. ISBN 978-80-247-3237-4.

²⁸ KALÍNSKÁ, Emilie, et al. Mezinárodní obchod v 21. století. První vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 232. ISBN 978-80-247-3396-8.

(kombinovaná) sazby (skládá se z kombinace obou předchozích, nejčastěji používaná v mezinárodním obchodě), kontingentní (tarifní kvóta) clo (v daném sazebníku je na určitý druh zboží vybráno clo nižší, následně po vyčerpání limitu kvóty se celní sazba upravuje na obecnou výši). Podle vztahu k obchodnímu partnerovi se rozlišují cla odvetná (retorzní – po zavedení mnohostranného obchodního systému a smluvních ujednání se dnes již nevyžívají), kompensační cla (za účelem vyrovnání prémie nebo subvence, která byla poskytnutá přímo či nepřímo danému obchodnímu partnerovi), antidumpingová cla (pro dovážené výrobky, které jsou předmětem dumpingu, vývozní cena je nižší než běžná průměrná hodnota obdobného výrobku v zemi vývozu, využívá se tehdy, pokud může dumping ohrozit samotnou výrobu či rozvoj výrobku), negociační cla (při vyjednávání jako imaginární sazby, které nutí k diskuzi a ústupkům v rámci jednání s obchodním partnerem).²⁹

Jedním z účinných tarifních nástrojů omezení obchodní politiky jsou kvantitativní restrikce. Hlavním cílem těchto omezení je ochrana tuzemského, vnitro unijního podnikatelského prostředí, kdy principem fungování je stanovení maximální hranice vývozu či dovozu zboží, vyjádřené v množství či jednotkách zboží. Tyto restrikce se týkají především zemědělských a potravinářských výrobků a ekonomicky citlivých komodit. V praxi jsou to celní kvóty nebo stropy, které vyhláší vláda svým nařízením, a čerpají se prostřednictvím licencí. Pokud subjekt překročí stanovené hranice, následkem u kvót je zastavení vývozu nebo dovozu nebo postih stanovenými sankcemi. V případě celních stropů, překročení hranice vývozu či dovozu lze pokračovat do té doby, než je členskou zemí vznesená námitka proti pohybu zboží. S ohledem na neustále se vyvíjející systém mezinárodního obchodu a v souvislosti na sílící tlak hromadných úmluv koncentrace úsilí států do koordinace celní politiky, čím dál častěji získávají původně autonomní cla povahu samostatného smluvního nástroje obchodní politiky.³⁰

3.3.2. Celní řízení

Celní předpisy jsou hlavním tarifním nástrojem používaným státem. Celní systém státu je specifikován celními předpisy. Celní zákon a prováděcí předpisy k němu, zákon o celním sazebníku a celní sazebník vydaný formou zákona nebo vládní vyhlášky, celně

²⁹ KALÍNSKÁ, Emilie, et al. Mezinárodní obchod v 21. století. První vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 232. ISBN 978-80-247-3396-8.

³⁰ MACHKOVÁ, Hana, et al. Mezinárodní obchodní operace. 5., aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. Celní řízení v EU, s. 240. ISBN 978-80-247-3237-4.

tarifní smlouvy a smlouvy obsahující doložku nejvyšších výhod, to jsou hlavní dokumenty, které tvoří celní předpisy. „*Celní předpisy upravují celní formality, nebo-li souhrn všech požadavků, jejichž splnění je nutné pro projednání zboží přecházející přes hranice státu.*“³¹ Celní režimy, tedy Celní zákon České republiky pak dále stanovují typy celního režimu a to volný běh, tranzit, uskladňování v celním skladu, aktivní zušlechťovací styk, přepracování pod celním dohledem, dočasné použití, pasivní zušlechťovací styk a vývoz.³²

V úředním seznamu, celním sazebníku, jsou přiřazeny ke každému zboží všechny celní sazby státu. Česká republika patří mezi 200 zemí světa, které v současnosti používají celní sazebník a tak reprezentují 98% světového obchodu. Světová celní organizace (WCO – World Customs Organization), která sdružuje 161 členů států, se podílí na uzavření celé řady důležitých mezinárodních dohod a ujednání, týkající se celní problematiky. Jedním ze základních dokumentů WCO je Dohoda o harmonizovaném systému popisu značení zboží, kde s cílem usnadnit procedury obchodu pomocí odbouráním nákladů na udržování různých klasifikací zboží, dochází k utřídění celních tarifů platných v jednotlivých zemích do 21 částí a 97 kapitol.³³

3.4. Podpora prodeje - netarifní nástroje

Charakter netarifní překážky má vše, co nad rámec tarifních překážek omezuje a komplikuje vstup zahraničního zboží na trh domácí výroby. Problematiku netarifních překážek dovozu řeší mimo jiné i organizace WTO. Obecnou funkcí netarifních opatření je možnost filtrovat negativní vlivy za zahraničního obchodu a jejich dopad na domácí trh. Kontrola množství dováženého zboží a jeho cen z důvodů dopadů a ovlivnění domácí výroby či vlivu na konkurenceschopnost, obrana proti nekalým praktikám na partnerských a zahraničních trzích, reakce na dumpingové ceny, subvencovaný dovoz a zastírání původ zboží, odvěta proti překážkám na partnerských trzích, ochrana spotřebitele z hlediska jakosti, bezpečnosti, ochrana přírodního bohatství, označování dováženého zboží, pravdivá

³¹ Právní prostředí a regulace: GATT, WTO. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2011-10-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/zakladni-informace-k-wto-a-dda-7186.html>.

³² Právní prostředí a regulace: GATT, WTO. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2011-10-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/zakladni-informace-k-wto-a-dda-7186.html>.

³³ Právní prostředí a regulace: GATT, WTO. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2011-10-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/zakladni-informace-k-wto-a-dda-7186.html>.

specifikace označení jakosti, přijetí krajního opatření zákazem nebo silného omezení dovozu, to vše jsou tzv. netarifní nástroje používané v obchodní politice států.³⁴

3.4.1. Netarifní nástroje uplatňované státem ve vztahu k obchodu – dovoz a vývoz

V posledních desetiletích jsou opatření a rozhodnutí přijímána v jiných oblastech hospodářské politiky využívána jako nástroj na ochranu trhu cíleně. Nástroji nepřímo ovlivňující mezinárodní obchod jsou mimo jiné i legislativní úprava podmínek pro přístup zahraničních dodavatelů na domácí trh, omezení v souvislosti se zadáváním vládních zakázek, omezení v souvislosti s požadavky na investice nebo vynucení ochrany práv duševního vlastnictví (zde př. ochrana proti dovozu padělaného a pirátského zboží). V návaznosti na podřízenost pravidlům uzavřených mezinárodních smluv jsou povoleny a uplatňovány tyto nástroje na podporu vývozu: subvence státu do výroby vývozního zboží včetně subvencování primárních výrobních vstupů, dále pak subvence vývozu, výroby, daňové úlevy s vazbou na vývoz, státem garantované úvěry a pojištění vývozu, poskytování informací, dodatečné vývozní služby, vývozní marketing, kombinace subvencí, investiční pobídky státu. Způsob udělování subvencí, některé finanční subvence, které stát může udělit, jsou omezené mezinárodními mnohostrannými obchodními ujednáními v rámci organizace WTO. Zakázané subvence jsou takové, jejichž záměrem je zvýhodnit konkrétní subjekt, podpory narušující obchod (vázané na vývozní výkonnost nebo na upřednostnění domácích vstup do výroby před zahraničními, jakékoliv specifické podpory konkrétnímu podniku nebo limitující přístup k nim pro určitou část subjektů). Přípustné subvence mohou být poskytovány pouze za takové podmínky, že negativně neovlivní zájmy partnerů v partnerských zemích (př. zavedení vyrovnávacího opatření), na jejichž základě byl vyvolán obchodní spor. Příkladem povolené subvence je nenarušování obchodu, kdy je poskytována subvence typu informační proexportní podpory. Zemědělství je oblast, kde majoritně ve vyspělých státech, se klade důraz na efektivní využití subvencí a podpor státu. Podpory cen jsou pobídkou ke zvyšování produkce na domácím trhu a v důsledku podpory je částečně vytlačen vývoz zahraničních subjektů. Domácí podpory v mezinárodních obchodních pravidlech jsou upraveny složitými vyjednávacími dohodami, kdy v pravidlech pro zemědělský obchod jsou zakázány podpory s přímou vazbou. Podpory, které nemají přímý vliv na obchod (vládní služby v oblasti

³⁴ KALÍNSKÁ, Emilie, et al. Mezinárodní obchod v 21. století. První vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 232. ISBN 978-80-247-3396-8.

kontroly chorob, výzkum, potravinová bezpečnost, infrastruktura, kvalita zboží, podpora restrukturalizace zemědělství, přímé platby v rámci regionálních a environmentálních programů zaměřených na zlepšení a zkvalitnění životního stylu, ekologické zemědělství, přímé platby zemědělcům na omezení produkce, vládní programy na podporu rozvoje zemědělství a venkova a podpory malého rozsahu) jsou v rámci společné obchodní politiky povoleny. Velmi kontroverzní podporou, která stále kolem sebe vyvolává mnoho diskuzí, jsou subvence do výzkumu a vývoje. Tyto podpory mohou přirozeně poznamenat konkurenceschopnost a soběstačnost vývozců na zahraničních trzích (farmaceutický a letecký průmysl).³⁵

3.4.2. Netarifní překážky

Netarifní překážky, tedy netarifní obchodní opatření, jsou využívány v politikách obchodních států jako opatření protekcionistická, tedy ochranná před nekalými praktikami zahraničních subjektů nebo s cílem podpory rozvoje domácí ekonomiky. Původně byly netarifní překážky vedené jako součást tarifních opatření, dnes však jejich význam značně přesahuje důležitost celních nástrojů. Definice netarifní překážky je tedy jednoduchá. „*Za netarifní překážku je pokládáno každé opatření (kromě cel), které může nějakým způsobem ovlivnit obchod.*“³⁶

Neexistuje přesný seznam netarifních obchodních opatření, protože v politikách jednotlivých států dochází k neustálým inovacím a zaváděním nových opatření zejména s nepřímými dopady na obchod. Konfederace OSN pro obchod a rozvoj nebo Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) se zabývají tříděním netarifních opatření. Tyto subjekty klasifikují a rozdělují netarifní opatření do následujících skupin: para tarifní opatření (celní přírážky, dodatečné daně a přírážky, vnitřní daně a přírážky uvalované na dovoz, povinné celní ohodnocení dovozu, tarifní kvóty, opatření ke kontrole cen, povolení dovozu v návaznosti na exportní výkonnost a další), finanční opatření (administrativní stanovení cen dobrovolné limity vývozních cen, přírážky a odvody z cen, antidumpingová opatření, vyrovnávací opatření, dobrovolná limitace vývozních cen, požadavek placení předem, souběžně existující rozdílně směnné kurzy, restrikce na alokaci deviz, regulace způsobu

³⁵ KALÍNSKÁ, Emilie, et al. Mezinárodní obchod v 21. století. První vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 232. ISBN 978-80-247-3396-8.

³⁶ KALÍNSKÁ, Emilie, et al. Mezinárodní obchod v 21. století. První vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 232. ISBN 978-80-247-3396-8.

placení za dovoz, opožděný transfer deviz, dovozní depozita, centrální vyhlášení fixního směnného kurzu), automatická licenční opatření (jako jsou automatické licence a monitorování dovozu), kvantitativní opatření (kvóty neautomatické licence dovozu, zákazy dovozu, omezení vývozu, dobrovolná omezení vývozu), monopolistická opatření (specifikace jediné dovozní organizace, povinné využití národních služeb v pojištění, v dopravě, atd.), technická, sanitární a fyto-sanitární opatření (technická regulace, inspekce před naloděním, speciální celní formality, požadavky na nezávadnost potravin a na zachování zdraví zvířat a rostlin, apod.), opatření na kontrolu výroby a vývozu (výrobní a vývozní subvence, zákaz vývozu a zdanění vývozu).³⁷

V praxi se výše uvedené netarifní překážky promítají jako ekonomická opatření v podobě intervencí státu v zemi určené zvýhodňující domácí výrobce, jako dotace domácím výrobcům, zvýhodnění domácích dodavatelů při výběrových řízeních na státní zakázky. Aby výroba nebyla standardizovaná, zavádějí se tzv. překážky plynoucí ze standardizace, a to zejména pro odlišnost od běžně používaných výrobků ve většině zemí, tzv. technické normy a standardy, či ostatní předpisy technického charakteru, př. požadavky na balení, značení, apod. Dalším druhem netarifních nástrojů jsou specifické obchodní překážky, které se v praxi projevují jako různé dovozní licence, limity množství omezení dovozu (často kombinované s tarifními překážkami, kdy určité stanovené množství konkrétní komodity lze dovést za všeobecnou celní sazbu, další dovoz už je za zvýšenou sazbu), zvýhodnění dovozu stanoveného množství konkrétní komodity jako reciprocitu za výrobu či montáž určitého množství stejné nebo jiné komodity v zemi určené exportu (př. automobilový průmysl), reciproční odebrání stanoveného množství jiné domácí komodity nebo stanovení domácího podílu práce při dovozu nefinálního zboží. Dalším hlediskem charakteru netarifních překážek je odlišnost administrativních procedur, kdy jsou státem vnitřně vytvořena speciální pravidla: stanovení celní hodnoty zboží, inspekční prohlídky zboží před jeho odesláním, pravidla pro určení původu zboží, neodůvodněné administrativní průtahy, konzulární a celní formality a dokumenty, neodůvodněné požadavky na předložení zdravotních certifikátů u zboží rostlinného a živočišného původu, různé poplatky z dovozu (speciální poplatky z dovozu, tzv. statistické dovozní daně, přístavní poplatky, složení depozit, a další). Technické překážky jsou také opatření, která se řadí mezi netarifní překážky. Technické předpisy normy, standardy a procedury s nimi spojené si kladou za cíl sjednotit technické a bezpečnostní

³⁷ KALÍNSKÁ, Emilie, et al. Mezinárodní obchod v 21. století. První vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 232. ISBN 978-80-247-3396-8.

parametry zboží různých výrobců, které je prodáváno na jednom trhu dané země či skupiny zemí (EU). Základním pravidlem technických předpisů jsou stejné požadavky na dovážené produkty jako na ty domácí. V zásadě musí dovozce sladit všechny parametry výrobku s platnou legislativou státu, proto se tato opatření mohou v některých případech jevit exportérovi z jiné země jako překážka k obchodování.³⁸

3.4.3. Autonomní a smluvní nástroje

Autonomní a smluvní nástroje vznikly v obchodní politice na základě jednostranného rozhodnutí suverénního státu a vstupují v platnost na základě mezinárodních ujednání s jinými suverénními státy. Nástroje autonomní, označovány historicky jako nástroje primární, bývají spojovány v souvislosti s celní politikou státu a v současnosti státy pomocí těchto autonomních nástrojů upravují své obchodní politiky v těch částech, kde jsou vázány mezinárodní smlouvou se zvláštní úpravou vzájemných obchodně politických režimů. Tedy z hlediska autonomních nástrojů můžeme mluvit v tomto případě o všeobecné celní sazbě. Ostatní nástroje podléhají smluvním ujednáním nebo dalším sjednaným pravidlům. Jak už jsem uvedla v kapitole o WTO, základním smluvním rámcem pro obchodní politiku pro většinu států podílejících se na mezinárodním obchodu jsou dohody organizace WTO. Smluvní rámec obchodní politiky pak tvoří prioritně uzavřené dohody WTO, obchodní dohody, dohody o volném obchodu, o integračních seskupeních, dohody komoditní a další obchodní a jiná ustanovení vyplývající z ostatních mezinárodních dohod, kterými je stát vázán. Pouze v souladu s pravidly a závazky smluvních ujednání a mezinárodních úmluv může docházet k vytváření samostatné autonomní obchodní politiky konkrétních států. V rámci netarifních opatření má stát mnohem větší pole působnosti pro zavádění těchto opatření. Světová organizace WTO upravuje i netarifní nástroje obchodní politiky, avšak vzhledem k různorodosti netarifních překážek ne všechna možná existující. Pokud stát obchoduje mimo oblast vymezenou úmluvami WTO, aplikuje v rámci tohoto obchodu svou autonomní obchodní politiku. Základní pravidlo tohoto autonomního obchodu vymezené

³⁸ Právní prostředí a regulace: GATT, WTO. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2011-10-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/zakladni-informace-k-wto-a-dda-7186.html>.

v mezinárodních úmluvách pak je, že stát nesmí dovolit zhoršení přístupu na trh pro obchodní partnery. V takovém případě hrozí otevření obchodních sporů.³⁹

V případě smluvních nástrojů, je obchod ujednán obchodními smlouvami. Smlouva, jako nejstarší obchodně politický nástroj, je ujednání, kdy jsou upraveny vzájemné vztahy smluvních stran, a stanovuje se rámcová úprava sjednaného obchodu. V rámci těchto smluv, jako základním článkem fungování mnohostranně obchodního systému, vznikly tzv. doložky. Jako základní je v mnohostranném obchodě specifikovaná tzv. arestační doložka, kdy vzájemné hospodářské vztahy mezi smluvními stranami jsou specifikované rámcovou úpravou právního postavení fyzických a právnických osob jedné smluvní strany na území strany druhé. V doložkách o opatřeních a postupech v případě problémů v platební bilanci jsou ujednány vzájemné podmínky výměny zboží smluvních stran. Doložka nejvyšších výhod, kdy jakákoli výhoda poskytnutá jakémukoli obchodnímu partnerovi je automaticky poskytována i partneru smluvnímu. Doložka paritní, tedy národní zacházení, je listinou, kdy se všemu zboží, službám a subjektům partnerského státu uděluje stejného zacházení a podmínek, jako domácím produktům. Doložka reciproční je takovou doložkou, kdy se partneri zavazují poskytnout si recipročně stejné nebo rovnocenné výhody (v praxi problematické s prokázáním a posouzením rovnocennosti při nerovnocenné ekonomické situaci partnerů).⁴⁰

3.5. Společná obchodní politika EU

Již několik desetiletí uplatňují členské státy EU společnou obchodní politiku. Za tento dlouhý úsek se strategie, záměr i konkrétní ustanovení mnohokrát pozměnily. Princip společné obchodní politiky vychází z mnoha různých dohod, rozhodnutí, předpisů a smluv, které v historii EU uzavřela. V následující kapitole se pokusím objasnit princip fungování a i některé problémy objevující se v souvislosti s uplatňováním společné obchodní politiky.

³⁹ KALÍNSKÁ, Emilie, et al. Mezinárodní obchod v 21. století. První vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 232. ISBN 978-80-247-3396-8.

⁴⁰ KALÍNSKÁ, Emilie, et al. Mezinárodní obchod v 21. století. První vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 232. ISBN 978-80-247-3396-8.

3.5.1. Jednotný vnitřní trh EU

Dle historie EU to byl právě článek 7 odst. 1 Smlouvy o ES, který se zásadně podílel na změně podmínek pro obchod v rámci Evropy. Ve Smlouvě o ES je ujednán jednotný vnitřní trh, který zahrnuje prostor bez vymezení vnitřních hranic, kde bude dle pravidel zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu. Mezi principy jednotného vnitřního trhu mimo jiné patří: neexistující cla mezi členskými zeměmi, žádné kvóty, tarifní bariéry či administrativní překážky, volný obchod mezi členskými zeměmi, kde nesmějí existovat žádné technické, hygienické, veterinární nebo patentové překážky, společná obchodní a celní politika vůči třetím zemím, jednotná úprava ochrany spotřebitele a ochrany životního prostředí, nemožnost diskriminace subjektů na základě země původu, možnost nabízení služeb zákazníkům i v ostatních členských zemích bez omezení, společná imigrační a vízová politika vůči osobám ze třetích zemí.⁴¹

3.5.2. Společný celní tarif

Všechno zboží, které je dovezeno do EU podléhá tzv. Společnému celnímu tarifu, což je ujednání mezi všemi členskými státy EU, které stanoví jednotnou celní unii se společnou celní politikou vůči třetím zemím a volným pohybem zboží uvnitř společenství. Členské země nesmí uplatňovat svou celní politiku a měnit podmínky dovozu.

3.5.3. Preferenční obchodní politika

Během své historie, uzavřela EU velmi mnoho bilaterálních a multilaterálních dohod, podle nichž byl poté řízen obchod s jednotlivci a skupinami zemí. Nutno říci, že dovoz a vývoz EU podléhá různým preferencím a zájmům. Všechny preferenční režimy, které EU uplatňuje, jsou smluvního charakteru a nejsou závazné. General System of Preference – všeobecný systém preferencí patří k základním pilířům zahraničního obchodu. S pravidly GATT byl vybudován a v historii také velmi často pozměněn jako preferenční systém

⁴¹ PLCHOVÁ, Božena, Josef ABRHÁM a Mojmír HELÍSEK. Česká republika a EU: ekonomika - měna - hospodářská politika. 1. vyd. Praha: Kriegl, 2010, 206 s. ISBN 978-80-86912-39-4.

uplatňovaný vůči velkému počtu třetích zemí. Celá hierarchie preferencí je postavená na dočasné bázi udělení souhlasu obchodování s možností prolongace.⁴²

Uzavírané preferenční obchodní dohody, jako nástroj prostředek k usnadnění vzájemného obchodu mezi jejich stranami, musí být v souladu s pravidly WTO, tedy článku XXIV Všeobecné dohody o clech a obchodu (GATT). Podstatou uzavírání těchto dohod je, že se smluvní strany zavazují poskytnout ve vzájemném obchodě vyšší liberalizaci, než je ujednáno obecně doložkou nejvyšších výhod.⁴³

Jak se v následujících kapitolách dozvíme, EU v rámci své preferenční obchodní politiky uplatňuje rozdílné formy obchodně politického režimu vůči třetím zemím.

Nejčastější podobu ujednání preferenčních dohod nese režim celní unie (CU). Na území účastníků dohod pak dochází k vzniku jednotného celního území. Všechna dosavadní cla a další úpravy omezující či ovlivňující obchod mezi účastníky dané dohody jsou odstraněna. Navenek, vůči státům třetím zemím (země, které jsou mimo jednotné celní území), je uplatňován jednotný postup ochrany (př. EU).⁴⁴

V historii uzavřela EU, mimo jiné, bilaterální preferenční dohody o ekonomické spolupráci s Andorrou (1990), San Marinem (1991), Tureckem (1995), Norskem (1973), Švýcarskem (1972). Uzavřela dohody o stabilizaci a přidružení – asociační dohody - s Albánií, Bosnou a Hercegovinou, Černou Horou. Uzavřela dohody o evropsko-středomořské spolupráci s Alžírskem, Egyptem, Izraelem, Jordánskem, Libanem, Marokem, Sýrií a Tuniskem. Uzavřela dohody o hospodářském a obchodním partnerství se státy Caliform, ESA (Mauritius, Seychely, Zimbabwe a Madagaskar), Chile, Irák, JAR, Kolumbie a Peru, Korea, Mexiko, Pacifik a Střední Amerika (pouze Honduras, Nikaragua a Panama).⁴⁵

Dohody o volném obchodu (FTA) sjednávají odstranění omezení, která jsou uvalena na zboží původem vyrobené v těchto zemích. Jednání navenek, vůči třetím zemím, není nijak dohodou dotčeno a považuje se stále jako autonomní suverénní nástroj každého státu. FTA jsou uzavřeny se státy Švýcarsko, Izrael, Chile, Mexiko.

⁴² PLCHOVÁ, Božena, Josef ABRHÁM a Mojmír HELÍSEK. Česká republika a EU: ekonomika - měna - hospodářská politika. 1. vyd. Praha: Kriegl, 2010, 206 s. ISBN 978-80-86912-39-4.

⁴³ Preferenční dohody, Dokument Přehled uplatňovaných bilaterálních preferenčních dohod EU. Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-26]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument92562.html>.

⁴⁴ Preferenční dohody, Dokument Přehled uplatňovaných bilaterálních preferenčních dohod EU. Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-26]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument92562.html>.

⁴⁵ Preferenční dohody, Dokument Přehled uplatňovaných bilaterálních preferenčních dohod EU. Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-26]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument92562.html>.

3.6. Otázka nastavení obchodního režimu

Základním principem obchodní politiky je zajistit příznivé pole pro hospodářskou soutěž se stejnými pravidly pro všechny soutěžící subjekty a tím zvýšit motivaci a efektivitu obchodování. Na evropském trhu se čím dál častěji se objevují prudké expanze rychle se rozvíjejících mladých ekonomik. Tito draví vývozcí velmi snadno likvidují svou konkurenci efektivní výrobou, technickým potenciálem, schopností maximalizovat své provozní kapacity anebo třeba vhodným uplatněním manažerských schopností.

Nepochybně významný vliv na všechny tyto činitele mají vnější předpoklady obchodu, tedy rovné podmínky všem výrobcům a prodejm stejného výrobku či poskytovatelům stejné služby.⁴⁶

Rovné podmínky na trhu v návaznosti na předpoklady konkurenceschopnosti tedy ovlivňují jak strategii pořizovat základní vstupy výhodněji, tak potřebu urychlovat obchod výrobku v návaznosti na samotný výrobní proces (inovace, výzkum a vývoj, zvýšení produktivity práce, investiční činnost, realizace úspor). Hlavní strategií obchodní politiky konkurenceschopnosti je odstranění a minimalizace bariér vstupu na třetí trhy, eliminace tarifních a netarifních omezení, posílení vnější konkurenceschopnosti pro existenci a rozvoj mnohostranného systému transparentních pravidel obchodu, který bude zajišťovat předvídatelnost a propojovat obchodní cíle se záměry v neobchodních oblastech. Přístup na adekvátní trhy třetích zemí, potenciál konkurenceschopnosti lze vidět v odstranění překážek, sladění technických norem, standardizace vyváženého a dováženého zboží, harmonizace certifikace, odbourání administrativních překážek obchodu, soulad a úprava sanitárních a fytosanitárních opatření, zamezení diskriminace při zadávání veřejných zakázek a zrušení omezení soutěže. S ohledem na přístup na trhy třetích zemí, je důležité přizpůsobit i přístup na domácí trh, tedy zajištění dostupnosti levných výrobních vstupů, více příležitostí pro růst investic a pracovní příležitostí a tlaku na konkurenci k přizpůsobení. Tarifní a netarifní opatření by neměly nezvýhodňovat vstupující obchodní partnery na domácí trh a tím i omezovat tok zahraničních investic. V hledem ke snaze obchodních politik států vytvořit konkurenční prostředí, jediným argumentem pro zavedení možných mechanismů na ochranu před nekalou soutěží je opětovné nastolení vyrovnané soutěže, tedy dočasné omezení jako ochrany obchodu (proti kartelům, monopolům), které nebude zneužito

⁴⁶ Otázka současnosti - Konkurenceschopnost. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2011-10-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/evropa-konkurenceschopnost-svet-trh-4449.html>.

k ochraně domácích nekonkurenceschopných výrobců a poskytovatelů služeb (neodůvodněným státním subvencím).⁴⁷

3.7. Ochranná opatření před zvýšenými dovozy

3.7.1. Ochranná opatření vůči členským státům WTO

Ochranná opatření mohou být zaváděna v takových případech, kdy hrozí újma Společenství, členských států a jejich subjektů. Tato opatření následně platí na dovoz výrobků na celém celním území Společenství. Dovozy výrobků původem ze třetích zemí (výjimku tvoří textilní výrobky) upravuje EU zvláštními společnými pravidly. Nařízení Rady (ES) č. 260/2009 z 26. 2. 2009 o společných pravidlech pro dovozy výrobků také charakterizuje, za jakých podmínek se může obchodovat na trhu se zemědělskými výrobky a jaké postupy pro případné zavádění sledování dovozů a přijímání ochranných opatření může členský stát uplatňovat.⁴⁸

Je nutné si uvědomit, že posuzování nutnosti přijetí ochranných prostředků je vždy v kompetenci Evropské komise. Avšak jsou to vždy jednotlivé členské státy, které předkládají Komisi nezbytné důkazy a podklady o dovozu nekalých výrobků do EU (statistická data, zprostředkování informací od dotčených firem členských států). V průběhu následného šetření se posuzují podmínky realizovaného dovozu, zkoumá se, jaký vliv má dovoz na zainteresované výrobce Společenství. Každý z členských států se může zúčastnit procesu šetření a k celé skutečnosti se vyjádřit nebo požádat o ústní konzultace. Pakliže na konci šetření bude shromážděno dostatečné množství důvodů pro zahájení řízení, Komise tak učiní zveřejněním v Úředním Věstníku EU (Official Journal of the EU). Výsledkem ukončení šetření je tzv. zpráva, která překládá návrh na přijetí opatření nebo ukončení bez přijetí ochranného opatření. V zvlášť závažných případech může Komise přistoupit k prozatímnímu ochrannému opatření, jímž může být speciálně zavedené dodatečné clo. Charakter dodatečného cla stanovuje WTO a může být uvaleno na dobu maximálně 200 dnů. Pokud byly shledány

⁴⁷ Otázka současnosti - Konkurenceschopnost. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2011-10-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/evropa-konkurenceschopnost-svet-trh-4449.html>.

⁴⁸ Podpis legislativy platné v EU, Ochranná opatření před zvýšenými dovozy (Safeguards) a sledování dovozů. Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-19]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument18968.html>.

důkazy za vážné a jsou splněny podmínky pro přijetí opatření, Komise nebo Rada ES může změnit dobu a platnost dovozních kvót či zavést nové dovozní kvóty. V tomto případě, tedy posuzování ochranného opatření vůči členským státům WTO, je nařízení Komise či Rady ES přijímáno v principu erga omnes, tedy vůči všem.⁴⁹

3.7.2. Ochranná opatření vůči nečlenským státům WTO

Je nutné si uvědomit, že některé země, které nejsou členy WTO uplatňují monopolní postavení zahraničního obchodu bez pravidel a akceptace daných regulí. V rámci globalizace a zrušení bariér zahraničního obchodu začínají i tyto třetí země liberalizovat své dosud jednoznačně regulované a separátní ekonomiky. S přístupnějšími technologiemi se postupně začínají uvolňovat bariéry zahraničního obchodu a i tyto dříve spíše separované země procházejí procesem liberalizace předpisů, kterými byl obchod zahlcen.

Nařízení Rady samozřejmě upravuje i obchod se třetími zeměmi. Dle Nařízení Rady (ES) č. 625/2009 ze dne 7. 7. 2009 o společných pravidlech pro dovozy z některých třetích zemí lze ochranná sledování dovozů a přijímání opatření přijmout pro země Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Kazachstán, Rusko, Tádžikistán, Turkmenistán, Vietnam a Severní Koreu.⁵⁰

Procedura celého šetření, podmínky pro zavedení sledování dovozů a možnosti přijetí opatření jsou prakticky stejné jako u zemí WTO. V zájmu EU je možné, aby Komise u podmínek pro vydávání dovozních dokumentů zpřísnila parametry vydání o doplňující podmínky, možnosti zrušení či omezila dobu platnosti dovozního dokumentu.⁵¹

⁴⁹ Podpis legislativy platné v EU, Ochranná opatření před zvýšenými dovozy (Safeguards) a sledování dovozů. Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-19]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument18968.html>.

⁵⁰ Podpis legislativy platné v EU, Ochranná opatření před zvýšenými dovozy (Safeguards) a sledování dovozů. Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-19]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument18968.html>.

⁵¹ Podpis legislativy platné v EU, Ochranná opatření před zvýšenými dovozy (Safeguards) a sledování dovozů. Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-19]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument18968.html>.

4. Podpora exportu v ČR

V České republice se uskutečňuje podpora exportu ve dvou úrovních. Státní a nestátní podpora. V historii demokratického českého státu bylo založeno hned několik organizací zabývajících se podporou exportu českých podniků.

4.1. Státní podpora exportu v ČR

Státní podpora exportu v České republice je zajištěna prostřednictvím ústředních orgánů, ministerstvem průmyslu a obchodu, ministerstvem zahraničních věcí, ministerstvem zemědělství, ministerstvem financí. Jedním z důvodů, proč je podpora exportu poskytovaná na státní úrovni, je snaha zajistit rovný a korektní přístup pro všechny partnery, kteří se na obchodu podílejí. Hlavní myšlenkou státní podpory je posílení českých exportérů, tedy hlavně malých a středních podniků, které vyvážejí své zboží a služby na trhy třetích zemí. Dalo by se říct, že nedostatek finančních prostředků malých a středních firem by za jinak nezměněných podmínek velmi limitoval a téměř znemožnil využívání zpoplatněných proexportních služeb, které nabízejí soukromé firmy. Z tohoto důvodu v průběhu 90 let vznikly na podporu vývozu níže uvedené, specializované, státní instituce.⁵²

4.1.1. EGAP

Exportní garanční a pojišťovací společnost (EGAP) je akciovou společností, která je plně vlastněna státem. Hlavní náplní EGAP je zajištění ochrany vývozců a bank proti rizikům nezaplacení ze strany kupujícího v důsledku teritoriálních a komerčních důvodů. Společnost EGAP byla založena v červnu roku 1992 prostřednictvím ministerstev financí, průmyslu a obchodu, zahraničních věcí a zemědělství. Po vstupu České republiky do Evropské unie EGAP harmonizovala své předpisy v souladu se společenstvím. Činnost společnosti se řídí zákonem č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou, ve znění pozdějších předpisů. Jako soukromý subjekt vznikla dceřiná společnost

⁵² FOJTÍKOVÁ, Lenka. Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost (1945-2008). Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2009, xix, 246 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-128-4.

Komerční úvěrová pojišťovna EGAP, a.s., která ale nepatří do subjektů se státní podporou exportu.⁵³

„EGAP pojišťuje zejména bankovní úvěry se splatností delší než 2 roky na financování vývozu velkých energetických, strojních a technologických zařízení, investičních celků, dopravních staveb a investic, a to především do zemí, kde politické, ekonomické a právní prostředí přináší větší míru nejistoty a vyšší riziko nezaplacení na straně kupujících.“⁵⁴

Tabulka č. 1 : EGAP – přehled produktů

Pojištění krátkodobého vývozního dodavatelského úvěru
Pojištění bankou financovaného krátkodobého vývozního dodavatelského úvěru
Pojištění střednědobého a dlouhodobého vývozního dodavatelského úvěru
Pojištění bankou financovaného střednědobého a dlouhodobého vývozního dodavatelského úvěru
Pojištění vývozního odběratelského úvěru
Pojištění potvrzeného akreditivu
Pojištění úvěru na předexportní financování
Pojištění investic českých právnických osob v zahraničí
Pojištění úvěru na financování investic českých právnických osob v zahraničí
Pojištění prospekce zahraničních trhů
Pojištění proti riziku nemožnosti plnění smlouvy o vývozu
Pojištění bankovních záruk vystavených v souvislosti s exportním kontraktem

Zdroj: EGAP, egap.cz, <http://www.egap.cz/pojistne-produkty/index.php>, 21. 4. 2013 + vlastní zpracování

4.1.2. ČEB

Česká exportní banka, a.s. (ČEB) tvoří další z hlavních pilířů exportní státní politiky. ČEB byla založena v roce 1995 jako subjekt pro finanční podporu českých vývozců, který by měl nabízet výhodnější podmínky pro vývozce tak, aby mohli vstupovat do soutěže a zvyšovat tak svou konkurenceschopnost na mezinárodních trzích za podmínek srovnatelných s jejich hlavními zahraničními konkurenty. Majoritním vlastníkem je stát

⁵³ FOJTÍKOVÁ, Lenka. Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost (1945-2008). Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2009, xix, 246 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-128-4.

⁵⁴ Exportní garanční a pojišťovací společnost, O společnosti, Profil, [online]. [cit. 2013-04-20]. Dostupné z <http://www.egap.cz/o-spolecnosti/profil/index.php>.

(80%) zastoupený ministerstvy financí, průmyslu a obchodu, zahraničních věcí a zemědělství, a 20% je ve vlastnictví společnosti EGAP, a.s.⁵⁵

Podpora financování ČEB je určena pro vývozce (právníkou osobu se sídlem v ČR, výjimečně i fyzická osoba s trvalým pobytem v ČR) nebo jeho zahraničního odběratele. Příjemcem může být výrobce, jehož produkce je určena hlavně pro vývoz nebo český subjekt, který investuje v zahraničí. Všechny aktivity ČEB musí být v legislativním souladu s pravidly WTO, organizací OECD i směrnicemi EU.⁵⁶

„Posláním ČEB je poskytovat státní podporu vývozu, a to poskytováním a financováním vývozních úvěrů a dalších služeb s vývozem souvisejících.“⁵⁷

4.1.3. CzechTrade

CzechTrade je subjekt, který byl zřízen v roce 1997 Ministerstvem průmyslu a obchodu na podporu exportu především malých a středních podniků. *„Cílem agentury je usnadnit firmám rozhodování o výběru vhodných teritorií, zkrátit dobu vstupu na daný trh a podpořit aktivity směřující k dalšímu rozvoji firmy v zahraničí.“⁵⁸*

CzechTrade vychází z Exportní strategie České republiky pro období 2012 – 2020 a jejího hlavního cíle, kterým je zvýšení konkurenceschopnosti českých firem při vstupu na zahraniční trhy. CzechTrade disponuje speciálními nástroji k získávání a distribuci relevantních a včasných informací s cílem maximalizovat šance podnikatelů pro úspěšný vstup na zahraniční trh. Spolu s Ministerstvem průmyslu a obchodu CzechTrade poskytuje tzv. exportní balíčky, kterými podpoří vstup na perspektivní trhy, zajistí přístup ke všem potřebným informacím či pomůže se vzděláním pracovníků v oblasti mezinárodního obchodu. V roce 1999 Czech Trade zřídil prvních 8 zahraničních kanceláří, které začaly poskytovat informace a služby exportérům. Zahraniční centra byla postupně rozšířena do dalších destinací a v současnosti CzechTrade provozuje přes třicet kanceláří s působností v čtyřicítce zemí. Agentura mimo jiné poskytuje exportérům informace o trhu, obchodních příležitostech pro exportéry, různé asistenční služby (ověření bonity obchodního partnera, zájem o

⁵⁵ Česká exportní banka: O bance. [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.ceb.cz/content/view/92/35/>.

⁵⁶ Česká exportní banka: O bance. [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.ceb.cz/content/view/92/35/>.

⁵⁷ Česká exportní banka: O bance. [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.ceb.cz/content/view/92/35/>.

⁵⁸ CzechTrade: O CzechTrade. [online]. [cit. 2013-04-23]. Dostupné z: <http://www.czechtrade.cz/o-czechtrade/>.

nabízenou komoditu), možnosti konzultace s exportními manažery, pomoc při účasti zahraničních veletrhů, začlenění do adresáře exportérů, kde je subjekt mezinárodně prezentován.⁵⁹

4.1.4. CzechInvest

CzechInvest je stejně jako CzechTrade příspěvková organizace zřízená státem v roce 1992, podřízená Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR, která by měla podporovat ekonomiky malých a středních podnikatelů, zajistit příliv přímých zahraničních investic a tím i posilovat konkurenceschopnost české ekonomiky. CzechInvest zastřešuje celou oblast podpory podnikání ve zpracovatelském průmyslu, podporuje podnikatelskou infrastrukturu, inovace firem a získávání zahraničních investic z oblasti výroby, strategických služeb a technologií. Dalším úkolem agentury je podpora České republiky jako destinace vhodné pro umístování mobilních investic pro vhodné investory. V kompetenci agentury je žádat o investiční pobídky pro investory, podpora českých firem se záměrem zapojit se do dodavatelských řetězců nadnárodních společností nebo mimo jiné rozvoj domácích firem, českých i zahraničních investorů a celkového podnikatelského prostředí v ČR.⁶⁰

Tabulka č. 2 : služby CzechInvestu

informace o možnostech podpory pro malé a střední podnikatele
implementace dotačních programů financovaných EU a státem
formální poradenství k projektům
správa databáze podnikatelských nemovitostí
podpora subdodavatelů – správa databáze českých dodavatelských firem
pomoc při realizaci investičních projektů
zprostředkování státní investiční podpory
AfterCare – služby pro zahraniční investory, kteří již působí v České republice, podpora při reinvesticích

Zdroj: Czechinvest, czechinvest.org, <http://www.czechinvest.org/o-czechinvestu>, 21. 4. 2013

+ vlastní zpracování

V roce 2004 Agentura CzechInvest rozšířila služby a od roku 2004 působí i na regionální úrovni ve všech krajských městech. V regionech jsou zájemcům poskytovány informace o možnostech podpory podnikání ze strukturálních fondů EU, probíhá podpora

⁵⁹ CzechTrade: Naše služby [online]. [cit. 2013-04-23]. Dostupné z: <http://www.czechtrade.cz/sluzby-2013/>.

⁶⁰ CzechInvest: O CzechInvestu [online]. [cit. 2013-04-21]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/o-czechinvestu>,

realizace plánovaných investic firm a zprostředkování spolupráce se zástupci místní správy a samosprávy, školami a dalšími regionálními institucemi při hledání možných příležitostí podnikatelského rozvoje.⁶¹

Obrázek č. 2 : Podpora podnikání

*Rozšíření státní podpory financování exportu. Nový systém Interest Make-Up nabízí větší dostupnost malých a středních podniků k vývozním úvěrům. Ministerstvo průmyslu a obchodu ve spolupráci s ministerstvem financí a také ČEB a EGAP připravilo řadu opatření zaměřených na zlepšení přístupu ke zvýhodněným zdrojům exportního pojišťování a financování a na zmírnění rizik exportu. Cílem je zvýšit zapojení komerčních bank do státem podporovaného financování vývozu prostřednictvím systému dorovnávání úrokových rozdílů při poskytování exportních úvěrů za fixní sazby (tzv. Interest Make-Up či IMU systém). Jedná se o standardní nástroj státní podpory exportu, který je uplatňován ve většině zemí EU. Očekává se zlepšení obslužnosti financování českého exportu a zvýšení úrovně komfortu pro vývozce. Potřeby zvýhodněného financování za pevné sazby budou zajišťovány větším počtem bank. Výrobci budou moci sjednat větší objem exportu s příslušnou komerční bankou, která nebude omezena limity úvěrové angažovanosti vůči tomu kterému vývozci. Zlepší se dostupnost vývozních úvěrů i pro malé a střední podniky, které mají zpravidla s financujícími "rodinnými" bankami stabilnější dlouhodobé vztahy. **Státní podpora** spočívá v tom, že stát z komerčních bank snímá tržní úroková rizika, přičemž na druhé straně jim limituje maximální výši odměny.⁶²*

Zdroj: Hospodářské noviny, <http://hn.ihned.cz/c1-36829980-podnikatele-mohou-vyuzit-rozsireni-statni-podpory-financovani-exportu>, 26. 9. 2013 + vlastní zpracování

4.1.5. Česká centra

Po rozpadu Československé federace začaly jako samostatné příspěvkové organizace Ministerstva zahraničních věcí vznikat Česká centra. Hlavní úkolem těchto organizací je šíření dobrého jména, propagace a prezentace České republiky v zahraničí a to hlavně v oblasti kultury, podpory vnějších ekonomických vztahů a cestovního ruchu. Síť zahraničních zastoupení Českých center je aktivním nástrojem zahraniční politiky České republiky v oblasti veřejné diplomacie. Česká centra zajišťují informační servis o ČR.⁶³

⁶¹ CzechInvest: O CzechInvestu [online]. [cit. 2013-04-21]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/o-czechinvestu>,

⁶² Hospodářské noviny, Podnikatelé mohou využít rozšíření státní podpory financování exportu. [online]. [cit. 2013-09-26]. Dostupné z <http://hn.ihned.cz/c1-36829980-podnikatele-mohou-vyuzit-rozsireni-statni-podpory-financovani-exportu>.

⁶³ Ministerstvo zahraničních věcí, O ministerstvu, [online]. [cit. 2013-09-26]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/archivy/z_medii/mzv_do_ostravy_se_letos_sjizdeji.html,

4.2. Nestátní podpora exportu v ČR

Nestátní podpora exportu České republiky je zajišťována hned několika organizacemi. Tyto soukromé organizace nejsou ve vlastnictví státu a v rámci podpory exportu jsou chápány jako doplňková forma podpory vývozu v ČR, která není financovaná z rozpočtu státu. Všechny nabízené služby (zajišťování informací o teritoriu, komoditě, konkrétní firmě v zahraničí, sjednávání obchodních kontaktů či propagace českých výrobků) jsou zpoplatněny. V rámci celkové podpory malého a středního podnikání v ČR se zaměřují tyto společnosti na podporu exportu buď z části, nebo výlučně.⁶⁴

Hospodářská komora ČR reprezentuje podnikatelskou veřejnost. Hlavním úkolem je ochrana zájmů malých, středních a velkých podniků, které jsou sdružovány v síti komor a živnostenských společností. Komerční úvěrová pojišťovna EGAP, a.s., vznikla v roce 2005 a zajišťuje zcela soukromé, státem negarantované, pojištění rizik neplacení pohledávek (exportních i tuzemských) z důvodu bankrotu, platební nevěle či politických důvodů. Asociace exportérů, jako občanské sdružení, zastupuje vývozce s cílem vyjednat lepší podmínky pro vývoz a pomocí účinných opatření se bránit proti silné koruně. Česká podnikatelská reprezentace při EU (CEBRE) byla založena Hospodářskou komorou ČR, Svazem průmyslu a obchodu ČR a Konfederací zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR. Působí jako součást obchodně ekonomického odboru Velvyslanectví ČR v Belgii, vznikla jako orgán zprostředkující spolupráci s orgány EU sídlící v Bruselu. Hlavním úkolem je podávání informací, školení managementu a prezentace českých subjektů.⁶⁵

Výše uvedený výčet soukromých organizací poskytující podporu vývozu samozřejmě není kompletní. Mnoho dalších soukromých subjektů pomocí informační, marketingové či konzultační asistence poskytuje podnikům podporu exportu. Hlavním cílem této podpory je bourat bariéry v mezinárodním obchodě a co nejvíce usnadnit soukromým firmám vstup na mezinárodní trh.

⁶⁴ FOJTÍKOVÁ, Lenka. Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost (1945-2008). Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2009, xix, 246 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-128-4.

⁶⁵ FOJTÍKOVÁ, Lenka. Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost (1945-2008). Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2009, xix, 246 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-128-4.

4.3. Exportní strategie ČR

Aby si Česká republika zajistila dlouhodobou prosperitu a hospodářský růst, získává podpora exportu českých výrobků v národní strategii prioritní postavení. V době krizí je hospodářská stabilita země ohrožená z mnoha faktorů (malá ekonomika, nedostatek kapitálu, omezené množství nerostného bohatství, omezené množství lidských zdrojů).

Na zasedání vlády ČR ze dne 14. 3. 2012 byl schválen nový dokument, Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, který by měl shrnovat celkovou vizi proexportních aktivit státu. Exportní strategie ČR vychází ze současného stavu české ekonomiky. Podkladem pro vytvoření strategie byla Analýza podpory exportu v ČR v roce 2011, kdy došlo k zhodnocení praxe proexportních činností v ČR. Výsledky této Analýzy daly základ pro vytvoření tzv. klíčových faktorů, které se staly „mínusy“ českého exportu a tedy oblastmi zájmu Exportní Strategie.⁶⁶

Tabulka č. 3 : Identifikace klíčových faktorů

- vysoká orientace českých exportních odvětví na trhy EU, rostoucí míra odvětvové specializace a nízký objem exportu služeb s vysokou přidanou hodnotou
- malý podíl na čerpání dotací v rámci vypsání projektů mezinárodních a evropských institucí
- zvýšení aktivity státních institucí v rozvoji exportu se zaměřením na nezbytné činnosti, které neposkytuje trh, zjednodušení institucionálního uspořádání
- odstraňování problémů při procesu internacionalizace exportu – tedy zmezinárodnění vývozu ČR

Zdroj: Exportní strategie České republiky pro období 2012 – 2020, <http://www.mpo.cz/dokument103015.html>, 21. 9. 2013 + vlastní zpracování

Výsledkem Analýzy je konstatování, že Česká republika nedostatečně využívá své proexportní nástroje. Čeští vývozci by se měli snažit uspět na trzích mimo EU a měly by zvyšovat podíl vývozu, který by byl založený na vyšší přidané hodnotě. Exportéři se do této doby nenaučili čerpat dotace a finanční prostředky z připravených (vládou zaštitěných či soukromých) projektů. Je třeba hledat kapitálové zdroje pro proexportní projekty mimo ČR nebo v institucích, kam ČR jako jejich člen přispívá a jsou pro tento účel vytvořené.⁶⁷

⁶⁶ Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument103015.html>.

⁶⁷ Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument103015.html>.

Struktura exportní strategie je členěna do pilířů Strategie, které jsou odvozeny ze společné platformy WTO a které odpovídají globální dobré praxi v podpoře exportu. Cílem vytvořených pilířů bylo snížení bariér obchodu, které negativně ovlivňují vstup českých exportérů na mezinárodní trh. Poskytované informace o zahraničních trzích, seznamy, statistiky, databáze obchodních kontaktů, informace o příležitostech a hrozbách trhu, potřebách trhu, databáze o tuzemských podnicích, databáze referencí, to vše je cílem strategie. Informace o zahraničních trzích, by měly zvyšovat konkurenceschopnost českých exportérů a tím i postavení jejich výrobků a služeb u obchodních partnerů.⁶⁸

Jak jsem již výše uvedla, služby týkající se poskytování informací pro export jsou v gesci všech národních exportních agentur nebo jim podobných organizacích. Všechny organizace činné v proexportní politice jsou podrobněji uvedeny v kapitole 8.

Exportní strategie se zabývá těmito oblastmi:⁶⁹

Tabulka č. 4 : pilíře strategie

- zpravodajství pro export – zjednodušení přístupu k informacím pro export, obchodní kontakty a statistiky, zpravodajství o trzích a analýzy trhů, infrastruktura a lidské zdroje pro export
- rozvoj exportu – připravenost na export a vzdělávání, poradenství, exportní financování, exportní ekosystém
- rozvoj obchodních příležitostí – rozšíření poptávky a investic, marketing, branding, lobbying, obchodní politika, řešení problém

Zdroj: Exportní strategie České republiky pro období 2012 – 2020, <http://www.mpo.cz/dokument103015.html>, 21. 9. 2013 + vlastní zpracování

Součástí schválené strategie je také Akční plán pro export a internacionalizaci. Akční plán je stěžejním dokumentem k zavádění priorit Exportní strategie s vazbou na vytvořených 12 konkrétních projektových karet pro realizaci pilířů. Aby byly vize a cíle strategie naplněny, je nezbytné aktivní zapojení všech zainteresovaných resortů, institucí a podnikatelské sféry. K zajištění efektivní spolupráce všech zainteresovaných subjektů bylo založeno 12 projektových týmů složených z expertů státní správy a podnikatelské sféry, kteří budou společně tvořit opatření k podpoře exportu.⁷⁰

⁶⁸ Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument103015.html>.

⁶⁹ Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument103015.html>.

⁷⁰ Zpráva o plnění Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument129321.html>.

Tabulka č. 5 : projektové karty k jednotlivým pilířům

Centrum sdílených služeb a zpravodajství pro export, Informační One-Stop-Shop, Globální diverzifikace exportu
Služby pro exportéry Exportní financování a pojištění Mezinárodní zdroje financování a rozvojové spolupráce Klastry a proexportní iniciativy samospráv Řídící a komunikační platforma
Obchodní politika EU a export na Jednotný vnitřní trh Optimalizace zahraniční sítě Služby zahraniční sítě Investice a Inovace pro export zboží a služeb

Zdroj: Exportní strategie České republiky pro období 2012 – 2020, <http://www.mpo.cz/dokument103015.html>, 21. 9. 2013 + vlastní zpracování

Jednotlivé pilíře respektují již vzniklé instituce (soukromé a státní), které byly a jsou dnes činné v oblasti podpory exportu a internacionalizace. Avšak strategie obsahuje i nové typy exportních služeb, které jsou známé ze zahraniční a po kterých je ze strany exportérů poptávka. Záměrem strategie je maximální využití potenciálu služeb a zjednodušení poskytování nabízených služeb tak, aby bylo zjevné za jakých pravidel, jak a kdy je mohou firmy využívat. Na základě mnoha konzultací s exportéry a spolu s činnostmi exportních organizací byly vytvořeny tzv. projektové karty, které rozpracovávají pilíře do podoby konkrétních opatření s vymezením orgánů činných v této oblasti.⁷¹

4.3.1. Východiska pro formulaci Exportní strategie 2012 – 2020

Pro Českou republiku je export nutnou podmínkou dlouhodobé a udržitelné prosperity a hospodářského růstu. Jak známe z teorie makroekonomie, export zvyšuje produktivitu, podporuje růst zaměstnanosti a zvyšuje konkurenceschopnost ekonomiky, protože obchod se se orientuje na jiné trhy než ty domácí.

S ohledem na rozvíjející se trhy třetích zemí a současnou hospodářskou situaci EU (hospodářské krize některých členských států) je nezbytné, aby proexportní nástroje ČR

⁷¹ Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument103015.html>.

aktivně působily a ovlivňovaly podnikání vývozců. Mezinárodní srovnání ukazují, že české firmy byly v historii úspěšné především ze dvou faktorů – maximální využití polohy státu a faktorem nabídky levné a vysoce kvantifikovaných lidských zdrojů. V historii tyto kvality ovlivnily celou řadu investorů a staly se významnou hnací silou českého ekonomického růstu. V poslední době se však ČR s ohledem na zvýšenou konkurenci v mezinárodním prostředí trhu ztrácí.⁷²

Česká republika výrazně zaostává proti ostatním zemím v oblasti vstřícnosti veřejných institucí, kvality infrastruktury, korupce, úrovně vzdělávání a rozvoje proexportních inovací. Jak již víme, objem exportu ČR se až z 80% odehrává v rámci trhu EU (obr. č. 1). Částečnou hrozbou je také zvyšování orientace exportů ČR na několik odvětví, které jsou plně vázané na zahraniční výroby v České republice (automobilový průmysl, elektronika a turismus). Je nutné si uvědomit, že vysoká odvětvová koncentrace a ještě snad závažnější velmi závislá teritoriální exportní orientace českých exportů na trh EU činí Českou republiku velmi oslabenou a s ohledem na výkyvy na mezinárodních trzích zranitelnou ekonomiku.⁷³

Součástí Exportní strategie je také PEST analýza, která hodnotí postavení států pomocí porovnání politických, ekonomických, společenských a technologických faktorů.

Nestabilita vlády a veřejných institucí obecně, nejednotná image ČR v zahraničí, nereformované prostředí veřejných financí (důchodová, sociální a zdravotní reforma), to jsou politické faktory, které negativně ovlivňují export firem. Jako ekonomické faktory, které působí na strukturu a hospodaření země bychom mohly označit euroamerickou finanční a ekonomickou krizi, kterou doprovází recese v EU s dopady na trh ČR. EU i USA dosahují v dnešní době vysokého stupně zadlužení, které také nepřímo zpomaluje české podniky a vede k intenzivním restrikcím v oblasti veřejných výdajů. Dalším faktorem, který velmi ovlivňuje ekonomiku naší země, jsou fiskální a rozpočtové úspory, na které navazuje nestabilita bankovního sektoru. Společenskými faktory jsou velký počet případů korupce, která zvyšuje nedůvěru k veřejným institucím, přesuny sídel firem a jejich výnosů do zahraničí, stárnutí výkonného managementu v průmyslu anebo zhoršování vzdělávacího systému, který je doprovázen nespokojeností s jeho fungováním. Z technologického hlediska je ČR nedostatečně technologicky vybavena – omezené zapojení evropských technologických

⁷² Zpráva o plnění Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument129321.html>.

⁷³ Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument103015.html>.

informačních portálů, které slouží jako nástroj monitoringu tržního prostředí a vyhodnocování trhu pro exportéry.⁷⁴

4.3.2. Vize a cíle Exportní strategie

„Jak již bylo řečeno, vizí Exportní strategie je maximální využití synergií plynoucích z proexportních, ale i dalších aktivit státu k vytvoření takových služeb pro export, které českým vývozcům maximálně usnadní úspěch na zahraničních trzích.“⁷⁵

Tabulka č. 6 : Cíle Exportní strategie

hlavní cíl:	- zvýšení počtu exportérů
specifické cíle :	- podporu exportérů se zaměřením majoritně na trhy mimo EU
	- udržení aktivní obchodní bilance se státy EU
	- podporu produkce zboží a služeb s vysokou přidanou hodnotou
	- definice zájmových a prioritních trhů pro české výrobce a identifikace perspektivních oborů ve spolupráci s podnikatelskou sférou
	- maximální využití pozitivních synergií jednotlivých činností státu pro export, efektivní koordinace a spolupráce všech zainteresovaných subjektů

Zdroj: Exportní strategie České republiky pro období 2012 – 2020, <http://www.mpo.cz/dokument103015.html>, 21. 9. 2013 + vlastní zpracování

V současné době většinu českého exportu zajišťují společnosti s vlastníky ze zahraničí. Tyto podniky nejsou nijak na ČR vázané, a pakliže pro ně nebude trh České republiky (inovace, pobídky, stabilita, podpora, ...) perspektivní, odejdou do lepšího tržního prostředí. Proto Exportní strategie stanovuje jako hlavní cíl, zvýšení počtu exportérů, čímž si dává za úkol zejména vytvoření co nejpříznivějších podmínek pro podnikání.

Jedním z klíčových přístupů Exportní strategie je stanovení prioritních trhů pro české výrobce ve spolupráci s podnikatelskou sférou. I když země EU představují stále nejdůležitější odbytiště exportu ČR, snahou státu je rozšíření a podpora pozice exportu především malých a středních podniků, na trh třetích zemí. Pokud ČR chce diverzifikovat český vývoz, aby byly zachovány stávající vazby na EU, je nutné rozšiřovat proexportní

⁷⁴ Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument103015.html>.

⁷⁵ Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument103015.html>.

příležitosti také v dalších zemích. Zda jsou země zahrnuty do oblasti prioritní či zájmové rozhodují možnosti odbytu, tedy schopnost vstřebání trhů, jejich současná ekonomická prosperita a růstový potenciál.⁷⁶

Exportní strategie definuje 12 prioritních zemí, které by v budoucnu měly představovat pole hlavního zájmu, jejichž ekonomiky vykazují největší dynamiku růstu na světových trzích anebo se jedná o významné obchodní partnery ČR: Brazílie, ČLR, Indie, Irák, Kazachstán, Mexiko, Ruská federace, Srbsko, Turecko, Ukrajina, USA a Vietnam.⁷⁷

Strategie obsahuje rovněž skupinu, tzv. zájmové země (26 zemí), které představují významný potenciál pro umístěný českých vývozu. : Angola, Argentina, Austrálie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Egypt, Etiopie, Chile, Ghana, Chorvatsko, Izrael, Japonsko, JAR, Kanada, Kolumbie, Maroko, Moldavsko, Nigérie, Norsko, Peru, Senegal, Singapur, SAE, Švýcarsko a Thajsko.⁷⁸

4.3.3. Dotazníkové šetření

Aby se prokázalo plnění Exportní strategie, připravilo MPO dotazníkové šetření, které zadalo vybraným českým exportérům. Hlavním cílem tohoto dotazníkového šetření bylo zjistit, jaká opatření nejvíce komplikují českým exportérům vývozní operace. Odpovědi byly sbírány elektronicky přes webový portál na stránkách Mezinárodní obchodní komory ČR od 5. března 2013 – 15. dubna 2013.⁷⁹

Jak ukazuje následující Graf č. 2 – v oblasti legislativy České republiky, nejvíce případů nespokojenosti bylo zjištěno v oblasti procesu ověřování dokumentů (legalizace), v oblasti celních procedur při vydávání dokladů potvrzující preferenční původ zboží a v oblasti možnosti získání exportního financování a administrativy spojené s výkonem státní správy.⁸⁰

⁷⁶ Zpráva o plnění Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument129321.html>.

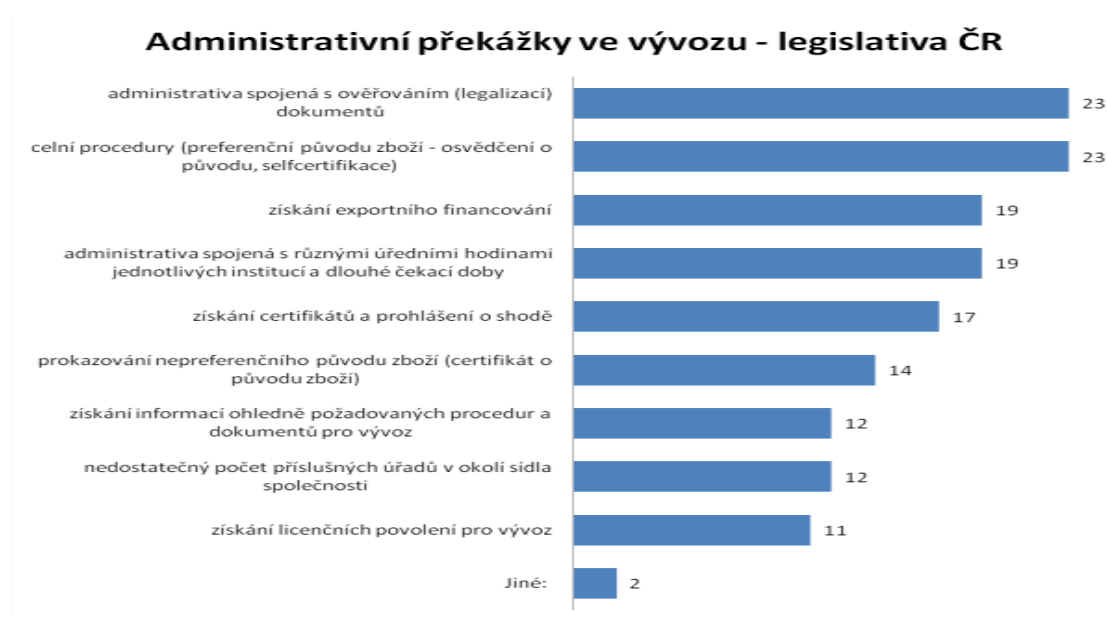
⁷⁷ Zpráva o plnění Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument129321.html>.

⁷⁸ Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument103015.html>.

⁷⁹ Projekt č. 2: Informační One-Stop-Shop, Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument141583.html>.

⁸⁰ Projekt č. 2: Informační One-Stop-Shop, Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument141583.html>.

Graf č. 2 : Administrativní překážky ve vývozu ze strany ČR

Zdroj: Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Projekt č. 2: Informační One-Stop-Shop, <http://www.mpo.cz/dokument141583.html>, 21. 9. 2013 + vlastní zpracování

V oblasti legislativy do importovaných zemí se ukázala tato opatření jako zásadní pro export českých firem: celní procedury při dovozu, vysoká cla a kvóty, získávání povolení pro dovoz, omezující normy dovozu, diskriminace dovozu zboží a účasti zahraničních subjektů v domácích veřejných zakázkách.⁸¹

⁸¹ Projekt č. 2: Informační One-Stop-Shop, Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument141583.html>.

Graf č. 3 : Administrativní překážky ve vývozu ze strany importních zemí

Zdroj: Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Projekt č. 2: Informační One-Stop-Shop, <http://www.mpo.cz/dokument141583.html>, 21. 9. 2013 + vlastní zpracování

Exportéři označili za problém také nízkou informovanou ohledně požadovaných dokumentů, které jsou nezbytné pro import zboží. Bylo zjištěno, že pouze 11 z 88 dotázaných exportérů používá databázi Evropské komise „Market Access Database“ (dostupné na <http://madb.europa.eu>), který byl zřízen jako portál poskytující informace o podmínkách a překážkách dovozu do třetích zemí. Nejvíce navštěvované stránky jsou businessinfo.cz, nejčastěji navštěvovanou institucí je Celní správa ČR, agentury CzechTrade a MPO ČR. Jako absolutně nevyhovující označili exportéři instituci Jednotného kontaktního místa (JKM). Tento fakt je velmi pravděpodobně způsoben nedostatečnou propagací instituce, protože pouze 2 firmy z 88 dotázaných služby JKM využily (54 nikdy nevyužilo a 31 dotázaných instituci JKM nezná).⁸²

Vybraní exportéři označili, jako další mínus, chybějící informační databázi, která by aktualizovala obchodní a investiční příležitosti a zaznamenávala aktuální výběrová řízení v zahraničí a to vše na jednom informačním portálu. Dotazované firmy mimo jiné vypověděli, že mají nedostatek informací například o cílovém trhu, o možných pobídkách a podpoře

⁸² Projekt č. 2: Informační One-Stop-Shop, Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument141583.html>.

ze strany daného státu nebo o změnách v důležitých předpisech a pravidlech ze strany celních úřadů.⁸³

4.4. Plnění Exportní strategie

Výsledky zahraničního obchodu ČR za rok 2012 nám potvrzují úspěšné nastartování procesu diverzifikace vývozu českých exportérů na trhy EU a jiných zemí.⁸⁴

Tabulka č. 7 : Meziroční srovnání zahraničního obchodu ČR

Celkový vývoz	+ 6,4%
Vývoz do prioritních zemí	+ 25,5 %
Vývoz do zájmových zemí	+ 11,4 %
Vývoz do zemí EU	+ 3,5%
Podíl zemí EU na celkovém vývozu ČR	-1,9%

Zdroj: Zpráva o plnění Exportní strategie České republiky pro období 2012 – 2020, <http://www.mpo.cz/dokument129321.html>, 21. 9. 2013 + vlastní zpracování

4.4.1. Statistika exportu

Celkový objem vývozu meziročně vzrostl o 6,4 %, což má kladný vliv i na úroveň HDP a aktivní obchodní bilanci státu. Vývoz do prioritních a zájmových zemí meziročně vstoupil o 20 %, tedy vývoz do prioritních zemí, na perspektivní, dynamicky se rozvíjející se trhy v roce 2012 vzrostl o více než 25 %, což znamená, že v meziročním srovnání čeští exportéři o jednu čtvrtinu zvýšili svůj vývoz do prioritních zemí. V roce 2012 se zvýšil i vývoz do zájmových zemí, (11%), které disponují s potenciálními možnostmi vývozu pro české vývozce. Avšak čeští exportéři zvýšili svůj objem vývozu nejen na trhy vybraných zemí mimo EU, ale i zvýšení vývozu do EU představuje oproti roku 2011 výhodnější a lepší pozici

⁸³ Projekt č. 2: Informační One-Stop-Shop, Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument141583.html>.

⁸⁴ Zpráva o plnění Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument129321.html>.

ČR. Nutno ještě poukázat, že jeden procentní bod představuje v celkovém objemu vývozu částku asi 30 miliard Kč.⁸⁵

V rámci obchodní politiky došlo k naplnění specifických cílů Exportní strategie (diverzifikace exportu do zemí mimo EU a posun v odvětvích s vyšší přidanou hodnotou) a to odstraněním překážek v přístupu na nové trhy a zajištěním levných vstupů do výroby. Tedy, mezi zásadní událost druhé poloviny roku 2012 patří přistoupení Ruské federace a Černé hory do Světové obchodní organizace (WTO) a tím i snížení celních sazeb, které přinese českým exportérům i transparentnost a přehlednost prostředí trhu. Rusko se zavázalo snížit celní sazby u zemědělských výrobků o 2,4 % a u průmyslových výrobků o 2,2 %. V roce 2012 byla mimo jiné uzavřena bilaterální dohoda s Korejskou republikou a v jejím důsledku vzrostl český vývoz o 76%. Pro zajímavost, dovoz z Koreje vzrostl o 91% v důsledku spuštění nového automobilového závodu v Nošovicích. V tomto ohledu jsou připravované dohody s prioritními a zájmovými zeměmi, kdy dle Ministerstva obchodu a průmyslu by právě dohoda s Peru a Kolumbií měla vést k nárůstu českého exportu o 12% a úspoře na clech ve výši asi 50 miliard Kč.⁸⁶

V roce 2012 bylo rekordně v historii pojišťovny uzavřeno celkem 240 nových pojistných smluv celkem za 72 mld. Kč, což v meziročním srovnání oproti roku 2011 představuje nárůst o 35,8 %. Z teritoriálního hlediska většina nových pojistných smluv byla uzavřena do zemí, které patří mezi tradiční trhy českých exportérů – zejména Rusko (31%), Společenství nezávislých států (23%), Srbsko (12 %), Ázerbájdžán (10%), Indie (10%) a dalších. V komoditní struktuře bylo nejvíce pojištěných úvěrů uzavřeno v oblasti skupiny strojů a přepravních zařízení (80%). Dle předběžných výsledků ČEB v roce 2012 dosáhl objem předepsaných úvěrových smluv asi 26 mld. Tento výsledek představuje v historii exportní banky třetí nejvyšší příčku (vznik v roce 1995) a v procentním srovnání prezentuje plnění finančně obchodního plánu banky na 101,9 %. Pokud se podíváme podrobněji na komoditní strukturu nejvíce podpořené oblasti, pak to je strojírenství (40 % úvěrů), stroje a zařízení k výrobě energie (necelých 29 % úvěrů) a dopravních prostředků (11 % úvěrů). Z teritoriálního hlediska zhruba 57% exportů směřovalo do oblastí prioritních zemí, nejvíce do Ruska, Turecka a Ukrajiny.⁸⁷

⁸⁵ Zpráva o plnění Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument129321.html>.

⁸⁶ Zpráva o plnění Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument129321.html>.

⁸⁷ Zpráva o plnění Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument129321.html>.

V roce 2013 bylo rozpočtováno navýšení pojistných fondů EGAP o 1 mld. Kč a zvýšena pojistná kapacita EGAP z nynějších 250 mld. na 270 mld.⁸⁸

4.5. Využití nástrojů k podpoře českého exportu

Administrativní podporou exportu, v rámci cíle maximální využití synergií jednotlivých činností a k efektivní koordinaci a spolupráci zainteresovaných subjektů, byl spuštěn projekt Ministerstva obchodu a průmyslu – zrychlená procedura pro vnitropodnikově převáděné zaměstnance zahraničních investorů. Hlavním cílem je zorganizování rychlejšího a snazšího převodu vysoce kvalifikovaných pracovníků ze třetích zemí, kteří pracují v rámci jejich společnosti v jednotce v ČR (rok 2012 MPO kladně vyřízeno 40 žádostí). MPO nabízí i informační portály, které by mohly ulehčit vstup na trh. Prostřednictvím projektu Jednotného kontaktního místa (JKM) je možné získat všechny potřebné informace pro vstup do podnikání v oblasti služeb a to elektronicky, na jednom portálu. SOLVIT centrum nabízí mimosoudní bezplatné řešení stížností na postup českých i zahraničních úřadů (za rok 2012 – 156 stížností). Kontaktní místo pro výrobky (ProCoP) informuje podnikatele o technických parametrech, které jsou nutné splnit při uvedení výrobku na trh v ČR a EU. V gesci MPO je také existující portál businessinfo.cz, který slouží hlavně jako informační portál a mimo jiné také jako efektivní propojení spolupráce a komunikace mezi exportéry a veřejnou správou⁸⁹

V roce 2012 přistoupilo MPO k restrukturalizaci a optimalizaci jednotné integrované zahraniční sítě, která by měla vytvořit předpoklady pro vstup domácích exportérů na perspektivní zahraniční trhy. V rámci projektu Optimalizace zahraniční sítě byla vytvořena síť zahraničních kanceláří (v současné době 48), které by měly hlavně poskytovat servis pro exportéry, reprezentaci exportérů, asistence v místě trhu země, zpravodajství a informace o trzích, podpory exportů a obchodních příležitostí.⁹⁰

Ve skupině informačních technologií MPO poskytuje exportérům informační portál Zelená linky pro export, která poskytuje účinnou informační asistenci a slouží jako rozcestník služeb státu pro vývozce, účast na zahraničních výstavách a veletrzích, dále podporu

⁸⁸ Zpráva o plnění Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument129321.html>.

⁸⁹ Zpráva o plnění Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument129321.html>.

⁹⁰ Zpráva o plnění Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument129321.html>.

na veletrzích a výstavách v ČR, kde v roce 2012 bylo realizováno celkem 21 tuzemských akcí, účast na 54. Mezinárodním strojírenském veletrhu v Brně nebo třeba prezentace průmyslových a obchodních aktivit v Českém domě v souvislosti s konáním XXX. letních olympijských her v Londýně.⁹¹

Dalším cílem Exportní strategie je zvýšení podílu malých a středních podniků na českém exportu. V tomto ohledu ČEB připravila nový produkt, který by pomocí garancí úvěru, který poskytne jiná banka, měl zlepšit a zefektivnit financování českého exportu. ČEB v tomto ohledu podepsala v roce 2012 dohody s ČSOB, Raiffeisen Bank, GE Money Bank a Českou spořitelnou.⁹²

4.6. Mezinárodní zdroje financování a rozvojová spolupráce

Projekt č. 6 – Mezinárodní zdroje financování a rozvojová spolupráce klade důraz i na zapojení českých exportérů do realizace projektů, které jsou financovány z mezinárodních zdrojů v rozvojových zemích a zemích s tranzitní ekonomikou. Je nutno říci, že ČR každým rokem vydává nemalé prostředky na rozvojovou a humanitární pomoc do rozpočtu EU. Jako velký problém je skutečnost, že se dlouhodobě nedaří českým vývozcům zvyšovat podíl na realizaci projektů právě v rozvojových zemích, kdy ČR neumí své dobré jméno v těchto destinacích využít. V tomto ohledu MPO přijalo ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí Strategii mnohostranné rozvojové spolupráce ČR na léta 2013 – 2017.⁹³

4.7. Současné problémy českých exportérů - nedostatky na straně státu

V současné době je jasné, že celý státní aparát v rámci udržení ekonomické stability musí reagovat na dopady celosvětového hospodářského poklesu. Proto je zapotřebí věnovat mimořádnou pozornost právě podpoře exportu. V následující kapitole se budu snažit

⁹¹ Zpráva o plnění Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument129321.html>.

⁹² Zpráva o plnění Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument129321.html>.

⁹³ Zpráva o plnění Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument129321.html>.

definovat dnešní hlavní problémy, které stěžují průnik české produkce na trhy třetích zemí. Samozřejmě v návaznosti na vyjádření a upozornění samotných exportérů.

Na základě již zmiňovaného dotazníkového šetření (kapitola 9.3), provedené Ministerstvem průmyslu a obchodu, bylo zjištěno, že čeští vývozci vidí hned několik významných oblastí, které by do budoucna mohly ohrozit nebo částečně i omezit vývoz české produkce.

Dublování činností a nejednotnost služeb, které stát poskytuje v oblasti exportu, to je jeden z faktorů, který vývozcům často zabraňuje efektivně vykonávat svou činnost. Exportéři si stěžují na dublování úřadů a licencí, které jsou nutné pro jeden vývoz žádat hned u několika úřadů nebo k rozmanitosti podmínek a příloh, které je nutné k žádostem dokládat. Dále v dotazníkovém šetření byly zmíněny dlouhé časové lhůty nebo časově omezené licence.⁹⁴

K vyřešení tohoto problému by měl pomoci sloučení některých kompetencí institucí CzechTrade a CzechInvestu. Sloučením zahraničních kanceláří se docílí jak úspora nákladů na provoz (pronájem), tak hlavně snadnější a účinnější komunikace. Následný efekt by měla být lepší koordinace úřadu a jeho činností a efektivnější informovanost pro exportéra. Dalším záměrem MPO je, aby počet zahraničních kanceláří reagoval a odrážel zájem exportérů v dané oblasti a hlavně tak vycházel z jejich potřeb. Zájmy exportérů by měly být pravidelně každým rokem vyhodnocovány a na základě vykazání činnosti zastupitelských kanceláří v zahraničí by mělo MPO ve spolupráci s MZV provádět analýzy efektivnosti úřadu.⁹⁵

Jako nedostatečná se zdá i podpora malých a středních firem mimo země EU s velkým rostoucím trhem (země BRICS), Egypt, Vietnam nebo Kazachstán. Řešením se zdá být oné sloučení sítě zahraničních kanceláří MPO nebo balíčky podpory pro malé a střední podniky, což vedlo k 60 % nárůstu zájmu českých podniků o služby poskytované agenturou CzechTrade.⁹⁶

Exportéři v rámci úspor nákladů požadují zvýšení státní podpory, například subvence prostřednictvím zavedení možnosti odečíst náklady na veletrhy v zahraničí dvakrát (stejně tak, jak je tomu u nákladů na vývoj), větší dotace od státu na veletrhy pro české firmy (jako je

⁹⁴ Projekt č. 2: Informační One-Stop-Shop, Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument141583.html>.

⁹⁵ FOJTÍKOVÁ, Lenka. Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost (1945-2008). Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2009, xix, 246 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-128-4.

⁹⁶ Hospodářské noviny, Pomoc podnikatelům – méně byrokracie a tlak na nižší ceny energií, [online]. [cit. 2013-09-18]. Dostupné z <http://www.hn.ihned.cz/c1-60129750-pomoc-podnikatelum-mene-byrokracie-i-tlak-na-nizsi-ceny-energi>.

tomu v Německu), jasné podmínky financování a možnosti navýšení limitu u Exportní garanční a pojišťovací společnosti či snížení pojistných limitů.

Kapitolou sama pro sebe je kursová politika země, kdy na každého z exportérů dopadá dlouhodobé posilování koruny vůči dolaru a euru. Pokud vývozce nemá možnost v zahraničí koupit vstupní materiál, pak posilování koruny zvyšuje jeho náklady a působí tak negativně na jeho hospodářský výsledek. I když některé banky nabízejí produkty, které zabrání výkyvům kursů, tyto služby zpoplatněné a opět zvyšují náklady.⁹⁷

Na evropském poli pak pro zvýšení objemu exportu mimo země EU je zapotřebí projednat a prosadit akceptaci evropských technických standardů, které jsou schváleny Radou EU a plně akceptovány ve členských zemích, nebo se více a účelně věnovat posilování postavení České republiky jako ekonomicky vyrovnaného a aktivního státu s dobrým jménem.⁹⁸

Exportéři poukazují na dobré jméno českých podniků v zahraničí, což, jak už jsme si zhodnotili u východisek Exportní strategie, hraje významnou roli i obchodu a vůbec v tržním prostředí. Bohužel ne vždy se politici vyjadřují k zahraničním otázkám s vůlí a záměrem být politicky neutrální na adresu zemí, kterým je Česká republika obchodním partnerem. Negativní politické emoce mohou velmi rychle zhoršit českým firmám výchozí situaci na trhu dané země.

4.8. Současné problémy českých exportérů - nedostatky na straně exportérů

Nedostatky na straně exportérů nejsou z pochopitelných důvodů v žádném MPO či MZV dokumentovány. Vlastně chybí jakákoliv statistika, která by pomohla tento okruh možných problémů analyzovat a tím vytvořit i účinný aparát nástrojů na jeho odstranění. Lze jen diskutovat a domnívat se⁹⁹, z jakých důvodů nebyl zahraniční obchod dvou parterů uskutečněn. Nicméně jakkoliv se to může zdát nemožné, právě nevzdělanost, neefektivní činnost a neodbornost pracovníků firmy často samotný obchod zkomplikuje.

⁹⁷ FOJTÍKOVÁ, Lenka. Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost (1945-2008). Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2009, xix, 246 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-128-4.

⁹⁸ Projekt č. 2: Informační One-Stop-Shop, Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument141583.html>.

⁹⁹ FOJTÍKOVÁ, Lenka. Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost (1945-2008). Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2009, xix, 246 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-128-4.

Jedním ze zásadních problémů české produkce je pomalá komunikace se zahraničním odběratelem a nedostatečná časová pružnost, dalo by se říct vstřícnost, kdy jako zásadní musíme brát v úvahu skutečnost, že zahraniční partneři v okamžiku rozhodování mají k dispozici další konkurenční nabídky a v těchto chvílích může rozhodovat kromě prestiže, ceny a dobrého jména dodavatele, právě jeho časová dochvilnost a seriózní přístup.

Na straně druhé, čeští exportéři si také častokrát špatně zvolí svého obchodního partnera, kdy pod časovým tlakem, neznalostí nebo z podcenění, nevěnují dostatečnou pozornost informacím o obchodním partnerovi. Solventnost, dochvilnost, plnění partnerské dohody, řádná platební morálka či smluvní ujednání obsahující sjednané sankce, to jsou oblasti, které je vždy zapotřebí u společníka obchodu řádně analyzovat. Následně se exportér vyvaruje právním, ekonomickým či v nejhorším případě existenčním problémům firmy.

Jako stále zásadní problém, který limituje obecně obchodování je jazyková nepřipravenost lidských zdrojů. Tento deficit se netýká pouze vrcholových pracovníků, ale hlavně základních pracovníků firmy, kteří jsou s agendou zahraničního obchodu spojeni. Firmě se jednoznačně vyplatí své pracovníky jazykově vzdělávat a tak i zefektivnit jejich pracovní zařazení.¹⁰⁰

Argument špatné nebo nedostačující presentace firmy lze uplatnit jak na straně státu, tak ovšem i na straně samotných vývozců, kteří v rámci snižování nákladů, často zmenší objem financí právě v oblasti podpory a propagace dobrého jména firmy. Jak již bylo zmíněno, ve světle vysoké konkurence firem se mnohdy správná, vkusná a efektivní propagace stává plusem firmy při výběru obchodního partnera.¹⁰¹

Dalšími limity na straně exportéra může být špatně stanovená cena, která není na trhu dané země konkurence schopná. Exportér by se měl vždy nejdříve informovat o cílovém trhu, o jeho možnostech a o cenách konkurentů, kteří na tomto trhu působí.

V oblasti sociální vyspělosti, je to právě často nedostatečná úcta ke kupujícímu, netrpělivost anebo nepřipravenost vývozců, které by mohlo způsobit nedůvěryhodně a být důvodem k neuskutečnění obchodu.

¹⁰⁰ FOJTÍKOVÁ, Lenka. Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost (1945-2008). Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2009, xix, 246 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-128-4.

¹⁰¹ FOJTÍKOVÁ, Lenka. Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost (1945-2008). Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2009, xix, 246 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-128-4.

5. Vybrané spory – zhodnocení netarifních na trzích třetích zemí

V návaznosti na předchozí kapitoly, v této pasáži bych chtěla podrobněji popsat a analyzovat dopad tarifních a netarifních opatření pro exportéry, které více či méně ovlivňují obchod a komplikují vývozcům možnost úspěšného proniknutí na trh. Tarifními opatřeními jsou myšleny hlavně celní předpisy, mezi netarifní nástroje pak patří hlavně dotace, dovozní licence, administrativní formality, znevýhodněný přístup k veřejným zakázkám, technické normy a standardy a další omezení dovozu ze strany příslušného státu dovozu. S ohledem na mnohopočetné samostatné dohody nebo dohody schválené EU a také v souvislosti s členstvím České republiky v Evropské unii, je hlavní záměr státu stále usilovat o postupné odstraňování bariér exportu.

V souvislosti s výzkumem České podnikatelské reprezentace při EU a s ohledem na dotazníkové šetření provedené agenturou CzechTrade ve spolupráci se zahraničními kanceláři, bych v této kapitole chtěla blíže rozebrat a analyzovat hlavní překážky při přístupu na vybraný zahraniční trh.

Dotazníkové šetření organizované agenturou CzechTrade, o které se v této kapitole budu opírat, bylo provedené ve většině tzv. prioritních zemí, které vymezuje Exportní strategie 2013 – 2020. Jako hlavními destinacemi exportu českých vývozců byly vybrány tyto země: Čína, Rusko, Ukrajina, Chorvatsko. Jako stěžejní evropští partneři pro české exportéry byly označeny tyto státy: Německo, Itálie, Rumunsko, Španělsko.¹⁰²

V následujících odstavcích budu podrobněji zkoumat hlavní překážky v teritoriu Číny. Důležitým hlediskem při analyzování otevřenosti zahraničního obchodu na čínský trh je například přístup k veřejným zakázkám, ochrana investic a práv duševního vlastnictví a perspektivní odvětví pro české výrobky a služby.

Avšak ještě před samotnou analýzou čínského trhu bych chtěla uvést všeobecné stanovisko nebo doporučení pro exportéry na většině zahraničních trhů. Pokud při vstupu na zahraniční trh vzniknou překážky obchodu (jakéhokoliv charakteru), tyto problémy by měl exportér řešit s příslušným zastupitelským úřadem ČR v zemi obchodu, tedy ve spolupráci Ministerstva zahraničí a zahraniční kanceláři agentury CzechTrade, které jsou plně kompetentní pro pomoc českým exportérům. Pakliže se v dané zemi kancelář nevyskytuje, orgánem, kam by měl směřovat apel exportérů je Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR.

¹⁰² Příležitosti exportérů na třetích trzích, BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2012-11-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/prilezitosti-exporteru-na-tretich-trzich-13644.html>.

Ve mnoha třetích zemích má zastoupení také Evropská unie, reprezentována tzv. Evropskými podnikatelskými centry, která jsou plně podporovaná členy EU a jejichž hlavním úkolem je poskytovat potřebné informace exportérům zdarma. Centra také slouží jako databáze potřebných informací ohledně vývozních a dovozních povinností, celních tarifů a statistických údajů o trhu dané země.¹⁰³

5.1. Země zájmu exportu - Čína

5.1.1. Teritoriální informace a obchodní bilance

Čínská lidová republika je svou rozlohou čtvrtou největší zemí světa a dle počtu obyvatel první nejlidnatější zemí. Dle dnešních statistik je Čína druhou největší ekonomikou světa dle vytvořeného objemu HDP (po USA a před Japonskem). Pobřežní oblasti Číny jsou vysoce konkurenční a nabízí obchodní a investiční příležitosti pro uplatnění českých exportérů. V centrální části země jsou realizovány programy pro obnovu a budování dopravní infrastruktury a také restrukturalizace průmyslu, což zakládá vysoký potenciál pro investiční příležitosti.

Ve vývozu české produkce představuje Čína (1,1 %) pro ČR po Rusku, Spojených státech, Švýcarsku, Ukrajině a Turecku největšího obchodního partnera mimo země Evropské unie. Dalo by se říct, že Čína reprezentuje pro Českou republiku nejvýznamnějšího mimoevropského partnera. V roce 2012 se vývoz z České republiky oproti roku 2011 významně zvýšil. Růst vývozu zaznamenalo hlavně odvětví stroje a dopravní prostředky, kdy se jejich vývoz v roce 2012 proti roku 2005 zvýšil o více jak 16 mld. Kč a na přírůstku celkového vývozu v roce 2012 se podílel z 63,1 %.¹⁰⁴

Čína patří dlouhodobě k velmi významným obchodním partnerům České republiky. V dovozní složce naší země Čína zastává celkově druhou příčku. Po Německu (25,2%) je Čína (11,1 %) druhým nejsilnějším dovozcem do České republiky. S ohledem na skutečnost, že v roce 2012 byla realizována více jak jedna desetina z celkových potřeb právě z Číny, dalo by se tedy konstatovat, že pozice ČLR na českém trhu je poměrně

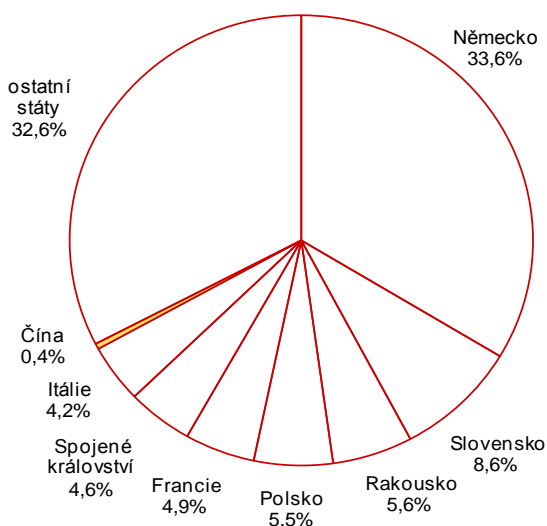
¹⁰³ Příležitosti exportérů na třetích trzích, BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2012-11-26]. Dostupný z <http://www.czso.cz/csu/2013ediciplan.nsf/p/6013-13>.

¹⁰⁴ Význam zahraničního obchodu s Čínou roste, Český statistický úřad. [online]. [cit. 2013-5-10]. Dostupný z <http://www.czso.cz/csu/2013ediciplan.nsf/p/6013-13>.

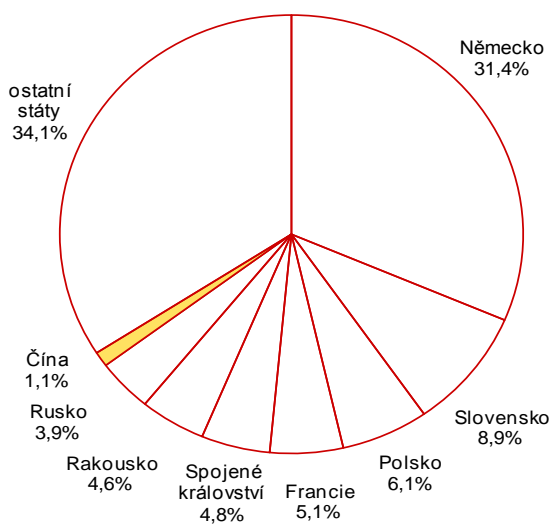
významná. Druhou nejsilnější třídou SITC ve vývozu do Číny v roce 2012 bylo průmyslové zboží (13,4 % podíl na vývozu roku 2012). Nejčastěji dovážené zboží z Číny představují stroje, dopravní prostředky, polotovary a materiály, elektronická zařízení, přístroje a spotřebiče, módní výrobky, obuv nebo cestovní galanterie. Čína patří dlouhodobě mezi největšího dovozce kancelářských strojů a zařízení k automatizovanému zpracování dat do ČR.¹⁰⁵

Obrázek č. 3: Porovnání pozice vývozu do Číny na celkovém vývozu ČR s pozicí vývozu do vybraných států v roce 2005 a v roce 2012

- situace v roce 2005

- situace v roce 2012

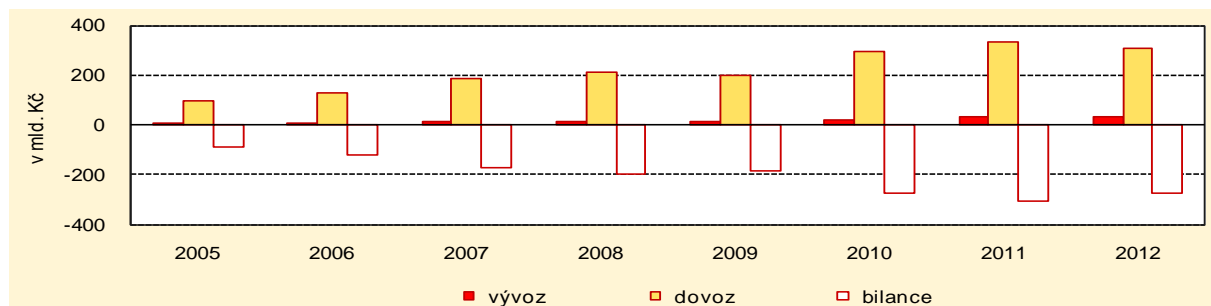
Zdroj: ČSÚ, <http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/p/6013-13>, 5. 10. 2013 + vlastní zpracování

V porovnání dat od roku 2005 do roku 2012 vzrostl obrat zahraničního obchodu s Čínou více než třikrát. Obchodní bilance zahraničního obchodu napovídá, že v letech 2005 až 2012 byl obchod z více než 90% určován dovozem. Dle statistik od roku 2005 do roku 2012 vzrostl dovoz z Číny z 94,1 mld. Kč na 305,2 mld. Kč. Vývoz od roku 2005 do roku 2012 se zvýšil o 25,5 mld. Je ale nutné dodat, že pokud vezmeme v úvahu meziroční srovnání, pak v roce 2012 vývoz českých exportérů zaznamenal nárůst o 10,8 %. Tyto výrazné rozdíly dovozu oproti vývozu samozřejmě negativně ovlivňují obchodní bilanci

¹⁰⁵ Význam zahraničního obchodu s Čínou roste, Český statistický úřad. [online]. [cit. 2013-5-10]. Dostupný z http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/vyznam_zahranicniho_obchodu_s_cinou_roste_20130627.

České republiky s ČLR a tedy nárůst schodku zahraničního obchodu. Je nutné dodat, že dovoz převažuje nad vývozem.¹⁰⁶

Obrázek č. 4 : Bilance zahraničního obchodu s Čínou v letech 2005 a 2012

Zdroj: ČSÚ, <http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/p/6013-13>, 5. 10. 2013 + vlastní zpracování

Velký nárůst pasivní obchodní bilance v 90 letech minulého století byl zapříčiněn hned z několika důvodů. Musíme si uvědomit, že pro Čínu bylo Československo historicky považováno za významného obchodního partnera. Zejména v 50 letech minulého století se Československo značně podílela na rozvoji čínské energetiky, průmyslu ale i zemědělství. Industrializace Číny byla významná dodávkami a zaváděním českých strojírenských výrob v oblasti obráběcích, textilních strojů a automobilového průmyslu. V 90 letech bylo zrušeno zúčtování plateb (clearingové centrum plateb). V důsledku toho významně klesl obchod v oblasti strojírenství, protože změnou platebního režimu nebylo české zboží na čínském trhu konkurenceschopné a bylo příliš drahé. Dalším důvodem obrovského nárůstu pasivní platební bilance a tedy poklesu vývozu na čínské trhy byly odehrávající se politické změny v Evropě. Na konci 20. století se zlepšily vztahy mezi ČLR a Ruskem. Obě země podepsaly obchodní dohody a prostředí obchodu mezi Ruskem a Čínou se stabilizovalo. V důsledku této skutečnosti přestala být pro Čínu role Česka jako prostředníka jejich obchodu významná.¹⁰⁷

¹⁰⁶ Význam zahraničního obchodu s Čínou roste, Český statistický úřad. [online]. [cit. 2013-5-10]. Dostupný z http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/vyznam_zahranicniho_obchodu_s_cinou_roste_20130627.

¹⁰⁷ Perspektivní obory pro vývoz do Číny. Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupný z <http://www.mpo.cz/dokument87509.html>.

5.1.2. Obchodně ekonomické vztahy

Vzájemná úprava obchodně ekonomických vztahů s Čínou se řídí tzv. Strategií prosazování obchodně ekonomických zájmů ČR v ČLR. Obchodní jednání jsou vedena na úrovni WTO a nebo v souvislosti s obchodně ekonomickým dialogem EU.¹⁰⁸

Dle Sdělení Komise Radě Evropského parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, článku IV. je právě Čína tou zemí, která v době globalizace dává příležitost pro vytvoření pracovních míst a ekonomického růstu. Musíme si uvědomit, že Čína jako jeden z nejlidnatějších států světa, právě v dnešní době čelí obrovským sociálním, ekologickým a ekonomickým problémům, které mohou být využity ve prospěch evropských exportérů.¹⁰⁹

ČLR se v posledních letech stala velmi silným konkurentem. Aby mohly zahraniční firmy efektivně podnikat na tamních trzích, musí stále držet krok s těmi nejlepšími. Investice do výzkumu a vývoje, neustále zlepšování technologií, mapování trhu a vývoj nových, konkurenceschopných produktů, to jsou základní předpoklady pro úspěšný obchod na čínském trhu.¹¹⁰

5.1.3. Perspektivní obory

V současné době je v ČLR hlavně zájem o firmy ze strojírenství, těžká důlní technika, letectví, zdravotnická technika, české sklo a lustry. V poslední době se zvyšuje poptávka v oborech biotechnologie, nanotechnologie, jaderné energetiky a oblasti ochrany životního prostředí - čerpání energie z obnovitelných zdrojů.¹¹¹

¹⁰⁸ Příležitosti exportérů na třetích trzích, BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2012-11-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/prilezitosti-exporteru-na-tretich-trzich-13644.html>.

¹⁰⁹ Sdělení komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, Globální Evropa: Konkurenceschopnost na světovém trhu, Příspěvek ke strategii EU pro růst a zaměstnanost. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2011-10-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/evropa-konkurenceschopnost-svet-trh-4449.html>.

¹¹⁰ S napálenými českými podnikateli se v Číně setkáváme často, BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2013-9-15]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/s-napalenymi-ceskymi-podnikateli-se-v-cine-setkavame-casto-40742.html>.

¹¹¹ S napálenými českými podnikateli se v Číně setkáváme často, BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2013-9-15]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/s-napalenymi-ceskymi-podnikateli-se-v-cine-setkavame-casto-40742.html>.

V samotné produkci to jsou obráběcí stroje, dopravní prostředky, hudební nástroje, potraviny a nápoje (pivo). Dle dotazníku CEBRE nejperspektivnější výrobky a odvětví s největším potenciálem jsou luxusní výrobky, kožešiny, šperky.¹¹²

Potravinářský trh v Číně je jeden z nejvíce liberálních odvětví v Číně, tedy jako dostupný cíl obecně pro export výrobků spojených s potravinářským průmyslem.¹¹³

V Číně je velká poptávka obecně po tradičních evropských potravinách, produktech prokazujících se vysokým jakostním standardem. Číňané s ohledem na nedůvěru v bezpečnost domácích potravin (ve stínu mnoha skandálů - tzv. melaminová aféra - nastavování mléčných výrobků) zvyšují poptávku po substitutech, které by nahradili běžnou čínskou produkcí.¹¹⁴

Oborem, který je pro Čínské státní orgány prioritní a skrývá tak velký potenciál pro české vývozce je odpadové hospodářství. Čína hledá vhodné řešení, jakým způsobem recyklovat, likvidovat a ukládat odpad s ohledem na dosažení udržitelného rozvoje a také v důsledku stále sílícího tlaku ostatních zemí. Další perspektivní oblastí jsou potřeby pro stárnoucí populaci, kdy v hledisku druhé nejlidnatější země světa by se dle statistik do roku 2030 měl počet důchodců v Číně až zdvojnásobit. S rostoucí tendencí zvýšení životní úrovně se stávají lidé v Číně bohatší, zvyšuje se koupěschopnost obyvatelstva a roste poptávka po výrobcích, které jsou jednoduché na obsluhu a které pomáhají překonat pohybová omezení. Tyto produkty v sobě skrývají velký potenciál a mají velkou šanci na čínském trhu uspět.¹¹⁵

Jako nejvíce uvřené odvětví s velmi konzervativním postojem a vysokou administrativní zatížeností k exportérům je trh se zbraněmi a dopravní průmysl. I přes splnění všech celních a legislativních požadavků je téměř nemožné v těchto oborech uspět. Tyto obory jsou přímo zakázané nebo hodně regulované pro vstup zahraničních subjektů. Velká

¹¹² Příležitosti exportérů na třetích trzích, BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2012-11-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/prilezitosti-exporteru-na-tretich-trzich-13644.html>.

¹¹³ Příležitosti exportérů na třetích trzích, BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2012-11-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/prilezitosti-exporteru-na-tretich-trzich-13644.html>.

¹¹⁴ Perspektivní obory pro vývoz do Číny. Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupný z <http://www.mpo.cz/dokument87509.html>.

¹¹⁵ Perspektivní obory pro vývoz do Číny. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2011-11-28]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/perspektivni-obory-pro-vyvoz-do-ciny-7810.html>.

korupce, obtížné podmínky výběrového řízení a nepřehlednost zadání státních zakázek prakticky bere českým podnikům možnost účastnit se výběrových řízení.¹¹⁶

5.1.4. Zastoupení a helpdesk

Jak jsem již obecně uvedla, pro exportní informace či pomoc s řešením uplatňovaných bariér nebo při prověřování podezřelých poptávek na trhu Čínské lidové republiky se vývozci mohou obracet na zahraniční kancelář CzechTrade nebo na obchodní úsek velvyslanectví ČR v ČLR – www.mzv.cz, www.mzv.cz/beijing, www.mzv.cz/shanghai.¹¹⁷

V rámci Exportní strategie na roky 2012-2020 vznikl pro každou zemi expertní tým, vedený pracovníky Ministerstva průmyslu a obchodu, který se zabývá podnikatelskými aktivitami souvisejících s Čínou, možnými bariérami vstupu na čínský trh, překonáváním překážek na hranicích nebo obchodními příležitostmi v teritoriu. Pro prioritní zemi Čínu vede tento tým ing. Kateřina Ďurová, www.mpo.cz.¹¹⁸

V Číně také působí Evropské centrum – www.eusmecentre.org.cn, které poskytuje celou řadu podpůrných služeb (školení, přístupy na databáze, konzultace, materiály, služby týkající se ochrany práv duševního vlastnictví) pro malé a střední firmy z EU při vstupu na Čínský trh.¹¹⁹

Dalším projektem EU na pomoc malým a středním podnikatelům při ochraně práv duševního vlastnictví je na <http://www.china-iprhelpdesk.eu/>.¹²⁰

¹¹⁶ Příležitosti exportérů na třetích trzích, BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2012-11-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/prilezitosti-exporteru-na-tretich-trzich-13644.html>.

¹¹⁷ Hebnar J., Kohoutková B., Marková L., Export do Číny. Manuál pro exportéry. Zastupitelský úřad ČR v Pekingu. 2012. [online]. [cit. 2013-9-21]. Dostupné z http://www.mzv.cz/beijing/cz/obchod_a_ekonomika/kdo_jsme_a_kde_nas_najdete/export_do_ciny_manual_pro_exportery.html.

¹¹⁸ Příležitosti exportérů na třetích trzích, BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2012-11-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/prilezitosti-exporteru-na-tretich-trzich-13644.html>.

Perspektivní obory pro vývoz do Číny. Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupný z <http://www.mpo.cz/dokument87509.html>.

¹¹⁹ Příležitosti exportérů na třetích trzích, BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2012-11-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/prilezitosti-exporteru-na-tretich-trzich-13644.html>.

Perspektivní obory pro vývoz do Číny. Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupný z <http://www.mpo.cz/dokument87509.html>.

¹²⁰ Hebnar J., Kohoutková B., Marková L., Export do Číny. Manuál pro exportéry. Zastupitelský úřad ČR v Pekingu. 2012. [online]. [cit. 2013-9-21]. Dostupné z http://www.mzv.cz/beijing/cz/obchod_a_ekonomika/kdo_jsme_a_kde_nas_najdete/export_do_ciny_manual_pro_exportery.html.

5.1.5. Tržní prostředí – netarifní opatření

Nejčastější překážkou obchodu pro české exportéry v Číně jsou bariéry zejména v oblasti nedostatečné ochrany duševního vlastnictví a průmyslových práv.

Jak definuje i Sdělení Komise EU Radě EU, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů z roku 2006, je to právě zejména ČLR, která neuznává obecně ustanovená práva duševního vlastnictví. Právě a hlavně v Číně dochází k porušování práv duševního vlastnictví, kdy na celosvětové trhy proudí velké množství kusů padělaného zboží pocházejícího z čínských dílen. Jak tomuto trendu zabránit? Jak ochránit zahraniční produkty a výrobce? Jako efektivní obranou by mělo být navázání dialogů, které by uznaly a respektovaly práva duševního vlastnictví v čínském teritoriu, účinné vymáhání práv čínskými orgány a souběžně také restriktivní opatření jako je posílení celní spolupráce.¹²¹

Dalšími bariérami obchodu na trzích v Číně je nerovný přístup k veřejným zakázkám. Jako důkazem je skutečnost, kdy v případě, že firma nemá partnera (zprostředkovatele či subdodavatele) v ČLR, je prakticky nemožné veřejnou zakázku získat. Dle zahraničních kanceláří CzechTrade jsou často přímo na exportéra směřovány nabídky na zprostředkování spolupráce, které jsou velmi atraktivní a cenové podmínky vývozce jsou akceptovány bez dalšího vyjednávání. V souvislosti s čínskými firmami, které se snaží zprostředkovat obchod, je nezbytné zmínit jedno důležité upozornění. Téměř u většiny případů jde o podvodné praktiky a korupci, kdy je zboží od exportéra odvezeno a nikdy nebude zapláceno.¹²²

Falešné poptávky podvodných firem je možné rozpoznat. Obchod je příliš rychlý a snadný a nic není problém. České zastoupení již od začátku jedná s čínskými protějšky a obchod se zdá být již na první, druhé schůzce domluvený. Čínští partneři si velmi často řeknou o zálohu na propagaci a celníky, kterou jim ve většině případů pak Češi zaplatí. Jenže obchod se neuskuteční, peníze se zpátky nevrátí a soudní spory jsou velmi dlouhé a drahé. Jak v rozhovoru o českém podnikání uvádějí zástupci Ministerstva průmyslu a obchodu ČR

¹²¹ Sdělení komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, Globální Evropa: Konkurenceschopnost na světovém trhu, Příspěvek ke strategii EU pro růst a zaměstnanost. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2011-10-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/evropa-konkurenceschopnost-svet-trh-4449.html>.

¹²² Zahraniční obchod, teritoriální informace – země, Čína, Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2013-4-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/cina-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr-19057.html>

v Šanghaji (Aleš Červinka) a v Chengdu (Ladislav Graner), snadný a rychle uzavřený obchod rozhodně není poctivý.¹²³

Další bariérou obchodu je vysoká byrokracie a složité právní prostředí. Časté změny vyhlášek a předpisů jsou na denním pořádku. Bez společníka, který je znalý v tamní státní organizaci státní správy a legislativy a který má znalost čínského jazyka, nemá ani smysl se pokoušet o průnik na trh.¹²⁴

5.1.6. Jak proniknout na čínský trh aneb etiketa obchodního jednání v Číně

Dle vyjádření zástupců MPO v Číně, jsou čínská jednání dlouhá a často pro české zájemce velmi nákladná. Základem je skvělý produkt, který má potenciál a může uspět ve světové konkurenci. Pro úspěšné obchodování na Čínském trhu je nutné si uvědomit, že tato země už není tou rozvojovou zemí z východu. Zvyšuje se náročnost a vývoj celé ekonomiky a jejích odvětví. Tato země si v mnoha oborech dnes žádá to nejlepší.

¹²³ S napálenými českými podnikateli se v Číně setkáváme často, BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2013-9-15]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/s-napalenymi-ceskymi-podnikateli-se-v-cine-setkavame-casto-40742.html>.

¹²⁴ S napálenými českými podnikateli se v Číně setkáváme často, BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2013-9-15]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/s-napalenymi-ceskymi-podnikateli-se-v-cine-setkavame-casto-40742.html>.

Tabulka č. 8 : Desatero pro obchodování s Čínou

1.	bez aktivní přítomnosti na čínském trhu neprorazíte
2.	to, co by v Evropě trvalo hodinu, v Číně trvá i 7x déle, dostatek času vyčleněného na obchodní jednání je základní podmínkou
3.	čínský partner vám nikdy neřekne ne a zřídka vyjádří otevřeně svůj názor, aby neztratil tvář
4.	ujistěte se, že vám obchodní partner opravdu rozumí (raději několikrát)
5.	naučte se základní čínská slova, nebojte se jídelních hůlek a alkoholu (časté přípitky u jídla)
6.	buďte zdvořilí a trpěliví
7.	propagační materiály i v čínštině
8.	počítejte s častými cestami do Číny, osobní jednání je nezbytností
9.	vytvořte si pozitivní vztah k Číně, obchodní partner to vycítí
10.	využijte znalostí a dlouholetých zkušeností pracovníků zahraničních kanceláří zastoupení ministerstva průmyslu a obchodu / agentury CzechTrade při obchodování s čínskými partnery.

Zdroj: Desatero pro obchodování s Čínou, <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/s-napalenymi-ceskymi-podnikateli-se-v-cine-setkavame-casto-40742.html>, 26. 9. 2013 + vlastní zpracování

Prvním krokem pro úspěch je velká trpělivost. Čína leží v opačné části světa. V zemi s jinou hierarchií, mentalitou lidí a kulturou společnosti, je také způsob obchodování úplně odlišný než v západních zemích.

Číňané dávají přednost jednání ve větších týmech, proto je dobré být na jednání dobře nachystán a vzít s sebou i odborníky, které znají příslušné technické podrobnosti. Český exportér může předpokládat, že čínská strana bude dokonale připravená a vybavená týmy expertů na dané téma. Ve světě jsou Číňané považováni za jedny z nejtvrdějších vyjednávačů. Velmi dobře argumentují a za svým rozhodnutím si dokáží nekompromisně stát. Na druhé straně jsou přístupni logickým důvodům a pádným argumentům. O ceně se dlouho smlouvá a Číňané se snaží zajistit si co nejlepší podmínky pro svoji stranu. Je nutné si uvědomit, že první cena se nikdy nepřijímá a zpravidla bývá velmi nadsazená a je chápána jako nezávazný test obchodního partnera. Čínští obchodníci jsou trpěliví a na handrkování zvyklí. Cenová jednání mají svůj rituál a bývají často velmi zdlouhavá. Můžeme počítat, že v průmyslových

oblastech se bude obchod uskutečňovat o něco rychleji (z důvodu návaznosti oborů) než ve vnitrozemí.¹²⁵

I když české firmy mají materiály v angličtině, nesmí český exportér zapomenout i na materiály v čínštině, neboť v čínských podnicích jsou dokumenty většinou projednávány v širším týmu a dostanou se pak postupně až k výrobnímu řediteli, který často není jazykově vybaven a umí jen čínsky.¹²⁶

Všechno dlouho trvá a firmy musí počítat, že budou investovat spoustu času, peněz a odhodlání, aby uspěly. Dlouhodobé vlastní zastoupení v zemi je stěžejní. V Číně je obchod celým procesem schůzek, kdy první jednání jsou základní a odvíjejí se na bázi přátelského setkávání. Není výjimkou, že v několika jednáních exportér nepřijde do styku s vedením partnerské společnosti, zároveň ale čínská strana očekává, že na jednání přijede nejvýše postavený člověk. Samotné vyjednávání někdy začíná až po půl roce. Číňané tak dávají najevo svoji důležitost, kdy hierarchie je pro Číňany velmi důležitá a často ukazuje, jak moc čínská strana uzavření obchodu preferuje. Pokud se jednání odehrává s nejvyššími představiteli firem, dávají najevo, jaký význam samotnému obchodu přikládají a jak velká je pravděpodobnost úspěchu na realizaci obchodu. Je dobré dopředu znát pravomoci členů týmu partnera, s kterým jednáme. Na druhou stranu, je někdy velmi obtížné rozeznat, kdo má poslední rozhodovací slovo.¹²⁷

Firmy si při vstupu na trh musí okamžitě zažádat o registraci obchodní známky či patentu přímo pro čínský trh, protože se stává, že v Číně nejsou mezinárodní patenty respektovány. Možností vymáhání ochrany práv je několik. Pokud má dovozce čínskou ochrannou známku nebo se nachází v procesu registrace, na mezinárodních veletrzích jsou velmi často zřízeny speciální stánky, kde lze podat oficiální stížnost na padělatele, který ji neoprávněně používá.¹²⁸

Velmi častým projevem při jednání s čínskou stranou je snaha vyhnout se negativní přímé odpovědi. Tento fakt je historicky dán s dlouholetou tradicí hierarchie v rodině

¹²⁵ Etiketa obchodního jednání v Číně, BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2013-8-15]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/etiketa-obchodniho-jednani-v-cine-7818.html>.

¹²⁶ S napálenými českými podnikateli se v Číně setkáváme často, BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2013-9-15]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/s-napalenymi-ceskymi-podnikateli-se-v-cine-setkavame-casto-40742.html>.

¹²⁷ S napálenými českými podnikateli se v Číně setkáváme často, BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2013-9-15]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/s-napalenymi-ceskymi-podnikateli-se-v-cine-setkavame-casto-40742.html>.

¹²⁸ S napálenými českými podnikateli se v Číně setkáváme často, BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2013-9-15]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/s-napalenymi-ceskymi-podnikateli-se-v-cine-setkavame-casto-40742.html>.

a partnerství, tedy snahou vyvarovat se přímé výměny názorů kvůli negativní reakci. Číňané téměř nikdy nevyjadřují rezolutní konkrétní konečný názor a snaží se mít stále možnost úniku. Při neznalosti této tradice mnohokrát dochází i k omylu, kdy partner ze zdvořilosti přislíbí určitou spolupráci i když ve skutečnosti zájem nemá. Číňané mají tendenci říkat to, o čem si myslí, že to slyšet partner chce. Říct nepříjemnou věc přímo je pro ně z hlediska slušnosti nepřijatelné. Je to hluboce zakořeněný tradiční způsob jednání, podobně jako završení navázání obchodu cigaretou nebo večeří.¹²⁹

5.2. Manuál exportéra při vstupu na Čínský trh

5.2.1. Konkurenceschopný výrobek

Jak jsem již několikrát zmínila, na čínském trhu se exportéři utkávají s velkou konkurencí a je prakticky nemožné hledat výrobek, který by na čínském trhu již nebyl zastoupen nebo neměl svůj substitut. V okamžiku, kdy začne exportér uvažovat o vývozu do Číny, měl by si zhodnotit svůj výrobek a jeho šance na čínském trhu uspět. V této kapitole tvořím jakýsi manuál pro vývozce, jejichž zájmem je čínský trh.

Aby měl vývozce šanci uspět, musí předvést perfektní produkt. Vývozce by si měl umět odpovědět na tyto zásadní otázky: Co dělá z mého výrobku unikát? Jak budou na výrobek reagovat spotřebitelé? Jaký je obecný trend produkce (v oblasti výrobku)? Jaké jsou silné a slabé stránky. Mám dostatečně ošetřenou ochranu práv duševního vlastnictví? Běžný marketingový mix 4p, který napoví o výrobku jeho schopnosti a vlastnosti a který podá exportérovi odpovědi na důležité otázky, zda obchodovat na čínském trhu.¹³⁰

Dalším důležitým faktorem při vstupu na trh je cena. Obecné zhodnocení ceny a jejího nastavení je jedna z nejdůležitějších fází exportéra. Špatné nastavení a nedostatečné posouzení všech nákladů a výši zisku může mít pro vývozce likvidační následky. Je nutné zohlednit náklady na dopravu, cla, DPH, náklady na obchodní jednání, propagační materiály,

¹²⁹ Etiketa obchodního jednání v Číně, BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2013-8-15]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/etiketa-obchodniho-jednani-v-cine-7818.html>.

¹³⁰ Hebnar J., Kohoutková B., Marková L., Export do Číny. Manuál pro exportéry. Zastupitelský úřad ČR v Pekingu. 2012. [online]. [cit. 2013-9-21]. Dostupné z http://www.mzv.cz/beijing/cz/obchod_a_ekonomika/kdo_jsme_a_kde_nas_najdete/export_do_ciny_manual_pro_exportery.html.

zastoupení firmy v teritoriu a další poměrně vysoké položky. Následuje otázka, zda po započtení všech položek je výrobek stále konkurenceschopný? ¹³¹

Neméně důležité pro existenci a obstojnost výrobku mezi konkurenty je místo podnikání. Vypovídá o skutečnosti, na jaký trh se výrobce zaměří. Kdo je konečný zákazník. Jedná se o provincii nebo velkoměsta? Jak zvolím distribuci, jaká bude vhodná? ¹³²

A na závěr marketingového mixu samozřejmě nesmí chybět propagace. Kde bude výrobek presentován? Účasti na veletrzích, doprava vzorků do Číny, náklady na tlumočení, náklady na propagační materiály v rodném jazyce... to vše jsou další náklady, které by měly odrážet cenu výrobku. ¹³³

Koupěschopnost čínského obyvatelstva je obecně výrazně vyšší než v minulých letech a obecně vzato by se dalo shrnout, že čínský trh očekává to nejlepší. Dle zastupitelského úřadu v Číně lze říct, že na čínském trhu mají šanci uspět pouze výrobky, které jsou tradičním produktem exportní země, které obsahují vysoké technologie (pro Čínu dosud neobjevené nebo náročné na okopírování), které jsou poptávány vzhledem ke struktuře čínské ekonomiky (nerostné suroviny a zemědělské produkty) a které jsou ve srovnání s místní konkurencí výrazně kvalitnější a levnější. ¹³⁴

5.2.2. Průzkum trhu, kultura obchodování a marketingová strategie

Jedním z mnoha způsobů, jak získat kvalitní průzkum o čínském trhu je čerpání informací z důvěryhodných internetových zdrojů. Jak jsem se již zmínila v kapitole 6.1.4. kvalitní a důležité informace a helpdesk najde exportér na stránkách MPO, MZV, Businessinfo (př. Souhrnná teritoriální informace – STI - o ČLR), dále na stránkách agentury CzechTrade nebo Evropského centra. Další možností, jak se dozvědět co nejvíce o čínském

¹³¹ Hebnar J., Kohoutková B., Marková L., Export do Číny. Manuál pro exportéry. Zastupitelský úřad ČR v Pekingu. 2012. [online]. [cit. 2013-9-21]. Dostupné z http://www.mzv.cz/beijing/cz/obchod_a_ekonomika/kdo_jsme_a_kde_nas_najdete/export_do_ciny_manual_pro_exportery.html.

¹³² Hebnar J., Kohoutková B., Marková L., Export do Číny. Manuál pro exportéry. Zastupitelský úřad ČR v Pekingu. 2012. [online]. [cit. 2013-9-21]. Dostupné z http://www.mzv.cz/beijing/cz/obchod_a_ekonomika/kdo_jsme_a_kde_nas_najdete/export_do_ciny_manual_pro_exportery.html.

¹³³ Hebnar J., Kohoutková B., Marková L., Export do Číny. Manuál pro exportéry. Zastupitelský úřad ČR v Pekingu. 2012. [online]. [cit. 2013-9-21]. Dostupné z http://www.mzv.cz/beijing/cz/obchod_a_ekonomika/kdo_jsme_a_kde_nas_najdete/export_do_ciny_manual_pro_exportery.html.

¹³⁴ Hebnar J., Kohoutková B., Marková L., Export do Číny. Manuál pro exportéry. Zastupitelský úřad ČR v Pekingu. 2012. [online]. [cit. 2013-9-21]. Dostupné z http://www.mzv.cz/beijing/cz/obchod_a_ekonomika/kdo_jsme_a_kde_nas_najdete/export_do_ciny_manual_pro_exportery.html.

trhu, zvyklostech a obchodním prostředí jsou odborné semináře pořádané agenturou CzechTrade. Pro příklad ty minulé se nesly v duchu témat: Jak úspěšně exportovat do Číny. Čína – exportní příležitosti, nebo po celé ČR pořádaný „konzultační den Čína“.¹³⁵

Existuje také mnoho konzultačních firem, které se zabývají mapováním čínského trhu, poradenskou a zprostředkovatelskou činností nebo čínským dovozem a vývozem. Tyto subjekty nabízejí asistence při účasti na veletrzích a výstavách, tlumočení či kompletní poradenství při investicích v Číně. Kontakty na osvědčené a doporučené společnosti a další užitečné informace jsou dostupné na stránkách zastupitelského úřadu v Pekingu. http://www.mzv.cz/beijing/cz/obchod_a_ekonomika/kdo_jsme_a_kde_nas_najdete/hledate_v_cine_partnera/konzulanstke_spolecnosti.html).¹³⁶

Další možností, jak získat informace o čínském trhu a hlavně potřebné zkušenosti je osobní účast exportéra na veletrzích a výstavách jak v centrální části, tak na periferním okraji Číny. Potenciální zájemci namítnou, že náklady na účast firmy na mezinárodních veletrzích jsou značně vysoké, proto je dobré vědět, že stát nabízí výhody českým firmám při organizaci své účasti na mezinárodních veletrzích. Financování je možné kombinovat ze státního rozpočtu ČR a fondů EU. Přehled nejdůležitějších výstav a veletrhů je možné stáhnout na stránkách MPO, agentury CzechTrade, informačním portálu Businessinfo a webu Hospodářské komory ČR.¹³⁷

Souhrnné teritoriální informace, které jsou zpracovány všemi zastupitelskými úřady ČR v zahraničí, jsou pro exportéry cenným zdrojem nejen makroekonomických informací, ale také zde exportér najde aktuální podmínky pro podnikání, exportní příležitosti a důležité kontakty v teritoriu. Čínské teritoriální informace jsou dvakrát ročně aktualizovány.¹³⁸

¹³⁵ Hebnar J., Kohoutková B., Marková L., Export do Číny. Manuál pro exportéry. Zastupitelský úřad ČR v Pekingu. 2012. [online]. [cit. 2013-9-21]. Dostupné z http://www.mzv.cz/beijing/cz/obchod_a_ekonomika/kdo_jsme_a_kde_nas_najdete/export_do_ciny_manual_pro_exportery.html.

¹³⁶ Hebnar J., Kohoutková B., Marková L., Export do Číny. Manuál pro exportéry. Zastupitelský úřad ČR v Pekingu. 2012. [online]. [cit. 2013-9-21]. Dostupné z http://www.mzv.cz/beijing/cz/obchod_a_ekonomika/kdo_jsme_a_kde_nas_najdete/export_do_ciny_manual_pro_exportery.html.

¹³⁷ Hebnar J., Kohoutková B., Marková L., Export do Číny. Manuál pro exportéry. Zastupitelský úřad ČR v Pekingu. 2012. [online]. [cit. 2013-9-21]. Dostupné z http://www.mzv.cz/beijing/cz/obchod_a_ekonomika/kdo_jsme_a_kde_nas_najdete/export_do_ciny_manual_pro_exportery.html.

¹³⁸ Hebnar J., Kohoutková B., Marková L., Export do Číny. Manuál pro exportéry. Zastupitelský úřad ČR v Pekingu. 2012. [online]. [cit. 2013-9-21]. Dostupné z http://www.mzv.cz/beijing/cz/obchod_a_ekonomika/kdo_jsme_a_kde_nas_najdete/export_do_ciny_manual_pro_exportery.html.

Jak jsem již předeslala v etice jednání, je důležité si uvědomit, že základem úspěchu je trpělivost, připravenost a porozumění obchodního prostředí. Důležitým faktorem je propagace a reklama. Dle zastupitelského úřadu v Pekingu je dobré využít spolupráci s ekonomickým úsekem úřadu, agenturou CzechTrade nebo MPO, které mají s prezentací firmy na čínském trhu velké zkušenosti. Je dobré si uvědomit, že televizní reklama v Číně je velmi drahá a pro české exportéry nepředstavuje často využívaný kanál. Skvělou strategií, která působí přímo na spotřebitele, je rozdávání vzorků exportovaného zboží.¹³⁹

5.2.3. Přímý vstup nebo se zástupcem?

Dalo by se konstatovat, že pokud chce exportér podnikat na trzích v ČLR, má na výběr ze dvou způsobů, jak svou firmu prezentovat. První možností je zastoupení přes čínského zástupce, druhou možností je exportovat do Číny napřímo.

1. Čínský zástupce:

Při zastoupení ve spolupráci s čínským zástupcem obchod probíhá buď zprostředkovaně, pomocí agenta nebo ve spolupráci dodavatelsko- odběratelských vztahů s distributorem.

Čínská firma v roli agenta obchod zprostředkovává, dostává z prodaného zboží provizi, do samotných obchodních vztahů nevstupuje a nestává se vlastníkem prodaného zboží. Oproti tomu distributor je samostatný článek v procesu prodeje, který zboží přímo od exportéra nakupuje, stává se vlastníkem zboží a na svůj účet ho prodává. Oba dva způsoby zprostředkování obchodu exportérovi přináší nejen velkou úsporu finančních nákladů, které by musel vynaložit na založení firmy, ale také rychlost, flexibilitu obchodování, znalosti o trhu, obchodní kontakty a pokrytí daného zbožíového trhu a prodejní sítě.¹⁴⁰

¹³⁹ Hebnar J., Kohoutková B., Marková L., Export do Číny. Manuál pro exportéry. Zastupitelský úřad ČR v Pekingu. 2012. [online]. [cit. 2013-9-21]. Dostupné z http://www.mzv.cz/beijing/cz/obchod_a_ekonomika/kdo_jsme_a_kde_nas_najdete/export_do_ciny_manual_pro_exportery.html.

¹⁴⁰ Hebnar J., Kohoutková B., Marková L., Export do Číny. Manuál pro exportéry. Zastupitelský úřad ČR v Pekingu. 2012. [online]. [cit. 2013-9-21]. Dostupné z http://www.mzv.cz/beijing/cz/obchod_a_ekonomika/kdo_jsme_a_kde_nas_najdete/export_do_ciny_manual_pro_exportery.html.

Tabulka č. 9 : Doporučení při zprostředkování obchodu

Při zprostředkování obchodu by si měl dovozce do Číny především vyžádat (zkontrolovat) následující doklady, dokumenty a informace:
- obchodní licence (doba fungování na trhu, výše registrovaného kapitálu)
portfolio podniků, které jsou agentem/distributorem zastupovány (pozor na konkurenty!)
- seznam výrobků, které agent/distributor prodává (pozor na ochranu práv duševního vlastnictví)
- reference na podniky, které agent/distributor zastupuje (spokojenost)
- v případě agenta sjednat ve smlouvě výši provize za prodané zboží (nikoliv na paušálu za zastupování)
- při prvním jednání o provizi začít nadsazeně a smlouvat
- v případě distributora si dohodnout obchodní strategii (nejnižší možnou cenu výrobku, exkluzivitu pro region, způsob platby zálohou či akreditivem – nikdy nesjednávat 100% platby předem)
- uzavření smlouvy, která se dá v případě potřeby vypovědět či rozvázat a ověření oprávněné osoby, která zprostředkovatelskou smlouvu bude podepisovat
- posuzovat každý prodej samostatně smluvně ošetřený
- zvolení rozhodného práva (ideálně české, hůře hongkongské), uvedení rozhodčí doložky (příslušný rozhodčí soud), uvedení rozhodného jazyka v případě dvojjazyčných smluv (kde není rozhodný jazyk výslovně určen, je daná automaticky čínština,! vysoké náklady na tlumočnicka)

Zdroj: Export do Číny. Manuál pro exportéry. Zastupitelský úřad v Pekingu, 2012, http://www.mzv.cz/beijing/cz/obchod_a_ekonomika/kdo_jsme_a_kde_nas_najdete/export_do_ciny_manual_pro_exportery.html, 21. 9. 2013 + vlastní zpracování

2. Zastoupení vstupem na čínský trh:

Další možností, jak vstoupit na čínský trh je založení a provoz pobočky v teritoriu.

Tento způsob se může odehrávat pomocí vytvoření reprezentační kanceláře, založení plně vlastněné zahraniční společnosti nebo společným podnikem.

Reprezentační kancelář většinou zakládají vývozci, kteří již znají a působí na čínském trhu dlouhodobě. Výhodou reprezentační kanceláře je rychlost jejího založení a absolutní kontrola nad hospodařením a fungováním kanceláře. Při založení se nemusí skládat základní kapitál, takže se nezvyšují dodatečné náklady. Reprezenční kanceláře nemá právní subjektivitu, její činnost je omezena (marketing, průzkum trhu, shromažďování dat a kontaktů) a počet zahraničních zaměstnanců nesmí přesáhnout čtyři osoby. Velkým negativem mohou být vynaložené vysoké náklady na provoz pobočky v Číně.¹⁴¹

¹⁴¹ Hebnar J., Kohoutková B., Marková L., Export do Číny. Manuál pro exportéry. Zastupitelský úřad ČR v Pekingu. 2012. [online]. [cit. 2013-9-21]. Dostupné z http://www.mzv.cz/beijing/cz/obchod_a_ekonomika/kdo_jsme_a_kde_nas_najdete/export_do_ciny_manual_pro_exportery.html.

Plně vlastněnou zahraniční společností (WFOE) se rozumí tzv. české s.r.o. Založení plně vlastněné zahraniční společností je oproti reprezentační kanceláři komplikovanější, ale když společnost plánuje dlouhodobější budoucnost na trhu, pravděpodobně bude muset tento způsob zastoupení stejně absolvovat. WFOE má právní suverenitu a může se na trhu pohybovat téměř neomezeně, jako čínská firma. Exportér má stále plnou kontrolu nad fungováním společnosti a k dispozici neregulovatelný a ničím neomezený počet zaměstnanců. Nevýhodou je požadovaný základní kapitál (musí být plně splacen) a nemožnost podnikání v regulovaných sektorech (energetika, finance a telekomunikace). Možnou překážkou je povinnost schválení podnikání od čínských úřadů, které jak již víme, často byrokratickými kroky nemusí mít na udělení licence vůli.¹⁴²

Třetí možností, jak může exportér přímo vstoupit na čínský trh je vytvoření společného podniku (Joint Venture), který bude z části vlastněn čínským a z části zahraničním partnerem. Výhodou tohoto propojení jsou znalosti, distribuční kanály a kapacity čínského partnera. Zahraniční partner do společného obchodu vnesou know-how, technologie, což pro něho představuje nižší náklady a menší náročnost než při založení reprezentační kanceláře nebo WFOE. V tomto případě se klade důraz na dobré smluvní ujednání mezi partnery, na vytvoření podnikatelského plánu a směru podnikání. Negativem je skutečnost, že vnesené know-how čínská strana může velmi rychle okoukat a okopírovat.¹⁴³

5.2.4. Licence, Celní deklarace a doprava zboží

Export zboží do Číny je zatížen registrací u celních úřadů. Registrací získává dovozní zboží registrační číslo, které musí být uvedeno na celních deklaracích u všech zbožových zásilek. Pokud toto registrační číslo nebylo uděleno, dovozce zboží může využít služeb trade forwardera, který na svůj účet doveze zboží a předprodá. Od cla jsou osvobozeny vzorky, reklamní a propagační materiály určené pro prezentaci na výstavách a veletrzích (dle norem

¹⁴² Hebnar J., Kohoutková B., Marková L., Export do Číny. Manuál pro exportéry. Zastupitelský úřad ČR v Pekingu. 2012. [online]. [cit. 2013-9-21]. Dostupné z http://www.mzv.cz/beijing/cz/obchod_a_ekonomika/kdo_jsme_a_kde_nas_najdete/export_do_ciny_manual_pro_exportery.html.

¹⁴³ Hebnar J., Kohoutková B., Marková L., Export do Číny. Manuál pro exportéry. Zastupitelský úřad ČR v Pekingu. 2012. [online]. [cit. 2013-9-21]. Dostupné z http://www.mzv.cz/beijing/cz/obchod_a_ekonomika/kdo_jsme_a_kde_nas_najdete/export_do_ciny_manual_pro_exportery.html.

a podmínek čínské legislativy). Je vhodné čínskou stranu o požadavcích informovat, aby se předešlo zbytečnému zadržení zboží.¹⁴⁴

ČLR uplatňuje na dovoz do země celou řadu obchodních omezení. Dovozní licence jsou vydávány na různých úrovních (centrální, provinční) dle kategorizace zboží (Ministerstvo obchodu, provinční a zvláštní úřady). Speciální dovozní licence jsou vždy vyžadovány například v chemickém průmyslu u produktů, které by mohly být použity pro výrobu narkotik, dále u nebezpečných odpadů a některé elektroniky. Inspekční omezení je vyžadováno u celé řady výrobků ze strojírenského, potravinářského a chemickotechnologického průmyslu (u ocele, neželezných kovů, umělých hmot, kosmetiky, papíru nebo třeba u ovoce). Dalším aplikovaným omezením je povinnost exportérů registrovat své dovážené zboží u speciálních orgánů a podmínkou pro vstup na trh je získání osvědčení, tzv. bezpečnostní certifikace. Výrobky, které podléhají bezpečnostní certifikaci, jsou uvedeny v STI publikované na oficiálním portále MPO businessinfo.cz. Podrobný postup při registraci zboží u čínských orgánů včetně orientačních nákladů na získání licencí je dostupný v manuálu CCC Guidelines na stránkách Evropského centra EU SME (www.eusmecentre.org.cn).¹⁴⁵

Důležitou stránkou uzavření obchodu je sjednání způsobu dopravy. Není tajemstvím, že náklady na dopravu sjednaného objemu zboží řádně a včas, mají často velký vliv na zdárné uzavření obchodu. Samozřejmě, že typ zvolené dopravy zboží musí být vhodný pro charakter zboží, kterého se obchod týká.

¹⁴⁴ Hebnar J., Kohoutková B., Marková L., Export do Číny. Manuál pro exportéry. Zastupitelský úřad ČR v Pekingu. 2012. [online]. [cit. 2013-9-21]. Dostupné z http://www.mzv.cz/beijing/cz/obchod_a_ekonomika/kdo_jsme_a_kde_nas_najdete/export_do_ciny_manual_pro_exportery.html.

¹⁴⁵ Hebnar J., Kohoutková B., Marková L., Export do Číny. Manuál pro exportéry. Zastupitelský úřad ČR v Pekingu. 2012. [online]. [cit. 2013-9-21]. Dostupné z http://www.mzv.cz/beijing/cz/obchod_a_ekonomika/kdo_jsme_a_kde_nas_najdete/export_do_ciny_manual_pro_exportery.html.

Tabulka č. 10 : Porovnání výhod a nevýhod u jednotlivých druhů dopravy

Doprava Lodní		Doprava Letecká		Doprava železniční	
Výhody	Nevýhody	Výhody	Nevýhody	Výhody	Nevýhody
nízká cena	dlouhá dodací doba	rychlost, spolehlivost	vysoká cena	středně dlouhá dodací doba	riziko poškození /ztráty zboží
velkokapacitní	prostorově limitovaná	doba dodání několik dnů	16 tis. až 24 tis. za jednotku (500 kg)	doba dodání 2x kratší než u dopravy lodní	cena dle charakteru zboží
od 700 – 5600 Kč za jednotku (500 kg) - 23x levnější než letecká	dlouhá doba dodání (6-8 týdnů)		prostorově omezená		

Zdroj: Export do Číny. Manuál pro exportéry. Zastupitelský úřad v Pekingu, 2012, http://www.mzv.cz/beijing/cz/obchod_a_ekonomika/kdo_jsme_a_kde_nas_najdete/export_do_ciny_manual_pro_exportery.html, 21. 9. 2013 + vlastní zpracování

V návaznosti na výhody a nevýhody jednotlivých druhů dopravy by neměl dovozce na čínský trh zapomínat na pojištění, které bude pravděpodobně i požadovat smluvní partner. Pojištění je nezbytnou součástí ochrany zboží a vlastnických práv firmy. Primárně je pro české vývozce zajišťováno agenturou EGAP v návaznosti na její jednotlivé produkty prolínající i pojištění od soukromých subjektů (komerčních – více v kapitole 4.1.).

Závěr

Diplomová práce se zabývá současnou proexportní politikou České republiky. Dnes, v době probíhajících ekonomických a sociálních krizí, je toto téma zvláště aktuální. Situace na mezinárodních trzích je pro zahraniční subjekty velmi složitá. Každá vláda se snaží ochránit tuzemské firmy před zahraniční konkurencí pomocí dostupných prostředků tak, aby podporovala domácí produkci a zefektivnila tím i export. Aby se země mohla účastnit společného mezinárodního obchodu, je téměř nutné uzavření různých bilaterálních dohod, členství v uniích a mezinárodních organizacích. S ohledem na tuto skutečnost je dnes uplatnění represivních nástrojů velmi omezené. V této situaci mnohem více hraje hlavní roli uplatnění různých netarifních opatření, kterými státní exekutiva zvyšuje konkurenceschopnost domácích producentů.

Diplomová práce nabízí přehled nástrojů státní podpory, komentuje hlavní cíle proexportní podpory, strategii uplatňování, způsob prosazování a hlavně analyzuje její účinnost. V diplomové práci je vytvořeno shrnutí zásadních problémů, které negativně působí na české exportéry, a v návaznosti je zde uveden i přehled adekvátních možností řešení.

Diplomová práce se zaměřuje na trh konkrétního státu - Číny. Původně bylo v plánu prozkoumat a analyzovat trh Ruské federace. Avšak nedostatek informací, nepřehlednost pravidel a jednání nesoucí se v duchu „Potěmkinových vesnic“, to byly důvody, na základě kterých byla zvolena další možná destinace, tedy ČLR.

Exportní strategie na období 2012 – 2020 představuje Čínu jako výhodnou, vyvolenou destinaci, pro české vývozce. Ve vývozu české produkce představuje Čína velmi významného partnera. Jako nejlidnatější země světa nabízí Čína obchodní a investiční příležitosti pro uplatnění českých exportérů. Za poslední desetiletí prošla Čína velkou transformací. Z rozvojové země se stala náročným světovým konkurentem. Pro úspěch na čínském trhu je základem skvělý produkt. Restrukturalizace průmyslu, budování a obnova dopravní infrastruktury, poptávka po exkluzivním, tradičním a high-tech zboží, to jsou obory, které mají na čínském trhu velký potenciál pro investiční příležitosti.

Vývozcům, kteří se chystají exportovat na tento trh, je v diplomové práci vysvětlena etika jednání a je představeno desatero důležitých rad pro uzavření obchodu. Práce poskytuje rozbor hlavních slabin a očekávaných problémů, s kterými se bude muset exportní firma vyrovnat. Manuál exportéra, pomocí nástrojů marketingového mixu, prozkoumává všechny oblasti produkce a marketingu firmy. Manuál nabízí vhodné postupy řešení, aby byl obchod

efektivní a úspěšný. Vytvořená příručka pro exportéra se zabývá možnými očekávanými překážkami, volbou zastoupení exportéra na trhu nebo způsoby dopravy zboží. Hlavním přínosem diplomové práce je vytvořený přehled, který celkově analyzuje čínské tržní prostředí a poskytuje tak exportérovi „souhrnné informace z jednoho zdroje“.

Náležitosti sestavení a celé pojetí diplomové práce vyplývají z počáteční strategie. Záměrem diplomové práce bylo vytvořit ucelený přehled problematiky uplatňování netarifních nástrojů a aplikovat výsledek poznání na konkrétní trh vybrané země. Každým dnem se mění podmínky obchodování, nastavená legislativa, ekonomické procesy nebo samotná forma podpory exportérů. Jak z nashromážděných poznatků v diplomové práci vyplývá, zásadním a prioritním hlediskem pro exportéra je „být ve správný čas na správném místě“.

Závěrem práce a nejdůležitějším receptem pro úspěšné podnikání na čínském trhu je mít perfektní produkt, připravit cílenou efektivní marketingovou strategii, minimalizovat náklady a být připraven vést trpělivá jednání s čínskými obchodními partnery.

Seznam literatury

KNIHY A MONOGRAFIE

BARTOŠOVÁ, Karolína, Informační zdroje o podmínkách agrárního zahraničního obchodu ČR se zeměmi mimo EU, Ministerstvo zemědělství, Odbor zahraničně obchodní spolupráce MZE – 14230, Zahraniční vztahy: Agrární zahraniční obchod, [online]. Cit. 2011-10-22].

Dostupné z <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/agrarni-zahranicni-obchod/informacni-zdroje-o-podminkach.html>

FOJTÍKOVÁ, Lenka. Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost (1945-2008). Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2009, xix, 246 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-128-4.

Hebnar J., Kohoutková B., Marková L., Export do Číny. Manuál pro exportéry. Zastupitelský úřad ČR v Pekingu. 2012. [online]. [cit. 2013-9-21]. Dostupné z http://www.mzv.cz/beijing/cz/obchod_a_ekonomika/kdo_jsme_a_kde_nas_najdete/export_do_ciny_manual_pro_exportery.html,

KALÍNSKÁ, Emilie, et al. Mezinárodní obchod v 21. století. První vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 232. ISBN 978-80-247-3396-8.

MACHKOVÁ, Hana, et al. Mezinárodní obchodní operace. 5., aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. Celní řízení v EU, s. 240. ISBN 978-80-247-3237-4.

PLCHOVÁ, Božena, Josef ABRHÁM a Mojmír HELÍSEK. Česká republika a EU: ekonomika - měna - hospodářská politika. 1. vyd. Praha: Krigl, 2010, 206 s. ISBN 978-80-86912-39-4.

Světová obchodní organizace (WTO): Schválený rámec pro přípravu pravidel další etapy uvolňování mezinárodního zemědělského obchodu. Ministerstvo zemědělství ČR 2004.

ČASOPISY A NOVINY

Hospodářské noviny, Podnikatelé mohou využít rozšíření státní podpory financování exportu. [online]. [cit. 2013-09-26]. Dostupné z <http://hn.ihned.cz/c1-36829980-podnikatele-mohou-vyuzit-rozsireni-statni-podpory-financovani-exportu>.

Hospodářské noviny, Pomoc podnikatelům – méně byrokracie a tlak na nižší ceny energií. [online]. [cit. 2013-09-18]. Dostupné z <http://www.hn.ihned.cz/c1-60129750-pomoc-podnikatelum-mene-byrokracie-i-tlak-na-nizsi-ceny-energie>.

INTERNETOVÉ ZDROJE

Businessinfo: S napálenými českými podnikateli se v Číně setkáváme často, BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2013-9-15]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/s-napalenymi-ceskymi-podnikateli-se-v-cine-setkavame-casto-40742.html>.

Businessinfo: Etiketa obchodního jednání v Číně, BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2013-8-15]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/etiketa-obchodniho-jednani-v-cine-7818.html>.

Businessinfo.cz: Otázka současnosti - Konkurenceschopnost. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2011-10-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/evropa-konkurenceschopnost-svet-trh-4449.html>.

Businessinfo: Perspektivní obory pro vývoz do Číny. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2011-11-28]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/perspektivni-obory-pro-vyvoz-do-ciny-7810.html>.

Businessinfo: Právní prostředí a regulace: GATT, WTO. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2011-10-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/zakladni-informace-k-wto-a-dda-7186.html>.

Businessinfo: Příležitosti exportérů na třetích trzích, BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2012-11-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/prilezitosti-exporteru-na-tretich-trzich-13644.html>.

Businessinfo: Příležitosti exportérů na třetích trzích, BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2012-11-26]. Dostupný z <http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/p/6013-13>.

Businessinfo: Příležitosti exportérů na třetích trzích, BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2012-11-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/prilezitosti-exporteru-na-tretich-trzich-13644.html>.

Businessinfo: Společná obchodní politika Evropské Unie: Tvorba, principy a strategie obchodní politiky. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2011-10-22]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/spolecna-obchodni-politika-evropske-unie-4461.html#>.

Businessinfo: Zahraniční obchod, Právní prostředí a regulace, Právní prostředí a celní problematika, Základní informace k WTO a DDA. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2011-10-22]. Dostupný z www.businessinfo.cz/cs/clanky/zakladni-informace-k-wto-a-dda-7186.html.

Businessinfo: Zahraniční obchod, teritoriální informace – země, Čína, Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2013-4-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/cina-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr-19057.html>.

CzechTrade. [online]. [cit. 2013-04-23]. Dostupné z: <http://www.czechtrade.cz/o-czechtrade/>.

Česká exportní banka. [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.ceb.cz/content/view/92/35/>.

ČZSO: Význam zahraničního obchodu s Čínou roste, Český statistický úřad. [online]. [cit. 2013-5-10]. Dostupný z <http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/p/6013-13>.

ČZSO: Význam zahraničního obchodu s Čínou roste, Český statistický úřad. [online]. [cit. 2013-5-10]. Dostupný z http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/vyznam_zahranicniho_obchodu_s_cinou_roste_20130627.

Exportní garanční a pojišťovací společnost. [online]. [cit. 2013-04-20]. Dostupné z <http://www.egap.cz/o-spolecnosti/profil/index.php>.

MPO: Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument103015.html>.

MPO: Perspektivní obory pro vývoz do Číny. Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupný z <http://www.mpo.cz/dokument87509.html>.

MPO: Podpis legislativy platné v EU, Ochranná opatření před zvýšenými dovozy (Safeguards) a sledování dovozů. Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-19]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument18968.html>

MPO: Preferenční dohody, Dokument Přehled uplatňovaných bilaterálních preferenčních dohod EU. Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-26]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument92562.html>.

MPO: Projekt č. 2: Informační One-Stop-Shop, Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument141583.html>.

MPO: Zpráva o plnění Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument129321.html>.

MZV: Článek Zastupitelské úřady MZV. Ministerstvo zahraničních věcí. [online]. [cit. 2013-09-26]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/archivy/z_medii/mzv_do_ostravy_se_letos_sjizdeji.html.

Sdělení komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, Globální Evropa: Konkurenceschopnost na světovém trhu, Příspěvek ke strategii EU pro růst a zaměstnanost. BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export. [online]. [cit. 2011-10-26]. Dostupný z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/evropa-konkurenceschopnost-svet-trh-4449.html>.

Seznam grafů

Graf č. 1 : Vývoz do vybraných států

(Český statistický úřad, <http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/tab/DC00340745>, 19. 9. 2013 + vlastní zpracování)

Graf č. 2 : Administrativní překážky ve vývozu ze strany ČR

(Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Projekt č. 2: Informační One-Stop-Shop, <http://www.mpo.cz/dokument141583.html>, 21. 9. 2013 + vlastní zpracování)

Graf č. 3 : Administrativní překážky ve vývozu ze strany importních zemí

(Exportní strategie České republiky 2012 – 2020, Projekt č. 2: Informační One-Stop-Shop, <http://www.mpo.cz/dokument141583.html>, 21. 9. 2013 + vlastní zpracování)

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 : Mapa obchodní politiky ČR jako člena EU

Ministerstvo průmyslu a obchodu, <http://www.mpo.cz/dokument38699.html>, 22. 9. 2013 + vlastní zpracování

Obrázek č. 2 : Podpora podnikání

Hospodářské noviny, <http://hn.ihned.cz/c1-36829980-podnikatele-mohou-vyuzit-rozsireni-statni-podpory-financovani-exportu>, 26. 9. 2013 + vlastní zpracování

Obrázek č. 3: Porovnání pozice vývozu do Číny na celkovém vývozu ČR s pozicí vývozu do vybraných států v roce 2005 a v roce 2012

ČSÚ, <http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/p/6013-13>, 5. 10. 2013 + vlastní zpracování

Obrázek č. 4 : Bilance zahraničního obchodu s Čínou v letech 2005 a 2012

ČSÚ, <http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/p/6013-13>, 5. 10. 2013 + vlastní zpracování

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 : EGAP – přehled produktů

Egap.cz, <http://www.egap.cz/pojistne-produkty/index.php>, 21. 4. 2013 + vlastní zpracování

Tabulka č. 2 : služby CzechInvestu

Cechinvest.org, <http://www.czechinvest.org/o-czechinvestu>, 21. 4. 2013 + vlastní zpracování

Tabulka č. 3 : Identifikace klíčových faktorů

Exportní strategie České republiky pro období 2012 – 2020,

<http://www.mpo.cz/dokument103015.html>, 21. 9. 2013 + vlastní zpracování

Tabulka č. 4 : pilíře strategie

Exportní strategie České republiky pro období 2012 – 2020,

<http://www.mpo.cz/dokument103015.html>, 21. 9. 2013 + vlastní zpracování

Tabulka č. 5 : projektové karty k jednotlivým pilířům

Exportní strategie České republiky pro období 2012 – 2020,

<http://www.mpo.cz/dokument103015.html>, 21. 9. 2013 + vlastní zpracování

Tabulka č. 6 : Cíle Exportní strategie

Exportní strategie České republiky pro období 2012 – 2020,

<http://www.mpo.cz/dokument103015.html>, 21. 9. 2013 + vlastní zpracování

Tabulka č. 7 : Meziroční srovnání zahraničního obchodu ČR

Zpráva o plnění Exportní strategie České republiky pro období 2012 – 2020,

<http://www.mpo.cz/dokument129321.html>, 21. 9. 2013 + vlastní zpracování

Tabulka č. 8 : Desatero pro obchodování s Čínou

Desatero pro obchodování s Čínou, [http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/s-napalenymi-](http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/s-napalenymi-ceskymi-podnikateli-se-v-cine-setkavame-casto-40742.html)

[ceskymi-podnikateli-se-v-cine-setkavame-casto-40742.html](http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/s-napalenymi-ceskymi-podnikateli-se-v-cine-setkavame-casto-40742.html), 26. 9. 2013 + vlastní zpracování

Tabulka č. 9 : Doporučení při zprostředkování obchodu

Export do Číny. Manuál pro exportéry. Zastupitelský úřad v Pekingu, 2012,

http://www.mzv.cz/beijing/cz/obchod_a_ekonomika/kdo_jsme_a_kde_nas_najdete/export_do_ciny_manual_pro_exportery.html, 21. 9. 2013 + vlastní zpracování

Tabulka č. 10 : Porovnání výhod a nevýhod u jednotlivých druhů dopravy

Zdroj: Export do Číny. Manuál pro exportéry. Zastupitelský úřad v Pekingu, 2012,

http://www.mzv.cz/beijing/cz/obchod_a_ekonomika/kdo_jsme_a_kde_nas_najdete/export_do_ciny_manual_pro_exportery.html, 21. 9. 2013 + vlastní zpracování

Přílohy

Příloha č. 1 – Český statistický úřad: Význam zahraničního obchodu s Čínou roste, [online].
[cit. 2013-5-10]. Dostupný z <http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/p/6013-13>.

1 Úvod

Zahraníční obchod České republiky s Čínou patřil v letech 2005 až 2012 v rámci celkových zahraničněobchodních vztahů České republiky k poměrně významným. Na celkovém obratu zahraničního obchodu se podíl obchodu s Čínou ve sledovaném období postupně zvyšoval (v roce 2012 proti roku 2005 byl vyšší o 3,1 p. b.). Čína se tak stala nejvýznamnějším obchodním partnerem České republiky ze států mimo Evropskou unii (v roce 2005 to bylo s podílem 3,7 % Rusko).

Vzhledem k rostoucímu zastoupení Číny v celkových zahraničněobchodních vztazích České republiky (5,8 % v roce 2012 proti 2,7 % v roce 2005), které bylo ovlivněno především dovozní stránkou, strukturu vývozu a zejména dovozu, se zahraniční obchod s Čínou stal předmětem této analýzy. Dlouhodobým problémem obchodní výměny s Čínou je velmi nízká úroveň vývozu. Prostor pro další rozšíření českého vývozu do Číny však existuje.

Čína je druhou největší ekonomikou (podle vytvořeného HDP) světa (po Spojených státech a před Japonskem), která se po tři desetiletí vyvíjela dvojciferným tempem (nad 10 %). I když růst čínské ekonomiky, stejně jako zahraničního obchodu (především dovozu), v posledních letech zpomalil, jejich tempa jsou stále ještě vysoká. Dosažený meziroční přírůstek HDP v roce 2011 činil 9,2 % a v roce 2012 dosáhl 7,8 %, což byl nejhorší výsledek od roku 1999. Čína disponuje největším vnitřním trhem světa s rostoucí kupní silou obyvatelstva a s narůstajícími potřebami průmyslu. V posledních letech si Čína posílila i svoje postavení ve světovém obchodě. V roce 2011 byla Čína největším světovým vývozcem a druhým největším světovým dovozcem¹.

Rozbor zahraničního obchodu České republiky s Čínou je orientován především na:

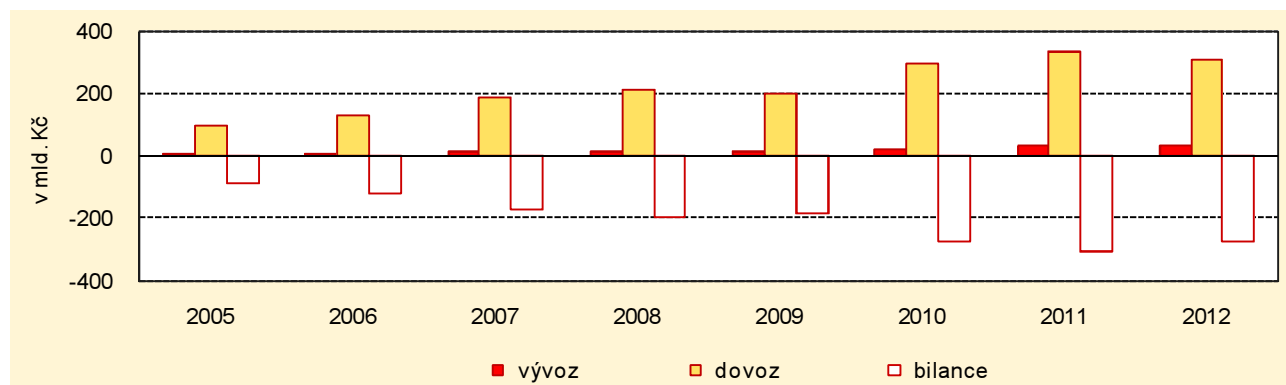
- charakteristiku jeho vývoje (obratu, vývozu, dovozu a obchodní bilance) v letech 2005 až 2012,
- pozici zahraničněobchodních vztahů s Čínou v celkovém zahraničním obchodu a její změnu ve sledovaném období,
- pozici České republiky v zahraničním obchodu Číny
- a zbožovou strukturu vývozu a dovozu, která je sledována podle nomenklatury SITC v hlavním a v podrobném členění.

¹ Zdroj: World Trade Organization, International Trade Statistics 2012

2 Vývoj zahraničního obchodu České republiky s Čínou v letech 2005 až 2012²

Zahraněční obchod České republiky s Čínou zaznamenal v letech 2005 až 2012 výrazný růst, který byl určován hlavně dovozem. V uvedeném období dovoz z Číny představoval více jak devět desetin z celkového obrátu zahraničního obchodu s Čínou.

Graf 1 Zahraniční obchod s Čínou v letech 2005 a 2012

2.1 Obrát zahraničního obchodu s Čínou

V roce 2012 (i přes pokles proti roku 2011 o 7,2 %, tj. o 26,1 mld. Kč) se **obrat zahraničního obchodu** s Čínou zvýšil proti roku 2005 více jak 3 krát. Zatímco ještě v roce 2005 tempo růstu obrátu zahraničního obchodu s Čínou zaostávalo za tempem růstu celkového obrátu zahraničního obchodu České republiky o 3,2 p. b., tak v následných třech letech (2006 až 2008) bylo toto tempo výrazně vyšší (o 20,6 p. b., 31,0 p. b. a 12,8 p. b.) a i pokles, který v roce 2009 postihl vlivem celosvětové finanční a hospodářské krize celkové zahraničněobchodní vztahy České republiky, byl mírnější (o 11,0 p. b.).

V letech 2010 a 2011 došlo k opětovnému předstihu růstu zahraničního obchodu s Čínou před růstem celkového zahraničního obchodu České republiky (o 28,0 p. b. a 1,5 p. b.). Situace se však zásadně změnila v roce 2012, neboť obrát celkového zahraničního obchodu zaznamenal v tomto roce růst (i když podstatně mírnější oproti předchozím dvěma letům), zahraniční obchod s Čínou provázal ale proti roku 2011 již zmíněný výrazný pokles.

Tabulka 1 Obrát zahraničního obchodu v letech 2005 a 2012

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	v mld. Kč							
Celkem	3 698,5	4 249,4	4 870,6	4 880,2	4 127,7	4 944,4	5 566,3	5 819,8
státy mimo EU	788,3	921,5	1 059,5	1 151,1	978,8	1 279,6	1 452,7	1 564,4
Čína	101,3	137,2	199,7	225,7	215,8	319,0	364,0	337,9

Docílená vysoká tempa růstu obrátu zahraničního obchodu s Čínou vedla k navýšení jeho hodnoty v roce 2011 proti roku 2005 o 262,7 mld. Kč (v roce 2012 v porovnání s rokem 2005 o 236,6 mld. Kč). Tento vývoj významnou měrou předurčoval rozsah zahraničního obchodu České republiky se státy mimo EU³ (které se na celkovém obrátu zahraničního obchodu v roce 2012 podílely více jak jednou čtvrtinou) a tím i celkového zahraničního obchodu České republiky. Na přírůstku celkového obrátu zahraničního obchodu v roce 2012 proti roku 2005 o 2 121,3 mld. Kč a na přírůstku obrátu obchodu se státy mimo EU o 776,1 mld. Kč se přírůstek obrátu obchodu s Čínou podílel 11,2 % a 30,5 %.

Obrát zahraničního obchodu s Čínou dosáhl v roce 2012 druhé nejvyšší hodnoty (vyšší byla pouze v roce 2011) od vzniku samostatné České republiky a svým rozsahem byl největší ze států mimo EU. S hodnotou obrátu zahraničního obchodu 274,5 mld. Kč bylo na druhém místě v zahraničním obchodu se státy mimo EU Rusko a na třetím místě se 130,9 mld. Kč Spojené státy. Vývoj hodnoty zahraničního obchodu s Čínou v letech 2005 až 2012 zachycují údaje v tabulce 1 a v příloze 1.1.

² Údaje za roky 2005 až 2011 jsou definitivní, údaje za rok 2012 jsou předběžné. Všechny publikované údaje jsou zpracovávány ze základních jednotek a následně zaokrouhlovány, čímž mohou vznikat rozdíly.

³ Státy mimo EU = státy mimo EU27.

Evropská unie (EU) - 27 členských států: Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království, Španělsko, Švédsko.

2.2 Vývoz do Číny

Na výši obrátu zahraničního obchodu s Čínou měl **vývoz** po celé sledované období velmi nízký podíl, který se sice v letech 2005 až 2012 poněkud zvyšoval, na celkovém obrátu zahraničního obchodu s Čínou dosáhl však v roce 2012 pouze necelých 10 %. Za mírně rostoucí pozicí vývozu byly zejména v posledních letech (2011 a 2012) jeho vyšší meziroční přírůstky oproti meziročním přírůstkům dovozu.

Tabulka 2 Vývoj vývozu v letech 2005 až 2012

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	v mld. Kč							
Celkem	1 868,6	2 144,6	2 479,2	2 473,7	2 138,6	2 532,8	2 878,7	3 065,0
státy mimo EU	269,7	306,4	364,5	361,0	325,7	404,8	487,9	586,5
Čína	7,2	9,0	14,0	13,2	15,9	23,2	29,5	32,7

Vyjma roku 2008, kdy vývoz do Číny meziročně klesl o 6,2 %, v ostatních letech sledovaného období zaznamenal vývoz do Číny poměrně vysoké relativní přírůstky.

Tabulka 3 Meziroční změny vývozu

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	v %							
Celkem	8,5	14,8	15,6	-0,2	-13,5	18,4	13,7	6,5
státy mimo EU	22,4	13,6	19,0	-0,9	-9,8	24,3	20,5	20,2
Čína	2,4	25,7	56,2	-6,2	20,4	46,2	27,3	10,8

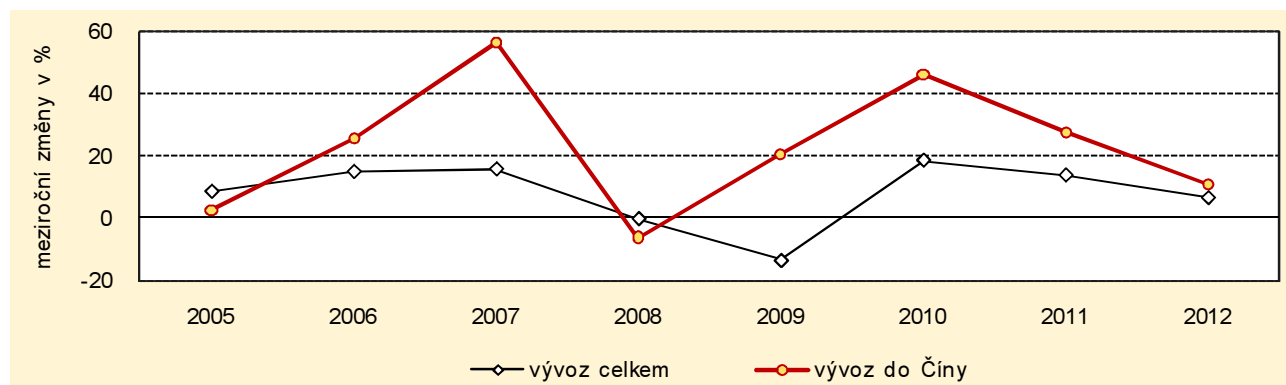
V absolutním vyjádření byly však meziroční nárůsty stále nevýznamné. Na navýšení celkového vývozu v roce 2012 proti roku 2005 o 1 196,5 mld. Kč a do států mimo EU o 316,8 mld. Kč se přírůstek vývozu do Číny podílel 2,1 % a 8,1 %, zatímco podíl přírůstku vývozu do Ruska činil 7,2 % a 27,1 %.

Tabulka 4 Meziroční změny vývozu

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	v mld. Kč							
Celkem	145,9	276,0	334,7	-5,5	-335,1	394,2	345,9	186,3
státy mimo EU	49,3	36,7	58,1	-3,5	-35,4	79,1	83,1	98,6
Čína	0,2	1,8	5,1	-0,9	2,7	7,3	6,3	3,2

Meziroční změny celkového vývozu v porovnání s meziročními pohyby vývozu do Číny v letech 2005 až 2011 vystihuje následující graf.

Graf 2 Vývoz České republiky celkem a vývoz do Číny v letech 2005 až 2012

2.3 Dovoz z Číny

Úloha **dovozu** v celkovém zahraničním obchodu s Čínou byla v porovnání se zastoupením vývozu mnohem významnější. Dovoz z Číny určoval rozsah zahraničního obchodu s Čínou, neboť v posledních letech představoval více jak devět desetin z celkového obrátu zahraničního obchodu s Čínou a kryl i u některých výrobců poměrně značnou část dovozních potřeb České republiky (např. z celkového dovozu strojů a dopravních prostředků bylo v roce 2012 realizováno více jak 20 % jejich dovozem z Číny).

Tabulka 5 Vývoj dovozu v letech 2005 až 2012

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	v mld. Kč							
Celkem	1 830,0	2 104,8	2 391,3	2 406,5	1 989,0	2 411,6	2 687,6	2 754,8
státy mimo EU	518,7	615,1	695,0	790,1	653,1	874,8	964,8	977,9
Čína	94,1	128,2	185,7	212,5	199,9	295,8	334,5	305,2

Po mírném zvýšení dovozu z Číny v roce 2005 došlo v roce 2006 a 2007 k jeho výraznému růstu. Na přírůstku celkového dovozu, stejně jako dovozu ze států mimo EU, podíl přírůstku dovozu z Číny v těchto letech postupně narůstal, a to z více jak 12 % a 35 % v roce 2006 na jednu pětinu a více jak sedm desetin v roce 2007. Po uvedených dvou letech se relativní přírůstek dovozu z Číny v roce 2008 poněkud zmírnil, byl ale vyšší oproti růstu celkového dovozu i dovozu ze států mimo EU.

Tabulka 6 Meziroční změny dovozu

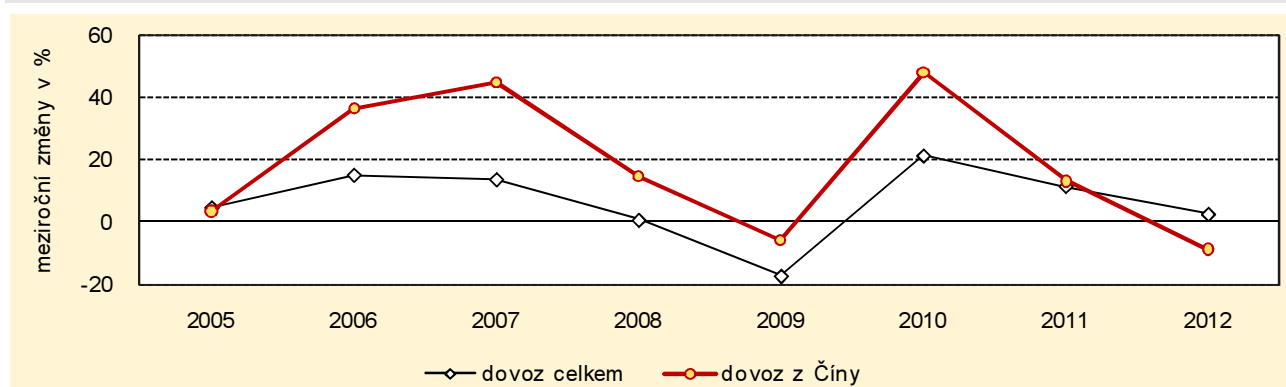
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	v %							
Celkem	4,6	15,0	13,6	0,6	-17,3	21,2	11,4	2,5
státy mimo EU	7,5	18,6	13,0	13,7	-17,3	33,9	10,3	1,4
Čína	3,4	36,2	44,9	14,5	-5,9	47,9	13,1	-8,8

Po poklesu dovozu z Číny v roce 2009, který byl ale podstatně mírnější než pokles celkového dovozu i dovozu ze států mimo EU, v letech 2010 a 2011 dovoz z Číny opětovně narůstal. Docílená hodnota dovozu v roce 2011 ve výši 334,5 mld. Kč byla dosud nejvyšší, neboť v roce 2012 došlo ke snížení dovozu z Číny proti roku 2011 o 8,8 % (o 29,4 mld. Kč) a jeho hodnota činila 305,2 mld. Kč.

Tabulka 7 Meziroční změny dovozu

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	v mld. Kč							
Celkem	80,9	274,9	286,5	15,2	-417,5	422,5	276,0	67,2
státy mimo EU	36,4	96,5	79,8	95,1	-137,0	221,7	90,1	13,1
Čína	3,1	34,1	57,5	26,8	-12,6	95,9	38,7	-29,4

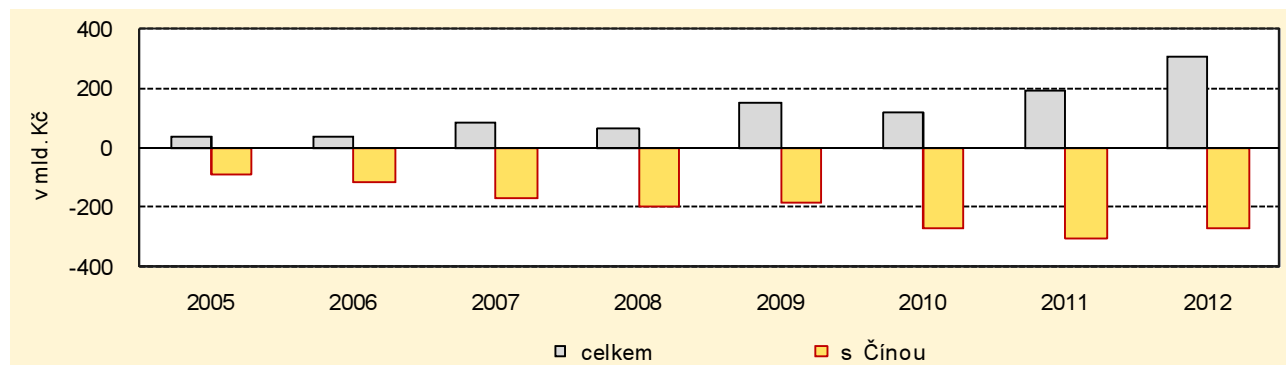
Graf 3 Dovoz České republiky celkem a dovoz z Číny v letech 2005 až 2012

2.4 Obchodní bilance s Čínou

Výrazně vyšší hodnoty dovozu z Číny oproti hodnotám vývozu do Číny byly charakteristické pro celé období 2005 až 2012 a proto negativně působily nejen na vývoj salda zahraničního obchodu se státy mimo EU, ale i na vývoj celkové obchodní bilance České republiky.

Graf 4 Bilance zahraničního obchodu celkem a s Čínou

Trend navyšování deficitu obchodní bilance s Čínou v letech 2005 až 2008 (průměrně ročně o 29 mld. Kč) byl přerušen v roce 2009, kdy meziročně schodek klesl o 15,3 mld. Kč, a to vlivem meziročního snížení dovozu. Další prohlubování pasivního salda zahraničního obchodu s Čínou následovalo v roce 2010 a v roce 2011, ve kterém dosáhlo dosud nejvyšší hodnoty. Bylo tak o 218,1 mld. Kč vyšší oproti roku 2005 a představovalo více jak devět desetin dovozu z Číny. Vzhledem k propadu dovozu z Číny v roce 2012 v porovnání s rokem 2011 o více jak 29 mld. Kč se schodek v tomto roce o 32,5 mld. Kč snížil, představoval nicméně stále značnou část nekrytého dovozu vývozem.

Tabulka 8 Bilance zahraničního obchodu

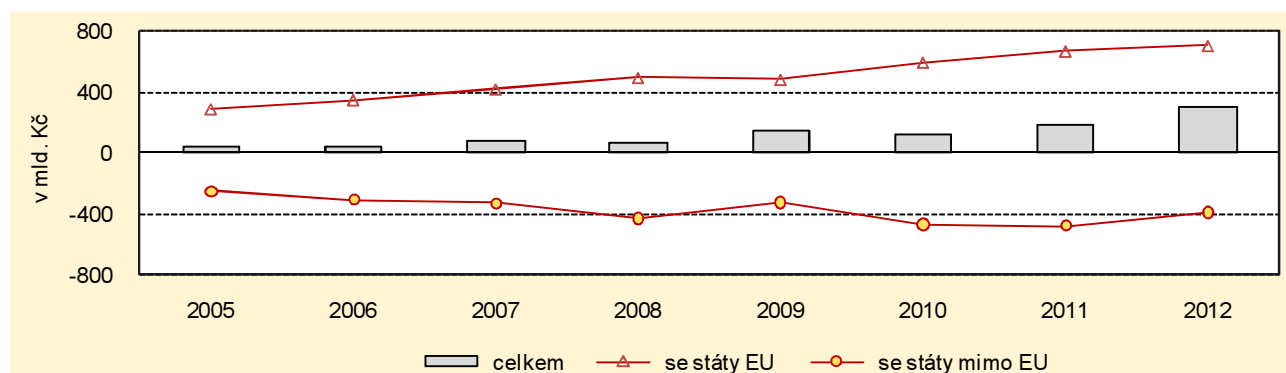
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	v mld. Kč							
Celkem	38,6	39,8	87,9	67,2	149,6	121,2	191,1	310,3
státy mimo EU	-249,0	-308,8	-330,5	-429,0	-327,4	-470,0	-476,9	-391,4
Čína	-86,9	-119,2	-171,7	-199,4	-184,1	-272,6	-305,0	-272,5

Tabulka 9 Meziroční změny bilance

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	v mld. Kč							
Celkem	65,1	1,1	48,2	-20,7	82,3	-28,3	69,9	119,1
státy mimo EU	12,9	-59,8	-21,7	-98,6	101,6	-142,6	-7,0	85,6
Čína	-2,9	-32,2	-52,5	-27,7	15,3	-88,5	-32,4	32,5

Docílené pasivní saldo významnou měrou ovlivňovalo vývoj obchodní bilance se státy mimo EU, neboť přispívalo k nárůstu deficitu obchodní bilance s těmito státy a tím i ke snížení kladné bilance celkového zahraničního obchodu.

Graf 5 Bilance zahraničního obchodu celkem, se státy EU a se státy mimo EU

Podíl schodku zahraničního obchodu s Čínou na záporném saldu zahraničního obchodu se státy mimo EU vzrostl z přibližně jedné třetiny v roce 2005 na téměř sedm desetín v roce 2012.

Tabulka 10 Bilance zahraničního obchodu s vybranými státy mimo EU

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	v mld. Kč							
Státy mimo EU	-249,0	-308,8	-330,5	-429,0	-327,4	-470,0	-476,9	-391,4
Čína	-86,9	-119,2	-171,7	-199,4	-184,1	-272,6	-305,0	-272,5
Korea	-11,7	-13,4	-16,7	-20,9	-21,5	-35,4	-39,9	-49,6
Japonsko	-50,3	-54,5	-67,4	-70,6	-54,4	-48,5	-44,6	-41,9
Rusko	-71,0	-83,6	-56,4	-87,3	-53,0	-62,8	-50,3	-35,3
Ázerbájdžán	-13,1	-20,8	-19,6	-24,8	-11,2	-20,9	-27,2	-29,3
Thajsko	-8,3	-10,0	-14,4	-18,9	-20,6	-28,2	-21,9	-21,3

Schodek zahraničního obchodu se státy mimo EU se v období 2005 až 2012 postupně prohluboval. V roce 2005 činil necelých 250 mld. Kč, v roce 2011 téměř již dvojnásobek a v roce 2012 byl o 142,4 mld. Kč vyšší v porovnání s rokem 2005. Převažující část deficitu obchodní bilance se státy mimo EU se koncentrovala právě na již zmíněnou Čínu a dále pak částečně na Koreu, Japonsko a Rusko.

2.5 Krytí dovozu vývozem v %

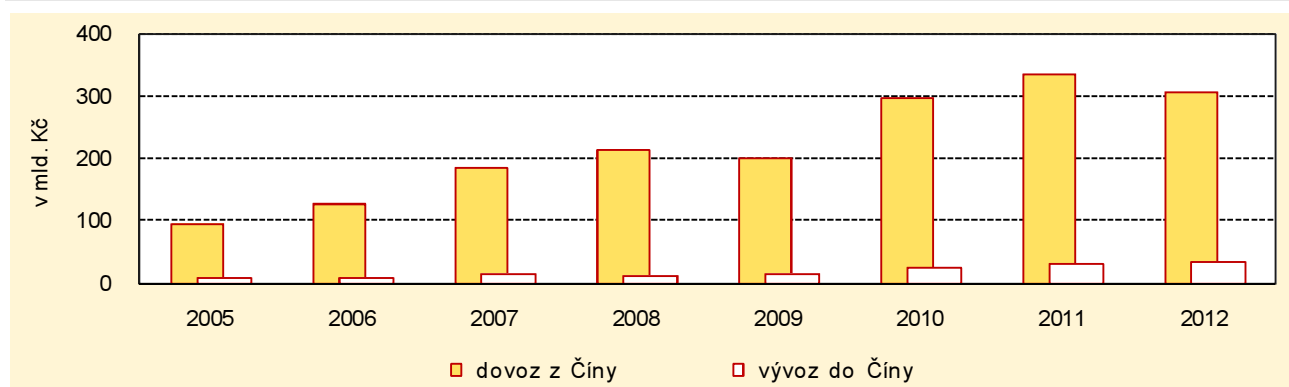
Po celé sledované období se krytí dovozu vývozem v relaci k Číně pohybovalo na velmi nízké úrovni. V tomto období se nepodařilo tento poměr významněji zlepšit. Nejčastěji krytí dovozu vývozem oscilovalo kolem 7 %, v roce 2008 to bylo však pouze 6,2 %, v roce 2011 ale 8,8 %. Nejpriznivější poměr (10,7 %) byl zřejmý v roce 2012, ten byl však ovlivněn poklesem dovozu a nikoliv výraznějším růstem vývozu.

Tabulka 11 Krytí dovozu vývozem

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	v %							
Celkem	102,1	101,9	103,7	102,8	107,5	105,0	107,1	111,3
státy mimo EU	52,0	49,8	52,4	45,7	49,9	46,3	50,6	60,0
Čína	7,6	7,0	7,6	6,2	7,9	7,8	8,8	10,7

Výrazný nepoměr mezi hodnotami vývozu a hodnotami dovozu v relaci k Číně v období 2005 až 2012 zachycuje následující graf.

Graf 6 Porovnání vývozu a dovozu v letech 2005 až 2012

3 Pozice zahraničního obchodu České republiky s Čínou na celkovém zahraničním obchodu

Zahraníční obchod s Čínou získává v rámci celkových zahraničněobchodních vztahů České republiky postupně stále významnější pozici, a to jak na straně vývozu, tak především na straně dovozu (příloha 1.1).

3.1 Postavení zahraničního obchodu s Čínou na celkovém zahraničním obchodu

Na celkovém obrátu zahraničního obchodu se podíl Číny pohyboval mezi 2,7 % v roce 2005 až 6,5 % v roce 2010 a 2011; v roce 2012 klesl na 5,8 %. Po celé sledované období bylo podstatně významnější zastoupení Číny zřejmě v celkovém českém dovozu oproti celkovému českému vývozu. Podíl Číny na celkovém vývozu, stejně jako její podíl na celkovém dovozu, postupně spíše posiloval. Výraznější zvýšení bylo však zřejmé především u podílu dovozu. Zatímco v roce 2005 rozdíl mezi zastoupením vývozu a dovozu činil 4,7 p. b. ve prospěch dovozu, v roce 2011 to bylo již 11,4 p. b. a v roce 2012 rozdíl činil 10,0 p. b.

Tabulka 12 Podíl Číny na celkovém obrátu

Podíl Číny na:	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	v %							
obratu celkem	2,7	3,2	4,1	4,6	5,2	6,5	6,5	5,8

3.2 Zastoupení Číny na celkovém vývozu

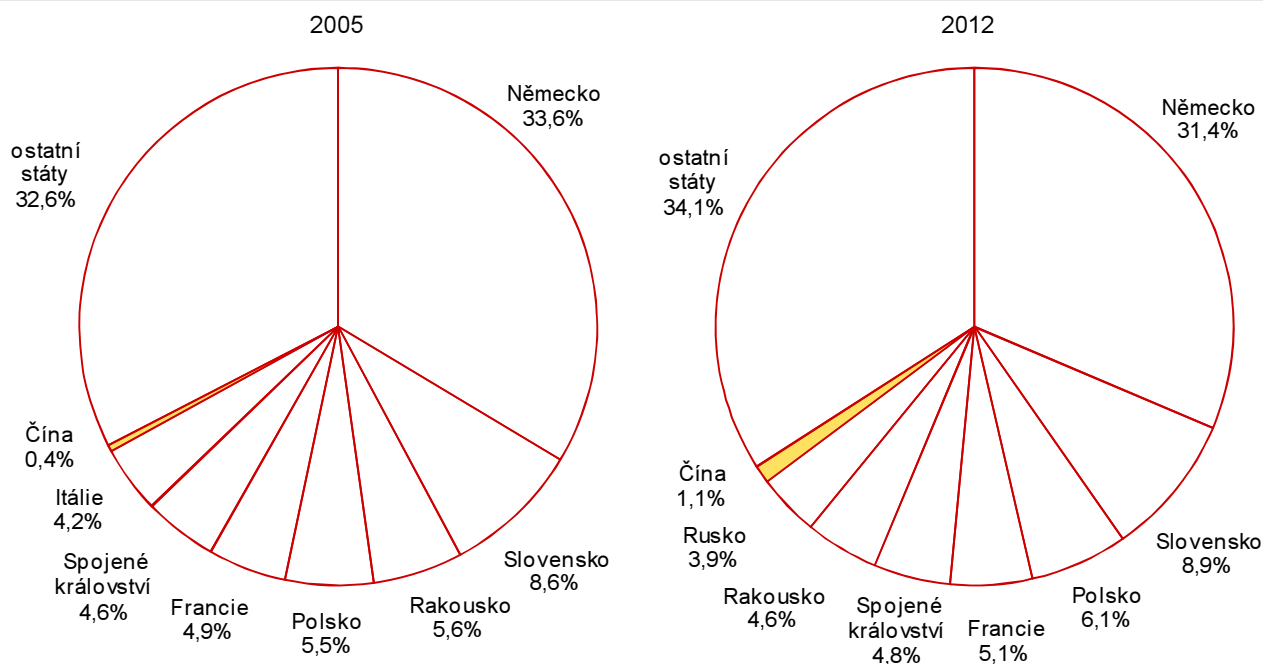
Pozice Číny na celkovém vývozu se v období 2005 až 2012 postupně mírně zvyšovala. Přestože byla v roce 2012 proti roku 2005 o 0,7 p. b. silnější, vývoz do Číny byl ale v rámci celkového vývozu stále ještě nevýznamný (tabulka 13 a příloha 1.1).

V roce 2005 nefigurovala Čína mezi dvaceti hlavními partnery českého vývozu, umístila se s podílem 0,4 % až na dvacátém šestém místě. V roce 2012 se mezi dvacet partnerských států českého vývozu zařadila a s podílem 1,1 % obsadila devatenácté místo (příloha 2.1). Ze států mimo EU se před Čínu zařadilo v roce 2012 Rusko (3,9 %), Spojené státy (2,3 %), Švýcarsko (1,7 %), Ukrajina a Turecko (shodně 1,1 %).

Tabulka 13 Zastoupení vývozu do Číny na celkovém vývozu

Podíl Číny na:	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	v %							
vývozu celkem	0,4	0,4	0,6	0,5	0,7	0,9	1,0	1,1

Graf 7 Porovnání pozice vývozu do Číny na celkovém vývozu ČR s pozicí vývozu do vybraných států

3.3 Zastoupení Číny na vývozu do států mimo EU

V letech 2005 až 2012 vzrostlo i zastoupení Číny na vývozu České republiky do států mimo EU (příloha 2.2), a to o 2,9 p. b.

V roce 2005 se Čína s podílem 2,7 % zařadila na deváté místo. Největší část českého vývozu byla v tomto roce směřována do Spojených států (18,4 %) a do Ruska (12,5 %). V roce 2012 se na celkovém vývozu do států mimo EU vývoz do Číny podílel 5,6 %, což představovalo šesté místo. V tomto roce připadla rozhodující část (více jak jedna pětina) z vývozu do států mimo EU na Rusko, na druhé místo se zařadily s podílem 12,0 % Spojené státy a třetí pozice s podílem 8,6 % patřila Švýcarsku.

Tabulka 14 Podíl vývozu do Číny na českém vývozu do států mimo EU

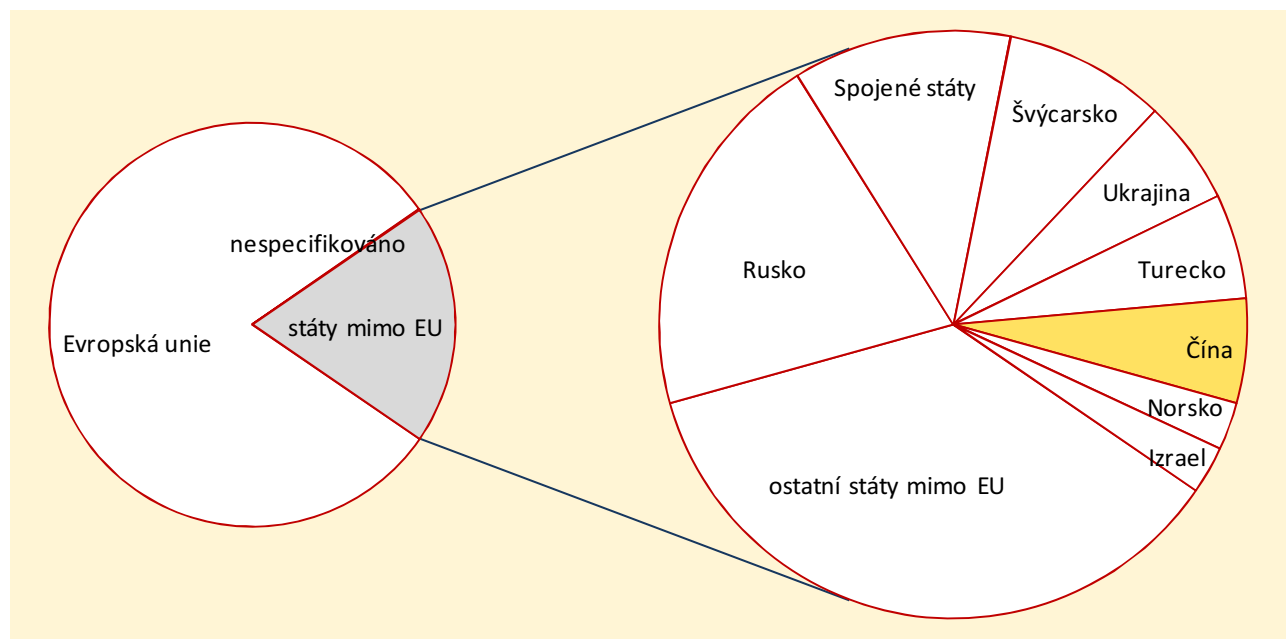
Podíl Číny na:	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	v %							
vývozu do států mimo EU	2,7	2,9	3,9	3,6	4,9	5,7	6,0	5,6

Hlavní vývozní partnery České republiky ze států mimo EU zachycuje následující přehled.

Tabulka 15 Vývoz České republiky do států mimo EU

Stát	2005		Stát	2012	
	v mil. Kč	podíl v %		v mil. Kč	podíl v %
Vývoz do států mimo EU	269 685	100,0	Vývoz do států mimo EU	586 520	100,0
z toho:					
Spojené státy	49 749	18,4	Rusko	119 615	20,4
Rusko	33 646	12,5	Spojené státy	70 096	12,0
Švýcarsko	23 542	8,7	Švýcarsko	50 578	8,6
Ukrajina	16 936	6,3	Ukrajina	33 488	5,7
Turecko	12 506	4,6	Turecko	33 356	5,7
Spojené arabské emiráty	11 736	4,4	Čína	32 711	5,6
Chorvatsko	9 940	3,7	Norsko	15 999	2,7
Japonsko	7 877	2,9	Izrael	14 731	2,5
Čína	7 154	2,7	Japonsko	13 975	2,4

Graf 8 Pozice Číny na vývozu České republiky do států mimo EU v roce 2012

3.4 Zastoupení Číny na celkovém dovozu

Zastoupení Číny na celkovém dovozu se v období 2005 až 2012 postupně posilovalo. V roce 2012 v porovnání s rokem 2005 se pozice dovozu z Číny na celkovém dovozu zvýšila o 6,0 p. b. (v roce 2011 proti roku 2005 dokonce o 7,3 p. b.). Dovoz z Číny se tak stal v rámci celkového dovozu poměrně významným, neboť dovozem z Číny je realizována více jak jedna desetina z celkových dovozních potřeb (tabulka 16 a příloha 1.1).

Tabulka 16 Podíl Číny na celkovém dovozu

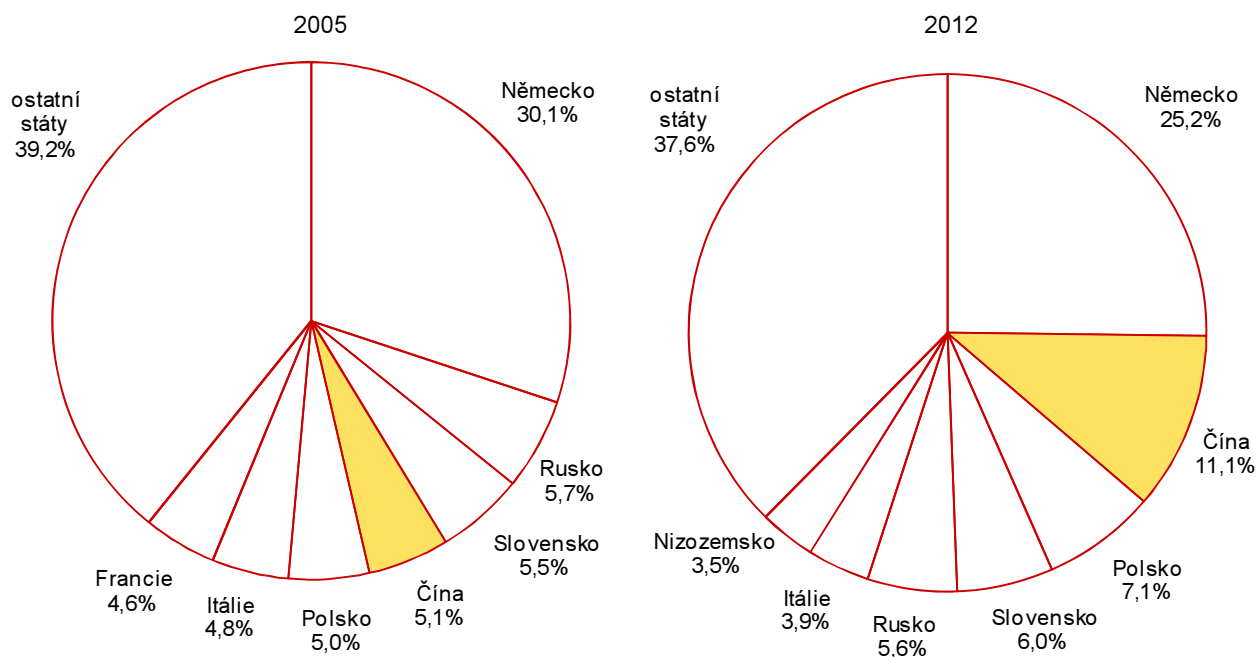
Podíl Číny na:	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	v %							
dovozu celkem	5,1	6,1	7,8	8,8	10,1	12,3	12,4	11,1

Význam zastoupení Číny je zřejmý i z porovnání pozice dalších dovozních partnerů. Jestliže v roce 2005 byla Čína s podílem 5,1 % na celkovém českém dovozu na čtvrtém místě, a to za Německem (30,1 %), Ruskem (5,7 %) a Slovenskem (5,5 %), tak v roce 2012 se zařadila s podílem 11,1 % na druhé místo, a to za Německem (25,2 %). Snížení podílu Německa v roce 2012 proti roku 2005 se odehrálo právě především ve prospěch růstu podílu dovozu z Číny. V roce 2005 rozdíl mezi podílem Německa a Číny na celkovém dovozu činil 25,0 p. b., v roce 2012 již jen 14,1 p. b. Dovoz z Číny v roce 2012 současně odsunul dovoz z Ruska až na pátou pozici (5,6 %) a dovoz ze Slovenska na čtvrtou příčku (6,0 %). Třetí místo s podílem 7,0 % na celkovém českém dovozu obsadilo Polsko, které bylo v roce 2005 za Čínou páté v pořadí.

Tabulka 17 Dovoz České republiky z vybraných států

Stát	2005		Stát	2012	
	v mil. Kč	podíl v %		v mil. Kč	podíl v %
Celkem	1 829 962	100,0	Celkem	2 754 785	100,0
z toho:					
Německo	550 495	30,1	Německo	694 907	25,2
Rusko	104 598	5,7	Čína	305 176	11,1
Slovensko	99 802	5,5	Polsko	194 757	7,1
Čína	94 102	5,1	Slovensko	164 879	6,0
Polsko	91 000	5,0	Rusko	154 913	5,6
Itálie	87 567	4,8	Itálie	106 721	3,9
Francie	83 410	4,6	Nizozemsko	95 493	3,5

Graf 9 Porovnání pozice Číny na celkovém dovozu České republiky s pozicí vybraných států

3.5 Zastoupení Číny na dovozu ze států mimo EU

V letech 2005 až 2012 vzrostlo i zastoupení Číny na dovozu ze států mimo EU (příloha 2.2), a to o 13,1 p. b.

Tabulka 18 Podíl dovozu z Číny na dovozu ze států mimo EU

Podíl Číny na:	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	v %							
dovozu ze států mimo EU	18,1	20,8	26,7	26,9	30,6	33,8	34,7	31,2

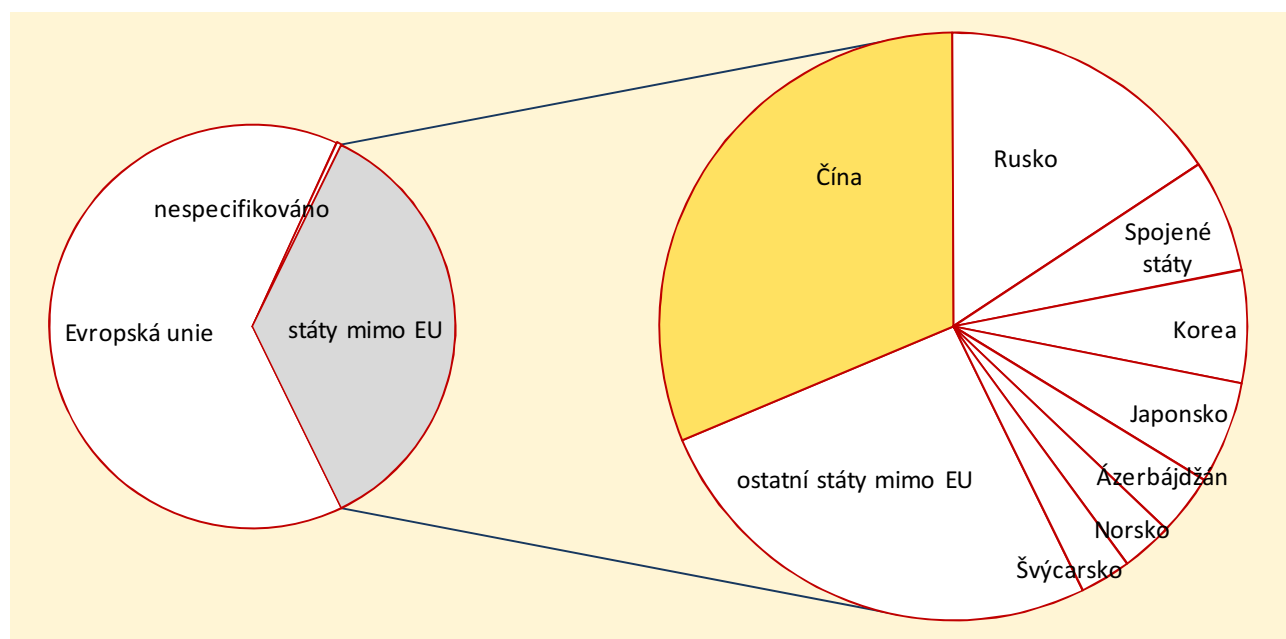
V roce 2005 obsadil dovoz z Číny v dovozu ze států mimo EU druhé místo, a to za dovozem z Ruska. Za dovozem z Číny se umístil dovoz z Japonska a Spojených států. V roce 2012 došlo k významné změně, neboť Čína se s podílem 31,2 % (o 13,1 p. b. vyšším proti roku 2005) z celkového dovozu ze států mimo EU začlenila na přední pozici. Předstihla tak o 15,4 p. b. Rusko, ze kterého bylo realizováno necelých 16 % dovozu ze států mimo EU. Pozice Ruska se tak v dovozu ze států mimo EU oslabilo v roce 2012 proti roku 2005 o 4,4 p. b.

Hlavní dovozní partnery České republiky ze států mimo EU zachycuje následující tabulka.

Tabulka 19 Dovoz České republiky ze států mimo EU

Stát	2005		Stát	2012	
	v mil. Kč	podíl v %		v mil. Kč	podíl v %
Dovoz ze států mimo EU	518 661	100,0	Dovoz ze států mimo EU	977 898	100,0
z toho:					
Rusko	104 598	20,2	Čína	305 176	31,2
Čína	94 102	18,1	Rusko	154 913	15,8
Japonsko	58 179	11,2	Spojené státy	60 831	6,2
Spojené státy	46 071	8,9	Korea	60 498	6,2
Švýcarsko	28 040	5,4	Japonsko	55 883	5,7
Tchaj-wan	18 619	3,6	Ázerbájdžán	32 024	3,3
Ukrajina	16 450	3,2	Norsko	28 800	2,9
Ázerbájdžán	14 016	2,7	Švýcarsko	28 705	2,9
Korea	13 968	2,7	Thajsko	24 277	2,5
Turecko	12 766	2,5	Tchaj-wan	22 789	2,3

Graf 10 Pozice Číny na dovozu České republiky ze států mimo EU v roce 2012

4 Pozice České republiky v zahraničně obchodních vztazích Číny⁴

Obrat zahraničního obchodu Číny zaznamenal v letech 2005 až 2012 poměrně značný růst. V porovnání s rokem 2005 vzrostl v roce 2012 obrat zahraničního obchodu Číny o 172,0 %. Na celkovém obratu zahraničního obchodu mírně převažoval podíl vývozu (53,6 % v roce 2012 proti 53,0 % v roce 2005) oproti dovozu. Kladné saldo bylo charakteristické pro zahraniční obchod Číny po celé uvedené období. Vývoz kryl dovoz v roce 2005 na 115,5 %, v roce 2012 to bylo 112,7 %.

Tabulka 20 Zahraniční obchod Číny

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	v mld. USD							
Obrat	1 421,9	1 760,4	2 173,7	2 563,3	2 207,5	2 974,0	3 641,9	3 866,8
Vývoz	762,0	968,9	1 217,8	1 430,7	1 201,6	1 577,8	1 898,4	2 048,9
Dovoz	660,0	791,5	956,0	1 132,6	1 005,9	1 396,2	1 743,5	1 817,8
Bilance	102,0	177,5	261,8	298,1	195,7	181,5	154,9	231,1

V porovnání s úlohou zahraničního obchodu České republiky s Čínou v celkových zahraničněobchodních vztazích České republiky (zejména v dovozní stránce) je pozice zahraničního obchodu Číny s Českou republikou v celkových zahraničněobchodních vztazích Číny nepatrná. Česká republika se v roce 2011 podílela na celkovém obratu zahraničního obchodu Číny 0,3 % (z toho na vývozu Číny 0,4 % a na dovozu Číny 0,1 %).

Tabulka 21 Zahraniční obchod Číny s Českou republikou

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	v mld. USD						
Obrat	2,0	2,9	5,0	6,5	6,2	8,8	10,0
Vývoz	1,7	2,4	4,1	5,5	5,0	7,1	7,7
Dovoz	0,4	0,5	0,8	1,0	1,1	1,7	2,3
Bilance	1,3	1,8	3,3	4,5	3,9	5,4	5,4

Hlavním partnerem čínského vývozu jsou dlouhodobě Spojené státy, ze států Evropské unie Německo. Čínský vývoz do České republiky ve srovnání s čínským vývozem na Slovensko byl v roce 2005 vyšší 5,7krát, v roce 2011 pak 4,5krát.

Tabulka 22 Vývoz Číny do vybraných států

Stát	2005		Stát	2011	
	v mld. USD	podíl v %		v mld. USD	podíl v %
Celkem	762,0	100,0	Celkem	1 898,4	100,0
z toho:					
Spojené státy	162,9	21,4	Spojené státy	324,5	17,1
Hongkong	124,5	16,3	Hongkong	268,0	14,1
Japonsko	84,0	11,0	Japonsko	148,3	7,8
Korea	35,1	4,6	Korea	82,9	4,4
Německo	32,5	4,3	Německo	76,4	4,0
Nizozemsko	25,9	3,4	Nizozemsko	59,5	3,1
Spojené království	19,0	2,5	Indie	50,5	2,7
Singapur	16,6	2,2	Spojené království	44,1	2,3
Tchaj-wan	16,5	2,2	Rusko	38,9	2,0
<i>Česká republika</i>	1,7	0,2	<i>Česká republika</i>	7,7	0,4
Slovensko	0,3	0,0	Slovensko	1,7	0,1

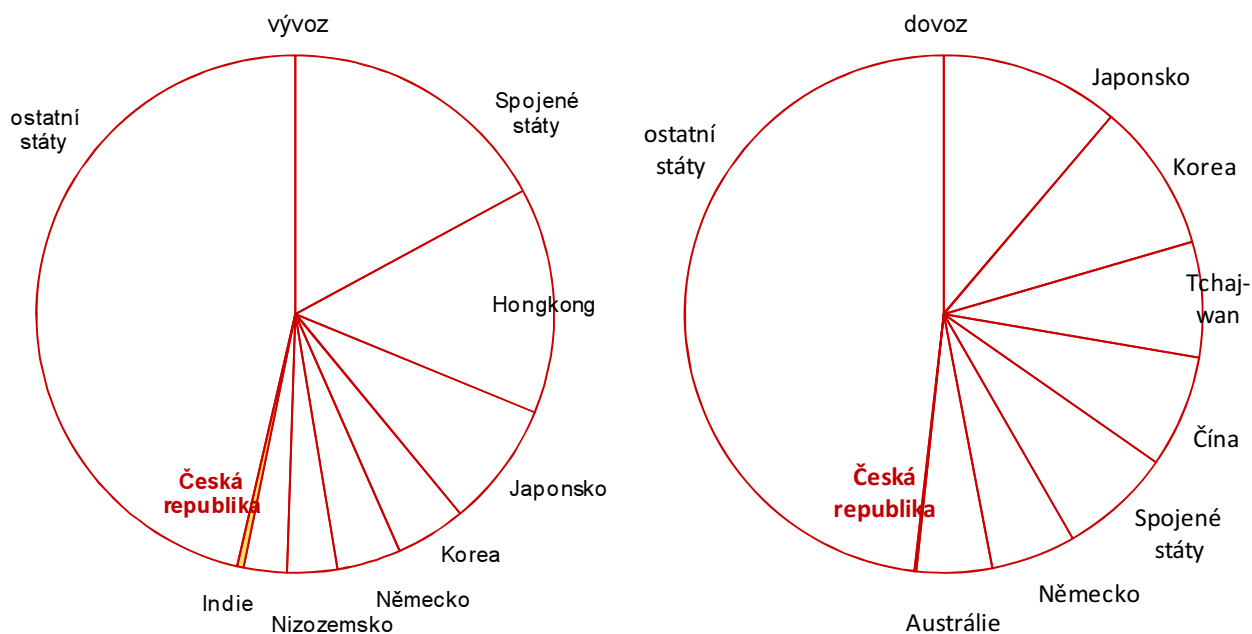
⁴ Zdroj: National Bureau of Statistics of China (NBS), China Statistical Database, China Statistical Yearbook

Tabulka 23 Dovoz Číny z vybraných států

Stát	2005		Stát	2011	
	v mld. USD	podíl v %		v mld. USD	podíl v %
Celkem	660,0	100,0	Celkem	1 743,5	100,0
z toho:					
Japonsko	100,4	15,2	Japonsko	194,6	11,2
Korea	76,8	11,6	Korea	162,7	9,3
Tchaj-wan	74,7	11,3	Tchaj-wan	124,9	7,2
Čína	55,2	8,4	Čína	122,6	7,0
Spojené státy	48,6	7,4	Spojené státy	122,1	7,0
Německo	30,7	4,7	Německo	92,7	5,3
Malajsie	20,1	3,0	Austrálie	82,7	4,7
Singapur	16,5	2,5	Malajsie	62,1	3,6
Austrálie	16,2	2,5	Brazílie	52,4	3,0
<i>Česká republika</i>	0,4	0,1	<i>Česká republika</i>	2,3	0,1
Slovensko	0,2	0,0	Slovensko	3,5	0,2

Dlouhodobě si přední pozici na čínském dovozu udržuje Japonsko. Čínský dovoz z České republiky byl v porovnání s čínským dovozem ze Slovenska v roce 2011 přibližně o jednu třetinu nižší.

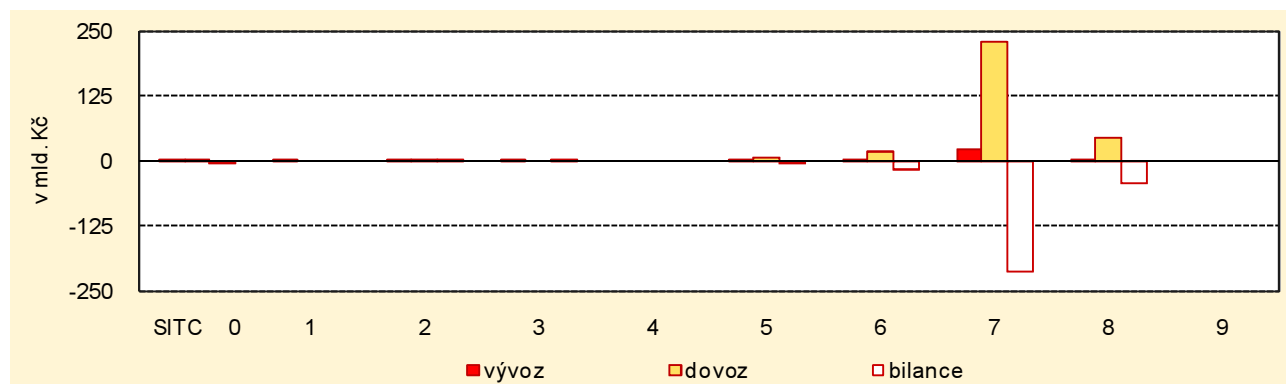
Graf 11 Zahraniční obchod Číny s vybranými státy v roce 2011

5 Zbožová struktura zahraničního obchodu České republiky s Čínou

Dominantní postavení ve zbožové struktuře zahraničního obchodu České republiky s Čínou si dlouhodobě udržují stroje a dopravní prostředky.

Graf 12 Zbožová struktura zahraničního obchodu České republiky s Čínou v roce 2012

0 - potraviny a živá zvířata	5 - chemikálie a příbuzné výrobky jinde neuvedené
1 - nápoje a tabák	6 - tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu
2 - suroviny nepoživatelné, s výjimkou paliv	7 - stroje a dopravní prostředky
3 - minerální paliva, maziva a příbuzné materiály	8 - průmyslové spotřební zboží
4 - živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky	9 - komodity a předměty obchodu jinde nezatříděné

5.1 Zbožová struktura vývozu do Číny podle tříd SITC⁵

Růst vývozu do Číny zaznamenaly v letech 2005 až 2012 všechny třídy SITC (tabulky 24, 25 a příloha 3.1).

Tabulka 24 Zbožová struktura vývozu do Číny

SITC	Celkem	Zemědělské, potravinářské suroviny a výrobky	Suroviny nepoživatelné a minerální paliva	Chemické výrobky	Polotovary a materiály	Stroje a dopravní prostředky	Průmyslové spotřební zboží a zboží j. n.
	0 - 9	0 + 1 + 4	2 + 3	5	6	7	8 + 9
v mil. Kč							
2005	7 154	31	374	727	1 079	4 504	439
2009	15 853	114	1 150	1 274	2 291	9 283	1 742
2012	32 711	391	2 264	1 255	3 794	20 627	4 380
změna 2012 proti 2005							
	+25 556	+360	+1 890	+529	+2 714	+16 123	+3 941

Vysoce nadprůměrný relativní růst vykázal sice **vývoz zemědělských a potravinářských surovin a výrobků**, tato třída SITC měla však ve vývozu do Číny dosud zanedbatelné zastoupení.

Druhý nejvyšší relativní přírůstek byl zřejmý u **vývozu průmyslového spotřebního zboží**, to bylo současně s podílem 13,4 % druhou nejsilnější třídou SITC ve vývozu do Číny, která však svojí hodnotou v roce 2012 představovala pouze přibližně jednu pětinu hodnoty vývozu strojů a dopravních prostředků. V porovnání s rokem 2005 vývoz uvedených výrobků se navýšil o 3,9 mld. Kč.

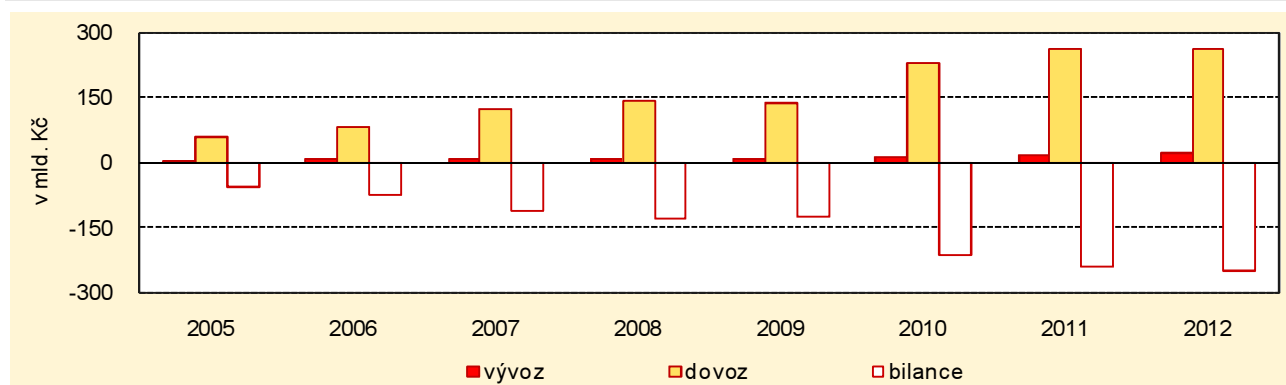
Nadprůměrný relativní nárůst provázal ještě **vývoz surovin nepoživatelných a minerálních paliv**, které se na celkovém vývozu do Číny v roce 2012 podílely s hodnotou 2,3 mld. Kč necelými 7 %, a **vývoz strojů a dopravních prostředků**. Tato třída SITC patřila ve struktuře vývozu do Číny po celé sledované období s podílem kolem **tří pětín k nejnámějšímu**.

⁵ SITC - Standardní mezinárodní klasifikace zboží (Jednotný mezinárodní třídění zboží). Aby bylo možno získávat sumáře v každé úrovni třídění SITC pomocí výpočetní techniky, je číselné označení každé komodity navrženo tak, že první číslice označují *třidu*, první dvě číslice označují *oddíl*, první tři číslice označují *skupinu*, první čtyři číslice označují *podskupinu* a je-li podskupina dále dělena, pak pět číslic určuje *základní položku*.

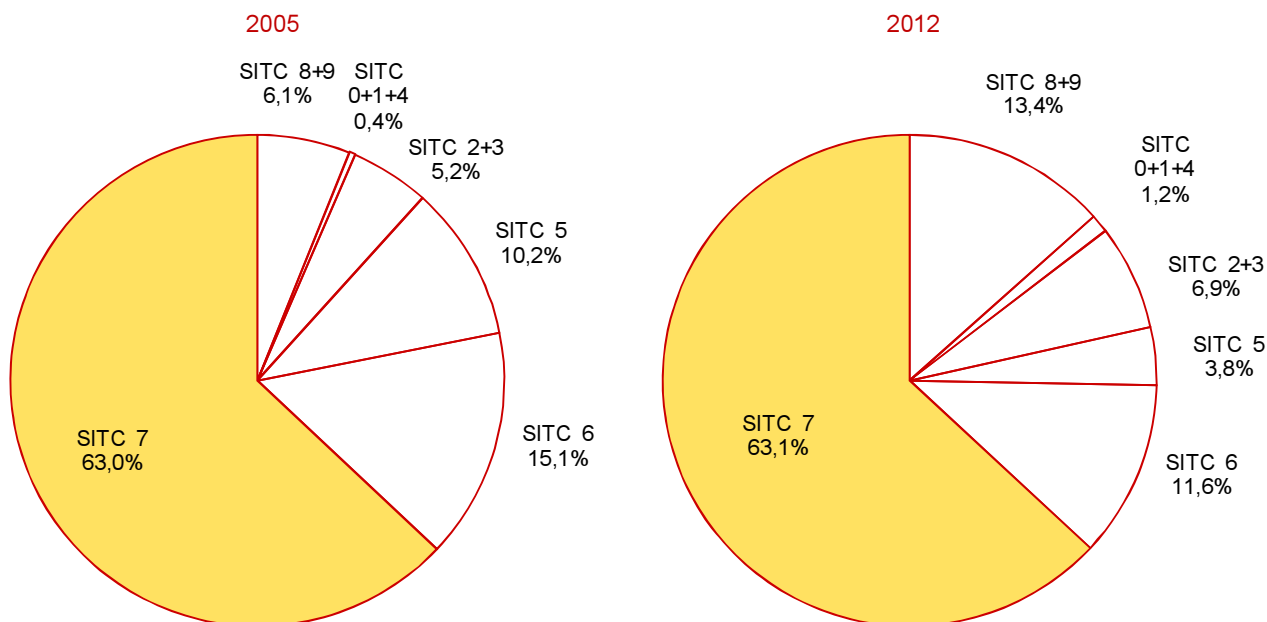
Data na všech úrovních zbožové nomenklatury SITC obsahují údaje sebrané a dopočetné.

Vývoz strojů a dopravních prostředků vzrostl v roce 2012 proti roku 2005 o více jak 16 mld. Kč a na přírůstku celkového vývozu do Číny se v uvedeném období podílel 63,1 %. Jeho nejsilnější pozice ve struktuře celkového vývozu do Číny se však ve sledovaném období téměř neměnila.

Graf 13 Zahraniční obchod s Čínou se stroji a dopravními prostředky (SITC 7)

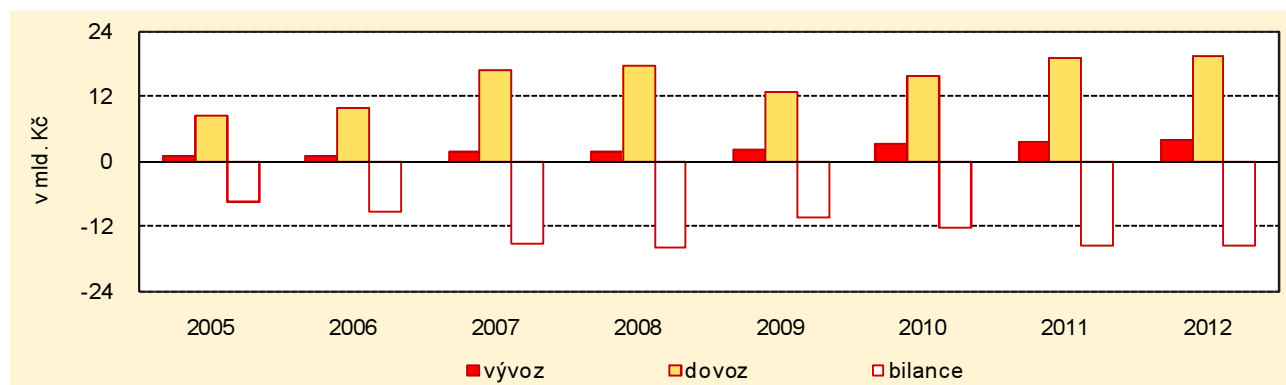

Graf 14 Zbožová struktura vývozu do Číny v % v roce 2005 a 2012

S podílem necelých 12 % byl na celkovém vývozu do Číny zastoupen v roce 2012 **vývoz polotovárů a materiálů**⁶. Tyto výrobky byly tak třetí největší třídou SITC ve vývozu do Číny, která však postupně svoje postavení oslabovala (v roce 2012 proti roku 2005 o 3,5 p. b.).

Graf 15 Zahraniční obchod s Čínou s polotovary a materiály (SITC 6)

⁶ Polotovary a materiály (SITC 6) = tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálů (SITC 6).

Vývoz chemických výrobků patřil ve struktuře vývozu do Číny k méně významným. Ve sledovaném období vykázal nejnižší relativní růst a jeho podíl na celkovém vývozu do Číny klesl v roce 2012 proti roku 2005 o 6,4 p. b.; na růstu celkového vývozu do Číny se v tomto období podílel pouze 2,1 %.

Tabulka 25 Zbožová struktura vývozu do Číny

SITC	Celkem	Zemědělské, potravinářské suroviny a výrobky	Suroviny nepoživatelné a minerální paliva	Chemické výrobky	Polotovary a materiály	Stroje a dopravní prostředky	Průmyslové spotřební zboží a zboží j. n.
	0 - 9	0 + 1 + 4	2 + 3	5	6	7	8 + 9
	podíl v %						
2005	100,0	0,4	5,2	10,2	15,1	63,0	6,1
2009	100,0	0,7	7,3	8,0	14,5	58,6	11,0
2012	100,0	1,2	6,9	3,8	11,6	63,1	13,4
index 2012 / 2005							
	457,2	1 254,3	605,1	172,8	351,5	457,9	998,0

5.1.1 Postavení vývozu jednotlivých tříd SITC do Číny na celkovém českém vývozu tříd SITC

Dosud nevýznamnou úlohu vývozu do Číny na celkovém českém vývozu potvrzují i údaje o pozici vývozu jednotlivých tříd SITC do Číny na celkovém českém vývozu jednotlivých tříd SITC. Z údajů v tabulce 26 a v příloze 3.1 je zřejmé, že ve sledovaném období všechny uvedené třídy SITC sice poněkud posílily svoje zastoupení na jejich celkovém českém vývozu, to však zůstává stále většinou zanedbatelné.

Tabulka 26 Pozice vývozu jednotlivých tříd SITC do Číny na jejich celkovém českém vývozu

SITC	Celkem	Zemědělské, potravinářské suroviny a výrobky	Suroviny nepoživatelné a minerální paliva	Chemické výrobky	Polotovary a materiály	Stroje a dopravní prostředky	Průmyslové spotřební zboží a zboží j. n.
	0 - 9	0 + 1 + 4	2 + 3	5	6	7	8 + 9
	podíl v %						
2005	0,4	0,0	0,4	0,6	0,3	0,5	0,2
2009	0,7	0,1	0,9	0,9	0,6	0,8	0,7
2012	1,1	0,3	1,1	0,7	0,7	1,2	1,3

Z celkového českého vývozu jednotlivých tříd SITC připadla pouze jejich malá část na vývoz do Číny.

Nejsilnější pozici, a postupně narůstající (ve sledovaném období o 1,1 p. b.), měl v roce 2012 vývoz průmyslového spotřebního zboží následovaný vývozem strojů a dopravních prostředků a vývozem surovin nepoživatelných a minerálních paliv. Tyto třídy SITC především určovaly podíl vývozu do Číny na celkovém českém vývozu. Do Číny byla z celkového českého vývozu orientována i menší část vývozu chemických výrobků, polotovarů a materiálů a zemědělských a potravinářských surovin a výrobků.

5.1.2 Významné oddíly SITC ve vývozu do Číny

Podrobnější pohled do zbožové struktury vývozu do Číny poskytují údaje o vývozu jednotlivých oddílů SITC (příloha 4.2). Z údajů je zřejmé, že ve vývozu do Číny zaujímají výraznější úlohu ty oddíly SITC, které jsou součástí tříd SITC 7 a SITC 8.

Nejvýznamnější oddíly vývozu do Číny jsou zachyceny v tabulce 27. Na uvedených dvanáct oddílů SITC připadá dlouhodobě největší část z celkového českého vývozu na čínský trh. V roce 2005 představovaly tyto oddíly SITC 74,6 % českého vývozu do Číny, v roce 2012 jejich podíl dosáhl 79,7 %.

V letech 2005 až 2012 v českém vývozu do Číny posílily hlavně **elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče**. Vývoz těchto výrobků vzrostl v roce 2012 proti roku 2005 o 4,2 mld. Kč a jejich podíl na českém vývozu do Číny se tak v roce 2012 proti roku 2005 zvýšil o 6,9 p. b. Na celkovém českém vývozu elektrických zařízení, přístrojů a spotřebičů se vývoz těchto výrobků do Číny v roce 2012 podílel 1,6 % proti 0,3 % v roce 2005.

Po celé sledované období byly významnějším oddílem českého vývozu do Číny i **stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu a stroje a zařízení k výrobě energie**. Jejich vývoz se dohromady zvýšil v roce 2012 proti roku 2005 přibližně 5,4krát (o 6,4 mld. Kč) a jejich podíl na celkovém vývozu do Číny v tomto období vzrostl o 3,7 p. b. Posílilo současně i zastoupení vývozu těchto výrobků do Číny na celkovém českém vývozu strojů a zařízení všeobecně užívaných v průmyslu (o 1,3 p. b.) a zejména na celkovém českém vývozu strojů a zařízení k výrobě energie (o 3,3 p. b.).

Tabulka 27 Vývoz nejvýznamnějších oddílů SITC do Číny

SITC	2005	2012	Index $\frac{2012}{2005}$	2005	2012
	mil. Kč			podíl v % ¹⁾	
Vývoz do Číny	7 154	32 711	457,2	100,0	100,0
z toho:					
77 elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče	554	4 761	859,0	7,7	14,6
74 stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, jejich díly	882	3 976	450,7	12,3	12,2
71 stroje a zařízení k výrobě energie	584	3 917	670,3	8,2	12,0
87 odborné, vědecké a řídicí přístroje a zařízení	163	2 272	1 397,7	2,3	6,9
78 silniční vozidla	477	1 898	397,8	6,7	5,8
72 strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu	744	1 878	252,2	10,4	5,7
76 zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku	136	1 621	1 191,3	1,9	5,0
69 kovové výrobky	336	1 546	460,7	4,7	4,7
73 kovo zpracující stroje	858	1 227	142,9	12,0	3,7
89 různé výrobky (hračky, předměty z plastu)	166	1 195	721,1	2,3	3,7
28 rudy kovů a kovový odpad	189	962	510,1	2,6	2,9
75 kancelářské stroje a zařízení k automatizovanému zpracování dat	248	816	328,9	3,5	2,5

¹⁾ podíl vývozu uvedeného oddílu na celkovém vývozu do Číny v %

Nejvýraznější relativní nárůst a čtvrté největší zvýšení hodnoty vývozu do Číny se v roce 2012 proti roku 2005 projevilo u **odborných, vědeckých a řídicích přístrojů a zařízení**, což ovlivnilo posílení jejich pozice v českém vývozu do Číny v roce 2012 proti roku 2005 o 4,6 p. b. Vývoz těchto výrobků do Číny se na celkovém českém vývozu odborných, vědeckých a řídicích přístrojů a zařízení v roce 2012 podílel 5,3 % v porovnání s 0,7 % v roce 2005.

Na páté příčce českého vývozu do Číny byla v roce 2012 s podílem 5,8 % **silniční vozidla**. V porovnání s rokem 2005 se vývoz silničních vozidel do Číny zvýšil v roce 2012 téměř 4krát, tj. o 1,4 mld. Kč.

5.1.3 Nejvýznamnější podskupiny a základní položky SITC vývozu do Číny

Ještě detailnější pohled do zboží struktury českého vývozu do Číny prezentují údaje v tabulce 28, neboť uvádějí hlavní podskupiny SITC ve vývozu do Číny v roce 2012. Pozornost si zasluhuje i příloha 5.1, ve které jsou pak uvedeny vybrané podskupiny vývozu jednotlivých tříd SITC do Číny v roce 2005, 2009 a 2012.

Nejvýznamnější podskupinou vývozu do Číny byly po celé sledované období **nárazníky, příslušenství karosérií, brzdy a převodové skříně**. Jejich pozice se při téměř pětinasobném navýšení vývozu v roce 2012 proti roku 2005 (o 1,3 mld. Kč) posílila o 0,3 p. b. Vývoz této podskupiny do Číny představoval však v roce 2012 pouze necelé jedno procento z jejich celkového českého vývozu.

Vývoz nárazníků, příslušenství karosérií, brzd a převodových skříní je rozčleněn do vývozu řady položek SITC na 5 míst. K nejvýznamnějším položkám vývozu uvedené podskupiny do Číny patřily v roce 2012 **díly a příslušenství** (SITC 78439), **díly, příslušenství karosérií** (SITC 78432), dále pak **brzdy, servobrzdy, jejich díly** (SITC 78433) a **převodové skříně** (SITC 78434).

Druhou významnější podskupinou vývozu do Číny byly v roce 2012 díly pro pojistky a automatické jističe obvodů (elektrické přístroje spínací do 1000V, pulty, panely k řízení, rozvodu elektřiny do 1000V) následované **vývozem čerpadel paliv a maziv pro pístové motory** (díly ke klimatizačním zařízením, vývěvy) a **vývozem mikroskopů, difrakčních přístrojů, jejich dílů a příslušenství**. Vývoz posledně zmíněných do Číny představoval v roce 2012 téměř 14 % z celkového českého vývozu těchto výrobků.

Tabulka 28 Vývoz nejvýznamnějších podskupin SITC do Číny v roce 2012

SITC	2012		
	v mil. Kč	podíl v % ¹⁾	podíl na vývozu ČR v % ²⁾
Vývoz ČR do Číny	32 711	100,0	1,1
z toho:			
7843 nárazníky, příslušenství karosérií, brzdy, převodové skříně	1 686	5,2	0,9
7728 díly pro pojistky a automatické jističe obvodů	1 172	3,6	7,5
7422 čerpadla paliv a maziv pro pístové motory	1 103	3,4	4,4
8713 mikroskopy, difrakční přístroje, jejich díly a příslušenství	1 091	3,3	13,5
2882 odpad a šrot mědi, niklu, hliníku, olova, zinku a cínu	942	2,9	8,3
7648 radarová zařízení, kamery, videokamery	901	2,8	6,6
7187 jaderné reaktory a jejich díly, palivové články, tyče	874	2,7	32,8
7725 elektrické přístroje pro napětí menší než 1000 V	829	2,5	2,1
6991 zámečnické výrobky, sejfy, pancéřové schránky	815	2,5	4,1
8942 dětské hračky (tříkolky, koloběžky, šlapací auta, kočárky)	701	2,1	1,8
7121 turbíny na páru z vody a jiných látek	670	2,0	61,6
7165 generátorová soustrojí	549	1,7	7,1
8742 rýsovací, vytyčovací či matematicko-výpočetní pomůcky	490	1,5	9,8
6114 kůže z hovězího dobytka, koní bez srsti	410	1,3	22,4
7314 obráběcí stroje k vrtání a vyvrtávání	380	1,2	19,6
2513 chemicky vyrobená vláknina, rozpustné druhy	363	1,1	7,2
7234 stavební a důlní stroje	205	0,6	21,5
5799 odpad, zbytky, šrot z plastických hmot	192	0,6	27,5

¹⁾ podíl vývozu uvedené podskupiny na celkovém vývozu do Číny v %

²⁾ podíl vývozu uvedené podskupiny do Číny na celkovém českém vývozu uvedené podskupiny v %

Podíl dalších uvedených podskupin SITC ve vývozu do Číny se v roce 2012 pohyboval v rozmezí mezi 0,6 % (odpad, zbytky, šrot z plastických hmot) až 2,9 % (odpad a šrot mědi, niklu, hliníku, olova, zinku a cínu).

Za zaznamenání stojí **vývoz jaderných reaktorů a jejich dílů, palivových článků a tyčí** (resp. dílů jaderných reaktorů SITC 71878), který v roce 2012 tvořil téměř jednu třetinu z celkového českého vývozu uvedené podskupiny.

5.2 Zbožová struktura dovozu z Číny podle tříd SITC

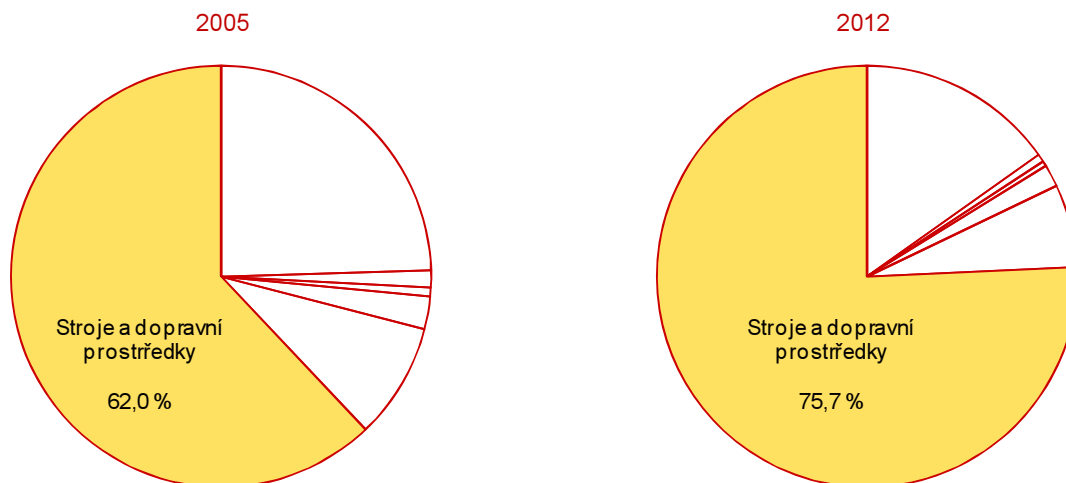
Všechny třídy SITC zaznamenaly v letech 2005 až 2012 zvýšení dovozu z Číny (viz tabulky 29, 30 a příloha 3.2), které bylo však mezi jednotlivými třídami SITC značně rozdílné. Nadprůměrný relativní růst dovozu zaznamenaly pouze stroje a dopravní prostředky, které patřily ve struktuře dovozu k nejvýznamnějším a určovaly tak dynamiku celkového dovozu z Číny.

Tabulka 29 Zbožová struktura dovozu z Číny

SITC	Celkem	Zemědělské, potravinářské suroviny a výrobky	Suroviny nepoživatelné a minerální paliva	Chemické výrobky	Polotovary a materiály	Stroje a dopravní prostředky	Průmyslové spotřební zboží a zboží j. n.
	0 - 9	0 + 1 + 4	2 + 3	5	6	7	8 + 9
v mil. Kč							
2005	94 102	1 256	684	2 345	8 382	58 383	23 053
2009	199 939	1 509	788	3 096	12 710	136 453	45 384
2012	305 176	1 859	1 309	5 043	19 379	231 117	46 469
změna 2012 proti 2005							
	+211 073	+604	+625	+2 698	+10 997	+172 735	+23 415

Dovoz strojů a dopravních prostředků byl v roce 2012 proti roku 2005 vyšší téměř čtyřikrát (o 172,7 mld. Kč) a na přírůstku celkového dovozu z Číny (o 211,1 mld. Kč) se v uvedeném období navýšení dovozu strojů a dopravních prostředků podílelo více jak čtyřmi pětinami (81,8 %). **Stroje a dopravní prostředky byly jedinou třídou SITC, která v roce 2012 proti roku 2005 významně posílila svoji pozici v celkovém českém dovozu z Číny; její podíl vzrostl v roce 2012 proti roku 2005 o 13,7 p. b.**

Graf 16 Podíl třídy 7 (stroje a dopravní prostředky) na dovozu z Číny v roce 2005 a 2012

Druhou nejvýznamnější třídou SITC v dovozu z Číny, s podstatně však nižším a postupně klesajícím podílem oproti strojům a dopravním prostředkům, bylo **průmyslové spotřební zboží**. V roce 2012 proti roku 2005 jeho dovoz z Číny vzrostl dvakrát (o 23,4 mld. Kč) a na zvýšení celkového dovozu z Číny se dovoz průmyslového spotřebního zboží podílel o něco více jak jednou desetinou. Postavení průmyslového spotřebního zboží na celkovém dovozu z Číny přesto v roce 2012 proti roku 2005 oslabilo o 9,3 p. b.

Třetí pozici ve struktuře dovozu z Číny zaujímaly v letech 2005 až 2012 polotovary a materiály. Dovoz těchto výrobků se v roce 2012 proti roku 2005 sice zvýšil na více jak dvojnásobek (o 11,0 mld. Kč), jejich podíl na celkovém dovozu však činil v roce 2012 pouhých 6,4 % (snížení oproti roku 2005 o 2,5 p. b.) a na přírůstku celkového dovozu z Číny v roce 2012 proti roku 2005 se dovoz polotovarů a materiálů podílel 5,2 %.

K méně významné třídě SITC ve struktuře dovozu z Číny patřily chemické výrobky. Dovoz těchto výrobků se relativně zvýšil v roce 2012 v porovnání s rokem 2005 sice více jak dvakrát (o 2,7 mld. Kč), na přírůstku celkového dovozu z Číny se však podílel pouze 1,3 %. Stejně jako předchozí uvedené třídy SITC (vyjma strojů a dopravních prostředků) i chemické výrobky v roce 2012 v porovnání s rokem 2005 oslabily (o 0,8 p. b.) svoje zastoupení na celkovém dovozu z Číny.

Nejslabší pozici v dovozu z Číny měly suroviny nepoživatelné a minerální paliva a zemědělské a potravinářské suroviny a výrobky.

Absolutní zvýšení dovozu u každé z uvedených dvou tříd činilo v roce 2012 proti roku 2005 pouze 0,6 mld. Kč. Postavení surovin nepoživatelných a minerálních paliv se v roce 2012 proti roku 2005 zeslabilo o 0,3 p. b. a zemědělských a potravinářských surovin a výrobků o 1,1 p. b. Na přírůstku celkového dovozu z Číny v roce 2012 proti roku 2005 se zemědělské a potravinářské suroviny a výrobky a suroviny nepoživatelné a minerální paliva podílely shodně 0,3 %.

Tabulka 30 Zbožová struktura dovozu z Číny

SITC	Celkem	Zemědělské, potravinářské suroviny a výrobky	Suroviny nepoživatelné a minerální paliva	Chemické výrobky	Polotovary a materiály	Stroje a dopravní prostředky	Průmyslové spotřební zboží a zboží j. n.
	0 - 9	0 + 1 + 4	2 + 3	5	6	7	8 + 9
	podíl v %						
2005	100,0	1,3	0,7	2,5	8,9	62,0	24,5
2009	100,0	0,8	0,4	1,5	6,4	68,2	22,7
2012	100,0	0,6	0,4	1,7	6,4	75,7	15,2
index 2012 / 2005							
	324,3	148,1	191,4	215,0	231,2	395,9	201,6

5.2.1 Postavení dovozu jednotlivých tříd SITC z Číny na jejich celkovém českém dovozu

Význam postavení dovozu jednotlivých tříd SITC z Číny na jejich celkovém českém dovozu dokumentují údaje v tabulce 31 a v příloze 3.2. Z uvedených podílů je zřejmé, že **výrazně vzrostla úloha dovozu strojů a dopravních prostředků z Číny na jejich celkovém českém dovozu**, a to v roce 2012 proti roku 2005 o 12,4 p. b. **V roce 2012 byla více jak jedna pětina celkového českého dovozu strojů a dopravních prostředků kryta jejich dovozem z Číny.**

Tabulka 31 Pozice dovozu jednotlivých tříd SITC z Číny na jejich celkovém českém dovozu

SITC	Celkem	Zemědělské, potravinářské suroviny a výrobky	Suroviny nepoživatelné a minerální paliva	Chemické výrobky	Polotovary a materiály	Stroje a dopravní prostředky	Průmyslové spotřební zboží a zboží j. n.
	0 - 9	0 + 1 + 4	2 + 3	5	6	7	8 + 9
	podíl v %						
2005	5,1	1,3	0,3	1,2	2,2	7,9	11,5
2009	10,1	1,2	0,3	1,4	3,6	16,6	18,9
2012	11,1	1,2	0,3	1,6	4,0	20,3	17,0

Posílilo i zastoupení (o 5,5 p. b.) dovozu průmyslového zboží z Číny na celkovém českém dovozu těchto výrobků. Postupně byla stále větší část dovozních potřeb průmyslového spotřebního zboží kryta (stejně jako u dovozu strojů a dopravních prostředků) dovozem průmyslového spotřebního zboží z Číny.

Nejnižší roli měl po celé sledované období dovoz z Číny na celkovém českém dovozu surovin nepoživatelných a minerálních paliv, zemědělských a potravinářských surovin a výrobků a chemických výrobků. Poněkud narůstající význam (v roce 2012 proti roku 2005 o 1,8 p. b.) měl dovoz z Číny v celkovém českém dovozu polotovarů a materiálů.

5.2.2 Významné oddíly SITC v dovozu z Číny

Detailnější pohled do zboží struktury dovozu z Číny umožňují údaje o dovozu jednotlivých oddílů SITC (tabulka 32 a příloha 4.4). Z údajů (které jsou seřazené od největšího podílu na celkovém dovozu z Číny k nejnižšímu podílu, a to v roce 2012) je patrné, že v dovozu z Číny dlouhodobě zaujímají výraznější úlohu ty oddíly SITC, které jsou součástí hlavně tříd SITC 7 - stroje a dopravní prostředky a SITC 8 - průmyslové spotřební zboží.

Tabulka 32 Dovoz vybraných oddílů SITC z Číny

SITC	2005	2012	Index $\frac{2012}{2005}$	2005	2012	2005	2012
	v mil. Kč			podíl v % ¹⁾		podíl v % ²⁾ na dovozu ČR	
Dovoz z Číny	94 102	305 176	324,3	100,0	100,0	5,1	11,1
z toho:							
75 kancelářské stroje a zařízení k automatizovanému zpracování dat	27 056	124 443	459,9	28,8	40,8	31,2	59,9
76 zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku	12 877	53 532	415,7	13,7	17,5	20,8	41,1
77 elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče	12 837	35 245	274,6	13,6	11,5	6,8	13,3
89 různé výrobky (hračky, předměty z plastu)	7 470	14 543	194,7	7,9	4,8	8,5	12,9
84 oděvní výrobky a doplňky	7 469	13 958	186,9	7,9	4,6	22,6	36,5
74 stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, jejich díly	2 827	9 031	319,4	3,0	3,0	2,8	6,7
69 kovové výrobky	3 836	7 420	193,4	4,1	2,4	4,8	7,0
85 obuv	2 847	6 010	211,1	3,0	2,0	30,3	41,6
65 textilní přize, tkaniny, tržní výrobky z nich	1 537	3 581	233,0	1,6	1,2	3,1	8,1
78 silniční vozidla	969	3 011	310,7	1,0	1,0	0,6	1,4
83 cestovní galanterie	1 430	2 941	205,6	1,5	1,0	56,0	58,2
71 stroje a zařízení k výrobě energie	998	2 916	292,1	1,1	1,0	1,9	3,3
81 prefabrikované budovy; výrobky zdravotnické, instalační	751	2 621	349,2	0,8	0,9	9,4	24,5
82 nábytek a jeho díly	1 209	2 619	216,7	1,3	0,9	5,8	9,5
88 fotografické přístroje a optické výrobky; hodiny	1 006	1 465	145,6	1,1	0,5	10,6	12,2

¹⁾ podíl dovozu uvedeného oddílu na celkovém dovozu z Číny v %

²⁾ podíl dovozu uvedeného oddílu z Číny na celkovém českém dovozu uvedeného oddílu v %

Na vybrané oddíly SITC dovozu z Číny, které jsou zachyceny ve výše uvedené tabulce, připadala ve sledovaném období největší část z celkového českého dovozu z Číny (v roce 2012 přes 93 % proti 90 % v roce 2005).

Řada uvedených oddílů SITC měla současně významný podíl na jejich celkovém českém dovozu. Lze uvést např. dovoz kancelářských strojů a zařízení k automatizovanému zpracování dat z Číny, který se na celkovém českém dovozu těchto výrobků podílel v roce 2012 téměř třemi pětinami, dále pak dovoz z Číny cestovní galanterie, kabelek a podobných výrobků, obuvi a zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku.

V letech 2005 až 2012 v českém dovozu z Číny významně vzrostlo především zastoupení **kancelářských strojů a zařízení k automatizovanému zpracování dat** (SITC 75). V roce 2012 proti roku 2005 se dovoz těchto výrobků z Číny zvýšil 4,6krát (o 97,4 mld. Kč) a jejich podíl na českém dovozu z Číny v roce 2012 proti roku 2005 proto posílil o 12,0 p. b. (příloha 6.1).

5.2.2.1. Dovoz kancelářských strojů a zařízení k automatizovanému zpracování dat

Čína je dlouhodobě největším dovozcem kancelářských strojů a zařízení k automatizovanému zpracování dat (SITC 75) do České republiky.

Tabulka 33 Dovoz kancelářských strojů a zařízení k automatizovanému zpracování dat z Číny

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
v mil. Kč	27 056	42 904	56 501	62 782	63 552	100 765	133 609	124 443
podíl v % ¹⁾	31,2	31,5	36,0	41,8	44,0	50,2	61,5	59,9

¹⁾ podíl dovozu uvedeného oddílu z Číny na celkovém českém dovozu uvedeného oddílu v %

Dovoz těchto výrobků z Číny vzrostl v roce 2012 v porovnání s rokem 2005 téměř 4,6krát (o 97,4 mld. Kč). Posílilo proto v uvedeném období i zastoupení dovozu z Číny na celkovém českém dovozu kancelářských strojů a zařízení k automatizovanému zpracování dat, a to o 28,7 p. b. Zatímco v roce 2005 podíl dovozu z Číny na celkovém českém dovozu uvedených výrobků představoval necelou jednu třetinu, tak v roce 2012 tento podíl dosáhl téměř tři pětiny.

Na přírůstku celkového českého dovozu kancelářských strojů a zařízení k automatizovanému zpracování dat v roce 2012 proti roku 2005, který dosáhl 120,8 mld. Kč, se přírůstek dovozu těchto výrobků z Číny podílel více jak 80 %.

Tabulka 34 Dovoz vybraných podskupin SITC 75 z Číny v roce 2012

SITC	2012		
	v mil. Kč	podíl v % ¹⁾ na SITC 75	podíl v % ²⁾ na dovozu ČR
Dovoz kancelářských strojů a zařízení z Číny	124 443	100,0	59,9
z toho:			
7522 výpočetní technika přenosná do 10 kg	49 404	39,7	83,7
7599 díly a příslušenství výpočetní techniky	36 627	29,4	65,8
7527 paměťové jednotky	13 517	10,9	34,9
7523 výpočetní technika, kromě přenosné s váhou do 10 kg	8 282	6,7	64,2
7519 kancelářské stroje (rozmnožovací, adresovací)	8 146	6,5	31,1
7528 jednotky výpočetní techniky, ne vstupní a výstupní	5 032	4,0	51,2
7526 vstupní nebo výstupní jednotky	3 003	2,4	76,8
7512 stroje kalkulační, účtovací, kontrolní pokladny	351	0,3	58,4

¹⁾ podíl dovozu uvedené podskupiny z Číny na dovozu oddílu SITC 75 z Číny v %

²⁾ podíl dovozu uvedené podskupiny z Číny na celkovém českém dovozu uvedené podskupiny v %

Postavení Číny se upevnilo zejména na úkor dovozu z Nizozemska, Tchaj-wanu, Spojených států a Spojeného království, které se v roce 2005 podílely na celkovém českém dovozu 16,2 %, 8,3 %, 4,6 % a 4,4 % (dohromady jednou třetinou), v roce 2012 podíl těchto států činil však celkem pouze 6,2 %.

Tabulka 35 Dovoz kancelářských strojů a zařízení k automatizovanému zpracování dat do České republiky z vybraných států

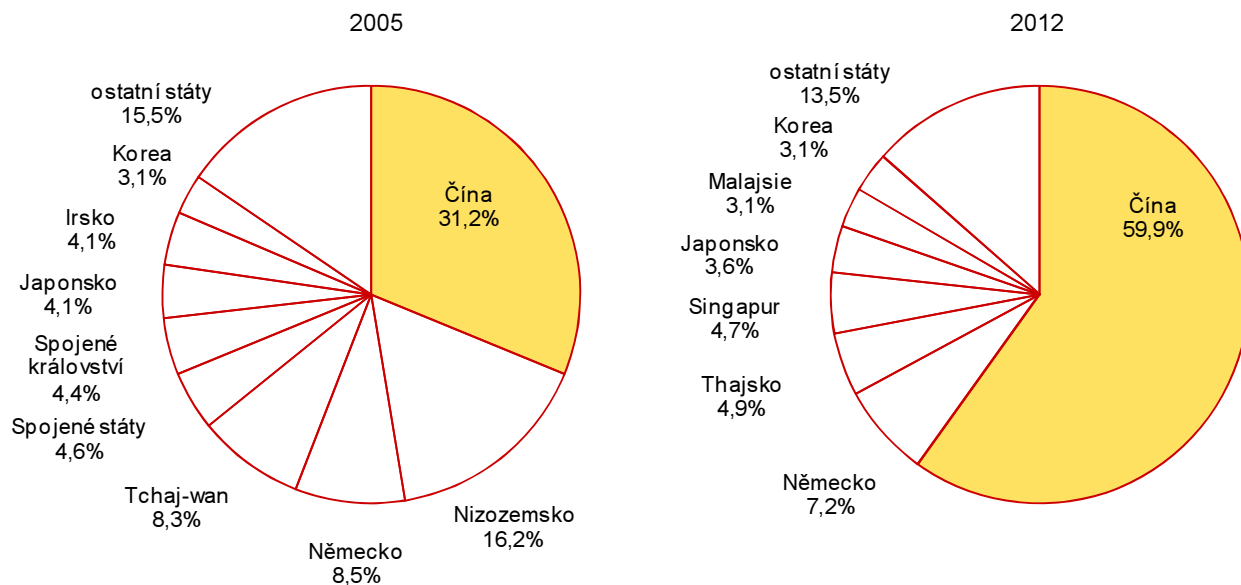
Stát	2005	2012	Změna 2012 proti 2005	Index 2012/2005	2005	2012	Změna 2012 proti 2005
	v mil. Kč				podíl v %		
Čína	27 056	124 443	97 387	459,9	31,2	59,9	+28,7
Německo	7 346	14 946	7 601	203,5	8,5	7,2	-1,3
Thajsko	1 556	10 073	8 517	647,3	1,8	4,9	+3,1
Singapur	2 064	9 817	7 753	475,6	2,4	4,7	+2,3
Japonsko	3 556	7 570	4 013	212,9	4,1	3,6	-0,5
Malajsie	1 426	6 482	5 056	454,6	1,6	3,1	+1,5
Korea	2 701	6 477	3 776	239,8	3,1	3,1	0,0

V uvedené tabulce a podrobněji v příloze 6.1 je uvedeno **dalších šest států**, které dlouhodobě patří po Číně (pochopitelně s výrazně nižším zastoupením) k významnějším dovozcům kancelářských strojů a zařízení k automatizovanému zpracování dat.

Na celkovém českém dovozu uvedených výrobků se jejich pozice v roce 2012 proti roku 2005 v případě Thajska, Singapuru a Malajsie poněkud posílila a u Německa a Japonska naopak mírně oslabila. Korea si v českém dovozu kancelářských strojů a zařízení k automatizovanému zpracování dat udržela v roce 2012 stejný podíl jako v roce 2005.

V roce 2012 na vybraných šest států připadla více jak jedna čtvrtina z celkového českého dovozu kancelářských strojů a zařízení k automatizovanému zpracování dat.

Graf 17 Důvoz kancelářských strojů a zařízení k automatizovanému zpracování dat do České republiky z vybraných států (podíly v %)

Tabulka 36 Pořadí jednotlivých států v dovozu kancelářských strojů a zařízení k automatizovanému zpracování dat do České republiky

	2005	2007	2009	2010	2011	2012
1.	Čína	Čína	Čína	Čína	Čína	Čína
2.	Nizozemsko	Nizozemsko	Německo	Singapur	Německo	Německo
3.	Německo	Německo	Japonsko	Německo	Singapur	Thajsko
4.	Tchaj-wan	Tchaj-wan	Singapur	Thajsko	Malajsie	Singapur
5.	Spojené státy	Singapur	Thajsko	Japonsko	Japonsko	Japonsko
6.	Spojené království	Japonsko	Nizozemsko	Nizozemsko	Thajsko	Malajsie
7.	Japonsko	Francie	Tchaj-wan	Korea	Nizozemsko	Korea
8.	Irsko	Irsko	Malajsie	Malajsie	Korea	Spojené státy
9.	Korea	Malajsie	Korea	Spojené království	Spojené státy	Nizozemsko
10.	Singapur	Spojené království	Irsko	Tchaj-wan	Tchaj-wan	Tchaj-wan

5.2.2.2. Dovoz zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku

Zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku (SITC 76) bylo druhým největším oddílem v českém dovozu z Číny.

Tabulka 37 Dovoz zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku z Číny

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
v mil. Kč	12 877	14 265	33 797	41 875	35 292	58 582	76 647	53 532
podíl v % ¹⁾	20,8	16,7	25,3	29,8	33,8	43,0	52,7	41,1

¹⁾ podíl dovozu uvedeného oddílu z Číny na celkovém českém dovozu uvedeného oddílu v %

V roce 2012 proti roku 2005 se dovoz uvedených výrobků z Číny zvýšil téměř 4,2krát (o 40,7 mld. Kč). V roce 2012 se v porovnání s rokem 2005 posílila pozice dovozu těchto výrobků v celkovém českém dovozu z Číny o 3,8 p. b. a na celkovém českém dovozu zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku vzrostl podíl dovozu těchto výrobků z Číny v uvedeném období o 20,3 p. b.

Tabulka 38 Dovoz vybraných podskupin SITC 76 z Číny v roce 2012

SITC	2012		
	v mil. Kč	podíl v % ¹⁾ na SITC 76	podíl v % ²⁾ na dovozu ČR
Dovoz zařízení pro telekomunikace a pro záznam zvuku z Číny	53 532	100,0	41,1
z toho:			
7641 telefonní přístroje (včetně mobilních)	33 071	61,8	54,6
7649 díly a příslušenství k telekomunikačním přístrojům	7 696	14,4	22,6
7614 monitory, kromě katodových obrazovek (CRT)	3 975	7,4	68,6
7642 mikrofony a jejich stojany; reproduktory	1 616	3,0	51,8

¹⁾ podíl dovozu uvedené podskupiny z Číny na dovozu oddílu SITC 76 z Číny v %

²⁾ podíl dovozu uvedené podskupiny z Číny na celkovém českém dovozu uvedené podskupiny v %

Zatímco v roce 2005 podíl dovozu z Číny na celkovém českém dovozu zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku představoval přibližně jednu pětinu, tak v roce 2012 tento podíl dosáhl již více jak dvou pětín. Postavení Číny se upevnilo zejména na úkor dovozu z Japonska, které bylo v roce 2005 s podílem 23,5 % největším dovozcem uvedených výrobků do České republiky. Během sledovaného období podíl Japonska postupně klesal až na 4,8 % v roce 2012.

Následující tabulka a podrobnější příloha 6.2 uvádí **osm vybraných států**, které se řadí po Číně (ovšem s výrazně nižším podílem) k významnějším dovozcům zařízení pro telekomunikaci a pro záznam a reprodukci zvuku do České republiky. Na celkovém českém dovozu uvedených výrobků se jejich pozice v roce 2012 proti roku 2005 v případě Německa, Koreje, Polska, Tchaj-wanu, Thajska a Malajsie posílila. Slovensko si v českém dovozu zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku udrželo v roce 2012 stejnou pozici jako v roce 2005. Výrazné oslabení zaznamenal (jak již bylo uvedeno) podíl dovozu z Japonska. **V roce 2012 na uvedených osm států připadlo 45,5 % z celkového českého dovozu zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku proti 54,7 % v roce 2005.**

Tabulka 39 Dovoz zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku do České republiky

Stát	2005	2012	Změna 2012 proti 2005	Index 2012/2005	2005	2012	Změna 2012 proti 2005
	v mil. Kč				podíl v %		
Čína	12 877	53 532	40 654	415,7	20,8	41,1	+20,3
Německo	9 220	21 706	12 486	235,4	14,9	16,7	+1,8
Korea	2 965	8 018	5 053	270,4	4,8	6,2	+1,4
Polsko	1 138	6 215	5 077	546,2	1,8	4,8	+3,0
Japonsko	14 536	6 204	-8 333	42,7	23,5	4,8	-18,7
Tchaj-wan	1 590	5 781	4 191	363,6	2,6	4,4	+1,8
Thajsko	1 386	4 584	3 198	330,7	2,2	3,5	+1,3
Slovensko	1 655	3 535	1 880	213,6	2,7	2,7	0,0
Malajsie	1 356	3 116	1 760	229,8	2,2	2,4	+0,2

5.2.2.3. Dovoz elektrických zařízení, přístrojů a spotřebičů

Elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče (SITC 77) byla v roce 2012 (stejně jako v roce 2005) třetím nejvýznamnějším oddílem v dovozu z Číny.

Tabulka 40 Dovoz elektrických zařízení, přístrojů a spotřebičů z Číny

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
v mil. Kč	12 837	17 612	21 539	23 194	28 337	57 318	33 297	35 245
podíl v % ¹⁾	6,8	8,6	9,9	11,1	14,4	20,8	13,0	13,3

¹⁾ podíl dovozu uvedeného oddílu z Číny na celkovém českém dovozu uvedeného oddílu v %

V porovnání s rokem 2005 jejich dovoz z Číny vzrostl 2,7krát (o 22,4 mld. Kč) a zatímco jejich podíl ve struktuře dovozu z Číny klesl v uvedeném období o 2,1 p. b., tak na celkovém českém dovozu uvedených výrobků vzrostl o 6,5 p. b.

Tabulka 41 Dovoz vybraných podskupin SITC 77 z Číny v roce 2012

SITC	2012		
	v mil. Kč	podíl v % ⁷⁾ na SITC 77	podíl v % ⁸⁾ na dovozu ČR
Dovoz elektrických zařízení, přístrojů a spotřebičů z Číny	35 245	100,0	13,3
z toho:			
7712 elektrické stroje, kromě rotačních strojů a transformátorů	5 757	16,3	39,6
7763 diody, tranzistory, polovodičové prvky	4 049	11,5	35,0
7722 tištěné obvody	2 625	7,4	39,9
7757 elektromechanické domácí spotřebiče s elektr. motorem	1 138	3,2	55,9
7755 vysavače	688	2,0	52,2

5.2.2.4. Dovoz různých výrobků

Obdobný vývoj zaznamenal dovoz různých výrobků (SITC 89), který se řadí na čtvrtou příčku ve struktuře dovozu z Číny.

Tabulka 42 Dovoz různých výrobků z Číny

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
v mil. Kč	7 470	13 336	16 807	21 847	18 947	14 803	13 516	14 543
podíl v % ¹⁾	8,5	12,6	14,7	19,1	18,1	13,5	12,3	12,9

¹⁾ podíl dovozu uvedeného oddílu z Číny na celkovém českém dovozu uvedeného oddílu v %

Dovoz uvedených výrobků se v roce 2012 proti roku 2005 navýšil téměř 2krát (o 7,1 mld. Kč), jeho podíl na celkovém dovozu z Číny se však oslabil o 3,1 p. b. a na celkovém českém dovozu různých výrobků posílil o 4,4 p. b.

Tabulka 43 Dovoz vybraných podskupin SITC 89 z Číny v roce 2012

SITC	2012		
	v mil. Kč	podíl v % ⁷⁾ na SITC 89	podíl v % ⁸⁾ na dovozu ČR
Dovoz různých výrobků z Číny	14 543	100,0	12,9
z toho:			
8942 dětské hračky (tříkolky, koloběžky, kočárky)	4 141	28,5	26,6
8947 sportovní potřeby	1 571	10,8	40,7
8943 předměty pro zábavu, pokojové stolní hry	1 402	9,6	29,6
8944 výrobky pro karneval, vánoční ozdoby, betlémy	293	2,0	65,4
8992 umělé květiny, listy, ovocné plody, předměty z nich	152	1,0	77,9

⁷⁾ podíl dovozu uvedené podskupiny z Číny na dovozu uvedeného oddílu SITC z Číny v %

⁸⁾ podíl dovozu uvedené podskupiny z Číny na celkovém českém dovozu uvedené podskupiny v %

5.2.2.5. Dovoz nábytku a jeho dílů

Dovoz nábytku a jeho dílů (SITC 82) z Číny se v roce 2012 v porovnání s rokem 2005 zvýšil na více jak dvojnásobek (o 1,4 mld. Kč).

Tabulka 44 Dovoz nábytku a jeho dílů z Číny

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
v mil. Kč	1 209	1 589	2 150	2 479	2 292	2 375	2 307	2 619
podíl v % ¹⁾	5,8	6,9	8,3	9,3	9,1	9,9	9,0	9,5

¹⁾ podíl dovozu uvedeného oddílu z Číny na celkovém českém dovozu uvedeného oddílu v %

Zastoupení dovozu nábytku a jeho dílů na celkovém dovozu z Číny oscilovalo po celé sledované období kolem 1 %. Poměrně významnou pozici (jedna čtvrtina) má dovoz z Číny na celkovém českém dovozu kovového nábytku, matracových výztuží, dílů a lůžek.

Tabulka 45 Dovoz vybraných podskupin SITC 82 z Číny v roce 2012

SITC	2012		
	v mil. Kč	podíl na SITC 82 v % ¹⁾	podíl na dovozu ČR v % ²⁾
Dovoz nábytku a jeho dílů z Číny	2 619	100,0	9,5
z toho:			
8211 sedadla, i přestavitelná na lůžka, včetně dílů	1 216	46,4	7,1
8212 matracové výztuže, díly lůžek a podobného nábytku	389	14,9	23,9
8213 kovový nábytek	381	14,6	25,3
8218 díly nábytku	297	11,4	15,1
8215 dřevěný nábytek	286	10,9	5,6
8217 nábytek z ostatního materiálu	49	1,9	13,4

¹⁾ podíl dovozu uvedené podskupiny z Číny na dovozu oddílu SITC 82 (nábytek a jeho díly) z Číny v %

²⁾ podíl dovozu uvedené podskupiny z Číny na celkovém českém dovozu uvedené podskupiny v %

Dovoz nábytku a jeho dílů z Číny kryl v roce 2012 přibližně jednu desetinu z celkového českého dovozu nábytku a jeho dílů. Čína se tak zařadila na třetí místo v celkovém českém dovozu uvedených výrobků, a to za Polsko a Německo. Zatímco postavení těchto států na celkovém českém dovozu nábytku a jeho dílů se v letech 2005 až 2012 oslabilo (zejména v případě Německa), pozice Číny se o 3,7 p. b. posílila. **Dovoz nábytku a jeho dílů z Číny představoval však v roce 2012 pouze dvě pětiny tohoto dovozu z Polska i z Německa.**

Následující přehled uvádí další státy, které se v celkovém českém dovozu nábytku a jeho dílů řadí za Čínu.

Tabulka 46 Dovoz nábytku a jeho dílů do České republiky z vybraných států

	2005	2012	Změna 2012 proti 2005	Index 2012/2005	2005	2012	Změna 2012 proti 2005
	v mil. Kč				podíl v %		
Polsko	5 130	6 696	1 566	130,5	24,5	24,2	-0,3
Německo	5 826	6 357	531	109,1	27,8	23,0	-4,8
Čína	1 209	2 619	1 410	216,7	5,8	9,5	3,7
Slovensko	1 303	1 880	577	144,3	6,2	6,8	0,6
Itálie	1 700	1 363	-337	80,2	8,1	4,9	-3,2
Rumunsko	572	1 105	533	193,2	2,7	4,0	1,3
Švédsko	262	861	599	328,3	1,3	3,1	1,8
Rakousko	801	670	-131	83,6	3,8	2,4	-1,4
Korea	11	653	641	5 697,5	0,1	2,4	2,3
Slovinsko	217	485	268	223,4	1,0	1,8	0,8

5.2.2.6. Dovoz oděvních výrobků a doplňků

Dovoz oděvních výrobků a doplňků (SITC 84) z Číny v letech 2005 až 2012 vzrostl téměř na dvojnásobek (o 6,5 mld. Kč) a kryl největší část z celkového českého dovozu oděvních výrobků a doplňků.

Tabulka 47 Dovoz oděvních výrobků a doplňků z Číny

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
v mil. Kč	7 469	7 352	9 594	12 348	12 634	13 282	15 575	13 958
podíl v % ¹⁾	22,6	24,1	29,1	35,0	34,9	36,8	39,7	36,5

¹⁾ podíl dovozu uvedeného oddílu z Číny na celkovém českém dovozu uvedeného oddílu v %

Ve struktuře dovozu z Číny se podíl oděvních výrobků a doplňků sice posunul na páté místo, jejich zastoupení na celkovém českém dovozu uvedených výrobků se však posílilo v roce 2012 proti roku 2005 o 13,9 p. b. Z celkového českého dovozu oděvních výrobků a doplňků připadla v roce 2012 více jak jedna třetina na jejich dovoz z Číny.

Dovoz oděvních výrobků a doplňků z Číny zahrnuje poměrně širokou škálu položek. Řada z nich kryla převažující část z jejich celkového českého dovozu. Tuto skutečnost potvrzuje uvedená výše podílů, která se v roce 2012 pohybovala přibližně od jedné pětiny (SITC 8454) až do téměř tří čtvrtin (SITC 8452).

Tabulka 48 Dovoz vybraných podskupin SITC 84 z Číny v roce 2012

SITC	2012		
	v mil. Kč	podíl na SITC 84 v % ¹⁾	podíl na dovozu ČR v % ²⁾
Dovoz oděvních výrobků a doplňků z Číny	13 958	100,0	36,5
z toho:			
8453 svetry, pulovry, vesty, pletené, háčkované	1 441	10,3	42,4
8414 pánské, chlapecké kalhoty, kombinézy, šortky	1 240	8,9	25,7
8421 dámské, dívčí svrchní pláště, bundy, větrovky	1 086	7,8	64,2
8454 trička ve tvaru T, trička a ostatní nátělníky, pletené	950	6,8	21,7
8426 dámské a dívčí kalhoty, kombinézy, šortky	858	6,1	28,2
8452 oděvy zhotovené z různých materiálů, jiných než textil	855	6,1	74,7
8411 pánské, chlapecké svrchníky, pláštěnky, větrovky	838	6,0	61,7
8442 dámské, dívčí kabáty, šaty, sukně, kalhoty, pletené	551	3,9	35,2
8469 rukavice, palčáky, pletené, háčkované	525	3,8	50,5
8484 pokrývky hlavy a kloboučnická galanterie	475	3,4	48,7
8481 oděvní výrobky a doplňky z kůže či z kompozitní kůže	443	3,2	39,3
8462 punčochové kalhoty, punčochy, ponožky	431	3,1	34,7
8455 podprsenky, podvazkové pásy, korzety, šle	363	2,6	40,6
8448 dámská, dívčí kombiné, kalhotky, pyžama, pletené	348	2,5	39,5
8456 plavky	212	1,5	55,8
8451 dětské oděvy, oděvní doplňky	192	1,4	38,5

¹⁾ podíl dovozu uvedené podskupiny z Číny na dovozu oddílu SITC 84 (oděvní výrobky a doplňky) z Číny v %

²⁾ podíl dovozu uvedené podskupiny z Číny na celkovém českém dovozu uvedené podskupiny v %

V následujícím sestavení je představeno **devět států**, které dlouhodobě patří po Číně (samozřejmě s nižším zastoupením) k významnějším dovozcům oděvních výrobků a doplňků do České republiky.

Na celkovém českém dovozu uvedených výrobků se pozice těchto států v roce 2012 proti roku 2005 poněkud oslabila, a to zejména ve prospěch dovozu z Číny. **V roce 2012 na vybraných devět států připadly 43,1 % z celkového českého dovozu oděvních výrobků a doplňků proti 48,3 % v roce 2005.**

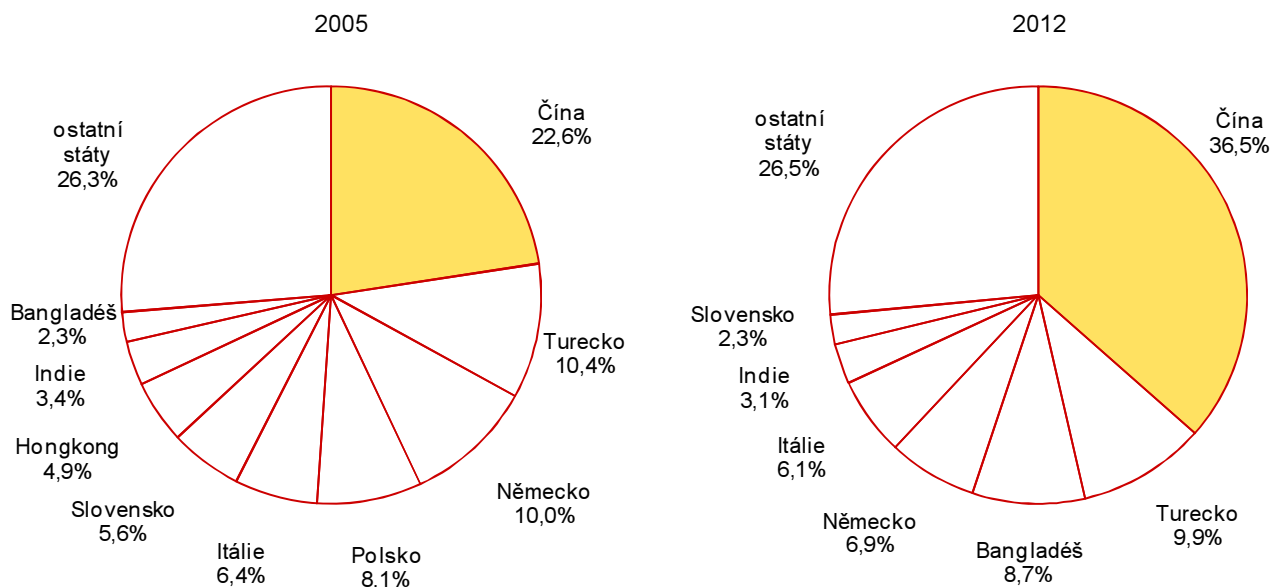
Významněji se v letech 2005 až 2012 zvýšil dovoz oděvních výrobků a doplňků z Bangladéše, Vietnamu a Pákistánu, čímž si tyto státy posílily (nejvýznamněji Bangladéš o 6,4 p. b.) svoji úlohu v českém dovozu oděvních výrobků a doplňků.

Druhou pozici v českém dovozu oděvních výrobků a doplňků (i když v roce 2012 proti roku 2005 poněkud slabší) si po Číně udrželo Turecko, na třetí místo se zařadil již zmíněný Bangladéš následovaný Německem, které svoje postavení vlivem poklesu dovozu oděvních výrobků a doplňků do České republiky oslabilo o 3,1 p. b., stejně jako další Itálie. Snížení a oslabení pozice na českém dovozu oděvních výrobků a doplňků provázelo i dovoz ze Slovenska a zejména pak z Polska.

Tabulka 49 Dovoz oděvních výrobků a doplňků do České republiky z vybraných států

Stát	2005	2012	Změna 2012 proti 2005	Index 2012/2005	2005	2012	Změna 2012 proti 2005
	v mil. Kč				podíl v %		
Čína	7 469	13 958	6 489	186,9	22,6	36,5	+13,9
Turecko	3 445	3 781	336	109,8	10,4	9,9	-0,5
Bangladéš	764	3 333	2 569	436,2	2,3	8,7	+6,4
Německo	3 319	2 621	-698	79,0	10,0	6,9	-3,1
Itálie	2 133	2 343	211	109,9	6,4	6,1	-0,3
Indie	1 110	1 183	73	106,6	3,4	3,1	-0,3
Slovensko	1 843	889	-955	48,2	5,6	2,3	-3,3
Vietnam	383	826	443	215,8	1,2	2,2	+1,0
Pákistán	312	780	468	249,9	0,9	2,0	+1,1
Polsko	2 674	712	-1 962	26,6	8,1	1,9	-6,2

Graf 18 Dovoz oděvních výrobků a doplňků do České republiky z vybraných států (podíly v %)

Tabulka 50 Pořadí jednotlivých států v dovozu oděvních výrobků a doplňků do České republiky

	2005	2007	2009	2010	2011	2012
1.	Čína	Čína	Čína	Čína	Čína	Čína
2.	Turecko	Turecko	Turecko	Turecko	Turecko	Turecko
3.	Německo	Německo	Německo	Německo	Bangladéš	Bangladéš
4.	Polsko	Itálie	Bangladéš	Itálie	Německo	Německo
5.	Itálie	Polsko	Itálie	Bangladéš	Itálie	Itálie
6.	Slovensko	Bangladéš	Belgie	Indie	Indie	Indie
7.	Hongkong	Slovensko	Polsko	Polsko	Pákistán	Slovensko
8.	Indie	Indie	Indie	Pákistán	Polsko	Vietnam

5.2.2.7. Dovoz obuvi

V roce 2012 v porovnání s rokem 2005 se dovoz obuvi (SITC 85) z Číny zvýšil na více jak dvojnásobek (o 3,2 mld. Kč).

Tabulka 51 Dovoz obuvi z Číny

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
v mil. Kč	2 847	3 798	4 353	5 154	4 867	5 492	6 471	6 010
podíl v % ¹⁾	30,3	37,2	37,6	41,1	39,1	43,1	44,4	41,6

¹⁾ podíl dovozu uvedeného oddílu z Číny na celkovém českém dovozu uvedeného oddílu v %

Na celkovém dovozu z Číny se přesto podíl dovozu obuvi o jedno procento snížil (vliv značného nárůstu dovozu strojírenských položek). Na celkovém českém dovozu obuvi má však dovoz obuvi z Číny dlouhodobě dominantní postavení. V roce 2012 proti roku 2005 celkový český dovoz obuvi vzrostl o 5,0 mld. Kč, z toho její dovoz z Číny o 3,2 mld. Kč. Na přírůstku celkového dovozu obuvi ve sledovaném období se navýšení dovozu obuvi z Číny podílelo téměř 64 %.

Tabulka 52 Dovoz vybraných základních položek SITC 85 z Číny v roce 2012

SITC	2012		
	v mil. Kč	podíl v % ¹⁾ na SITC 85	podíl v % ²⁾ na dovozu ČR
Dovoz obuvi z Číny	6 010	100,0	41,6
z toho:			
8513 obuv s podešví a svrškem z pryže nebo plastů	2 711	45,1	64,0
8515 obuv se svrškem z textilního materiálu	1 342	22,3	66,2
8514 obuv se svrškem z kůže nebo kompozitní kůže	1 290	21,5	21,4
8512 sportovní obuv	401	6,7	35,8
8511 obuv s ochrannou kovovou špičkou, ne sportovní obuv	132	2,2	32,1

¹⁾ podíl dovozu uvedené podskupiny z Číny na dovozu oddílu SITC 85 (obuv) z Číny v %

²⁾ podíl dovozu uvedené podskupiny z Číny na celkovém českém dovozu uvedené podskupiny v %

Převažující pozici dovozu obuvi z Číny dokresluje porovnání s dovozem obuvi z dalších států. V roce 2005 druhým největším dovozcem obuvi do České republiky byla Itálie následovaná Vietnamem. Dovoz obuvi z Itálie však v roce 2012 proti roku 2005 o více jak jednu čtvrtinu klesl, což posunulo Itálii v českém dovozu obuvi na třetí příčku. Odlišný vývoj byl u dovozu obuvi z Vietnamu. Ten její dovoz do České republiky navýšil v roce 2012 proti roku 2005 na dvojnásobek a stal se tak druhým největším dovozcem obuvi do České republiky. Podíl zbývajících států na dovozu obuvi do České republiky v roce 2012 se pohyboval mezi 4,5 % u Polska a 3,0 % u Slovenska. **Uvedených osm států (vyjma Číny) se v roce 2005 podílelo na celkovém českém dovozu obuvi 51,3 %, v roce 2012 se jejich podíl snížil na 43,5 %, a to hlavně ve prospěch Číny.**

Tabulka 53 Dovoz obuvi do České republiky z vybraných států

Stát	2005	2012	Změna 2012 proti 2005	Index 2012/2005	2005	2012	Změna 2012 proti 2005
	v mil. Kč				podíl v %		
<i>Čína</i>	2 847	6 010	3 163	211,1	30,3	41,6	+11,3
Vietnam	770	1 644	874	213,6	8,2	11,4	+3,2
Itálie	1 703	1 256	-447	73,8	18,1	8,7	-9,4
Polsko	513	658	145	128,3	5,5	4,6	-0,9
Indonésie	249	622	373	249,9	2,6	4,3	+1,7
Rumunsko	260	570	310	219,4	2,8	4,0	+1,2
Indie	224	567	342	252,4	2,4	3,9	+1,5
Německo	562	517	-44	92,1	6,0	3,6	-2,4
Slovensko	532	431	-102	80,9	5,7	3,0	-2,7

5.2.2.8. Dovoz cestovní galanterie, kabelek a podobných výrobků

V porovnání s rokem 2005 vzrostl v roce 2012 dovoz cestovní galanterie, kabelek a podobných výrobků (SITC 83) z Číny na dvojnásobek (o 1,5 mld. Kč). Na celkovém dovozu z Číny se ve sledovaném období sice podíl dovozu cestovní galanterie, kabelek a podobných výrobků o půl procentního bodu snížil, na celkovém českém dovozu má však dovoz těchto výrobků z Číny dlouhodobě převažující pozici.

Tabulka 54 Dovoz cestovní galanterie, kabelek a podobných výrobků z Číny

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
v mil. Kč	1 430	1 520	2 203	2 505	2 227	2 457	3 047	2 941
podíl v % ¹⁾	55,0	52,8	58,6	60,8	60,2	61,8	58,4	58,2

¹⁾ podíl dovozu uvedeného oddílu z Číny na celkovém českém dovozu uvedeného oddílu v %

V roce 2012 proti roku 2005 se celkový český dovoz cestovní galanterie, kabelek a podobných výrobků zvýšil o 2,5 mld. Kč, z toho dovoz z Číny o 1,5 mld. Kč. Na přírůstku celkového dovozu cestovní galanterie, kabelek a podobných výrobků ve sledovaném období se navýšení dovozu těchto výrobků z Číny podílelo 60 %.

Tabulka 55 Dovoz vybraných základních položek SITC 83 z Číny v roce 2012

SITC	2012		
	v mil. Kč	podíl v % ¹⁾ na SITC 83	podíl v % ²⁾ na dovozu ČR
Dovoz cestovní galanterie, kabelek a podobných výrobků z Číny	2 941	100,0	58,2
z toho:			
83199 pouzdra, vaky, batohy, kabely, kazety	1 168	39,7	65,7
83122 kufry s povrchem z plastu, textilního materiálu	761	25,9	64,4
83112 kabely s povrchem z plastu, textilního materiálů	491	16,7	61,1
83191 předměty, jaké se obvykle nosí v kapse nebo kabelce	221	7,5	39,8
83121 kufry s povrchem z kůže, imitace kůže, lakované kůže	192	6,5	76,4
8313 cestovní soupravy pro osobní hygienu, šití, čištění	10	0,3	71,5

¹⁾ podíl dovozu uvedené položky z Číny na dovozu oddílu SITC 83 (cestovní galanterie, kabelky a podobné výrobky) z Číny v %

²⁾ podíl dovozu uvedené položky z Číny na celkovém českém dovozu uvedené položky v %

Následující tabulka uvádí dalších **osm států**, které se řadí po Číně (ovšem s podstatně nižším podílem) k významnějším dovozcům cestovní galanterie, kabelek a podobných výrobků. Na celkovém českém dovozu uvedených výrobků se pozice těchto států v roce 2012 proti roku 2005 v případě Německa, Francie, Vietnamu a Spojeného království posílila. Polsko si v českém dovozu cestovní galanterie, kabelek a podobných výrobků udrželo v roce 2012 stejnou pozici jako v roce 2005. Oslabení zaznamenal podíl dovozu z Itálie, Indie a Rakouska.

V roce 2012 stejně jako v roce 2005 na uvedených osm států připadlo z celkového českého dovozu cestovní galanterie, kabelek a podobných výrobků 31 %.

Tabulka 56 Dovoz cestovní galanterie, kabelek a podobných výrobků do České republiky z vybraných států

Stát	2005	2012	Změna 2012 proti 2005	Index 2012/2005	2005	2012	Změna 2012 proti 2005
	v mil. Kč				podíl v %		
Čína	1 430	2 941	1 511	205,6	56,0	58,2	+2,2
Německo	192	452	261	235,9	7,5	9,0	+1,5
Itálie	228	441	213	193,3	8,9	8,7	-0,2
Francie	100	203	103	202,6	3,9	4,0	+0,1
Vietnam	72	179	107	248,6	2,8	2,3	+0,8
Indie	86	127	41	148,0	3,4	2,5	-0,9
Rakousko	63	94	31	149,0	2,5	1,9	-0,6
Polsko	38	75	37	199,5	1,5	1,5	0,0
Spojené království	12	56	44	462,4	0,5	1,1	+0,6

5.2.2.9. Dovoz fotografických přístrojů, optických výrobků a hodin

Dovoz fotografických přístrojů, optických výrobků a hodin (SITC 88) z Číny patřil dlouhodobě k relativně stabilní položce v českém dovozu z Číny.

Tabulka 57 Dovoz fotografických přístrojů, optických výrobků a hodin z Číny

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
v mil. Kč	1 006	894	1 105	1 134	1 156	1 504	1 544	1 465
podíl v % ¹⁾	10,6	10,5	12,2	10,3	8,9	12,3	13,7	12,2

¹⁾ podíl dovozu uvedeného oddílu z Číny na celkovém českém dovozu uvedeného oddílu v %

Dovoz uvedených výrobků se v roce 2012 proti roku 2005 navýšil 1,5krát (o 0,5 mld. Kč), jeho podíl na celkovém dovozu z Číny se však oslabil o 0,5 p. b. a na celkovém českém dovozu fotografických přístrojů posílil o 1,6 p. b.

Tabulka 58 Dovoz vybraných podskupin SITC 88 z Číny v roce 2012

SITC	2012		
	v mil. Kč	podíl v % ⁹⁾ na SITC 88	podíl v % ¹⁰⁾ na dovozu ČR
Dovoz fotografických přístrojů, optických výrobků a hodin z Číny	1 465	100,0	12,2
z toho:			
8842 brýle, brýlové obruby	569	38,8	18,7
8854 hodinky náramkové, kapesní a jiné (včetně stopek)	303	20,7	25,8
8843 čočky, hranoly, zrcadla, optické základní díly	101	6,9	15,7
8857 hodiny	98	6,7	64,5
8811 fotografické kamery, zařízení k bleskovému osvětlení	43	2,9	21,9
8813 fotografické a filmovací přístroje a zařízení	19	1,3	29,3
8825 fotografické filmy, papír, exponované, nevyvolané	3	0,2	77,4

5.2.2.10. Dovoz ryb, korýšů, měkkýšů a vodních bezobratlých

Dovoz ryb, korýšů, měkkýšů a vodních bezobratlých (SITC 03) z Číny byl sice hodnotově nevýznamný, nicméně však přispíval k rozšíření sortimentu těchto výrobků na vnitřním trhu.

Tabulka 59 Dovoz ryb, korýšů, měkkýšů a vodních bezobratlých z Číny

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
v mil. Kč	323	393	332	276	128	170	266	339
podíl v % ¹⁾	10,4	12,1	9,3	7,4	3,5	4,4	6,1	7,0

¹⁾ podíl dovozu uvedeného oddílu z Číny na celkovém českém dovozu uvedeného oddílu v %

V roce 2012 v porovnání s rokem 2005 se **dovoz ryb (kromě mořských savců), korýšů, měkkýšů a vodních bezobratlých** (SITC 03) z Číny zvýšil nepatrně (o 16 mil. Kč).

Tabulka 60 Dovoz vybraných podskupin SITC 03 z Číny v roce 2012

SITC	2012		
	v mil. Kč	podíl v % ⁹⁾ na SITC 77	podíl v % ¹⁰⁾ na dovozu ČR
Dovoz ryb z Číny	339	100,0	7,0
z toho:			
0344 rybí filé, zmrazené	290	85,5	27,4
0371 ryby, upravené nebo konzervované	20	5,9	1,2
0345 rybí filé čerstvé, chlazené	11	3,1	3,1

⁹⁾ podíl dovozu uvedené podskupiny z Číny na dovozu uvedeného oddílu SITC z Číny v %

¹⁰⁾ podíl dovozu uvedené podskupiny z Číny na celkovém českém dovozu uvedené podskupiny v %

5.2.3 Nejvýznamnější podskupiny SITC v dovozu z Číny

Ještě podrobnější pohled do zbožové struktury českého dovozu z Číny poskytují údaje v tabulkách 61 a 62 (s údaji za rok 2012) a v přílohách 5.2, 5.3 a 5.4, kde jsou uvedeny vybrané podskupiny SITC dovozu z Číny v roce 2005, 2009 a 2012 seřazené podle výše podílu na celkovém českém dovozu z Číny.

V roce 2012 nejvýznamnějšími podskupinami dovozu z oddílu 75 (kancelářské stroje a zařízení k automatizovanému zpracování dat) byly: výpočetní technika přenosná do 10 kg, díly a příslušenství výpočetní techniky, paměťové jednotky, výpočetní technika, kromě přenosné s váhou do 10 kg, kancelářské stroje (rozmnožovací, adresovací), jednotky výpočetní techniky, ne vstupní, výstupní a paměťové, vstupní nebo výstupní jednotky. Vyjmenované podskupiny dovozu z Číny se na celkovém českém dovozu těchto podskupin v celkové hodnotě 206,4 mld. Kč v roce 2012 podílely více jak třemi pětinami a na celkovém dovozu z Číny téměř 41 %.

Význačnými podskupinami dovozu z oddílu SITC 76 (zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku) byly v roce 2012: telefonní přístroje (včetně mobilních), díly a příslušenství k telekomunikačním přístrojům, monitory, kromě katodových obrazovek (CRT), radarová zařízení, kamery a videokamery. Uvedené podskupiny dovozu z Číny se na celkovém českém dovozu těchto podskupin v celkové hodnotě 109,9 mld. Kč v roce 2012 podílely 43,1 % a na celkovém dovozu z Číny necelými 15 %.

Z oddílu SITC 77 (elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče) byly v roce hlavními podskupinami dovozu: elektrické stroje kromě rotačních strojů a transformátorů, diody, tranzistory apod. polovodičové prvky, izolované dráty, kabely a koaxiální vodiče, elektrické přístroje pro napětí menší než 1000 V, tištěné obvody, články (baterie) a elektrické akumulátory, včetně dílů. Z celkového českého dovozu z Číny připadlo v roce 2012 na uvedené podskupiny necelých 6 % a z celkového českého dovozu vybraných podskupin jejich dovozem z Číny bylo realizováno 18,0 %.

Dalšími důležitějšími podskupinami ve struktuře dovozu z Číny byly v roce 2012 s podílem 1,4 % dětské hračky, s podílem 0,9 % obuv s podešví a svrškem z pryže nebo plastů, s podílem 0,8 % lampy, svítidla včetně světlometů a reflektorů, dále pak sportovní potřeby a svetry, pulovry, vesty, pletené, háčkované se stejným podílem 0,5 %.

Tabulka 61 Dovoz nejvýznamnějších podskupin SITC z Číny v roce 2012

SITC	2012		
	v mil. Kč	podíl v % ¹⁾	podíl v % ²⁾ na dovozu ČR
Dovoz ČR z Číny	305 176	100,0	11,1
z toho:			
7522 výpočetní technika přenosná do 10 kg	49 404	16,2	83,7
7599 díly a příslušenství výpočetní techniky	36 627	12,0	65,8
7641 telefonní přístroje (včetně mobilních)	33 071	10,8	54,6
7527 paměťové jednotky	13 517	4,4	34,9
7523 výpočetní technika, kromě přenosné s váhou do 10 kg	8 282	2,7	64,2
7519 kancelářské stroje (rozmnožovací, adresovací)	8 146	2,7	31,1
7649 díly a příslušenství k telekomunikačním přístrojům	7 696	2,5	22,6
7712 elektrické stroje kromě rotačních strojů a transformátorů	5 757	1,9	39,6
7528 jednotky výpočetní techniky, ne vstupní a výstupní	5 032	1,6	51,2
8942 dětské hračky	4 141	1,4	26,6
7763 diody, tranzistory apod. polovodičové prvky	4 049	1,3	35,0
7614 monitory, kromě katodových obrazovek (CRT)	3 975	1,3	68,6
7526 vstupní nebo výstupní jednotky	3 003	1,0	76,8
7731 izolované dráty, kabely a koaxiální vodiče	2 790	0,9	7,0
7725 elektrické přístroje pro napětí menší než 1000 V	2 760	0,9	9,2

¹⁾ podíl dovozu uvedené podskupiny na celkovém dovozu z Číny v %

²⁾ podíl dovozu uvedené podskupiny z Číny na celkovém českém dovozu uvedené podskupiny v %

Následující přehled pro zajímavost uvádí podskupiny SITC, jejichž dovoz z Číny představoval v roce 2012 největší část z jejich celkového českého dovozu.

Tabulka 62 Podskupiny SITC s vysokým podílem na celkovém českém dovozu uvedených podskupin

SITC	2012		
	v mil. Kč	podíl v % ¹⁾	podíl v % ²⁾ na dovozu ČR
Dovoz ČR z Číny	305 176	100,0	11,1
z toho:			
7622 rozhlasové přijímače bez vnějšího zdroje energie	575	0,2	90,3
5933 ohňostroje, signální světlice, dešťové rakety	208	0,1	86,4
7522 výpočetní technika přenosná do 10 kg	49 404	16,2	83,4
8992 umělé květiny, listy, ovocné plody, předměty z nich	152	0,0	77,9
7526 vstupní a výstupní jednotky	3 003	1,0	76,8
8452 oděvy zhotovené z různých materiálů, ne z textilu	855	0,3	74,7
7614 monitory, kromě katodových obrazovek (CRT)	3 975	1,3	68,6
8994 deštníky, slunečníky, vycházkové hole a jejich části	252	0,1	67,3
6583 pokrývky, cestovní příkrývky (ne elektrické)	133	0,0	66,9
8515 obuv se svrškem z textilního materiálu	1 342	0,4	66,2
8312 kufry, kufříky, aktovky, diplomatky	990	0,3	66,1
7599 díly a příslušenství výpočetní techniky	36 627	12,0	65,8
8944 výrobky pro karneval, vánoční ozdoby, betlémy	293	0,1	65,4
8857 hodiny	98	0,0	64,5
7523 výpočetní technika, kromě přenosné s váhou do 10 kg	8 282	2,7	64,2
8421 dámské, dívčí svrchní pláště, bundy, větrovky	1 086	0,4	64,2
8319 pouzdra, cestovní vaky, nákupní kabely, z kůže	1 389	0,5	59,6
6966 lžíce, nože, lopatky, kuchyňské a stolní potřeby	137	0,0	58,9
8456 plavky	212	0,1	55,8
7641 telefonní přístroje (včetně mobilních)	33 071	10,8	54,6
7755 vysavače	688	0,2	52,2

¹⁾ podíl dovozu uvedené podskupiny na celkovém dovozu do Číny v %

²⁾ podíl dovozu uvedené podskupiny do Číny na celkovém českém dovozu uvedené podskupiny v %

Výše uvedené podskupiny představovaly v roce 2012 téměř 47 % z celkového českého dovozu z Číny. K hodnotově největším v dovozu z Číny patřila v roce 2012 **výpočetní technika přenosná do 10 kg**. Dovoz této podskupiny z Číny kryl více jak čtyři pětiny z celkového českého dovozu těchto výrobků.

Dovoz dílů a příslušenství výpočetní techniky v roce 2012 reprezentoval 12 % z celkového českého dovozu z Číny a kryl téměř dvě třetiny celkových dovozních potřeb této podskupiny. Více jak polovina z celkového českého dovozu telefonních přístrojů (včetně mobilních) byla kryta jejich dovozem z Číny.

5.3 Bilance zahraničního obchodu s Čínou podle SITC

Zahraníční obchod České republiky s Čínou vykazoval po celé sledované období u všech tříd SITC záporné saldo.

5.3.1 Bilance zahraničního obchodu podle tříd SITC

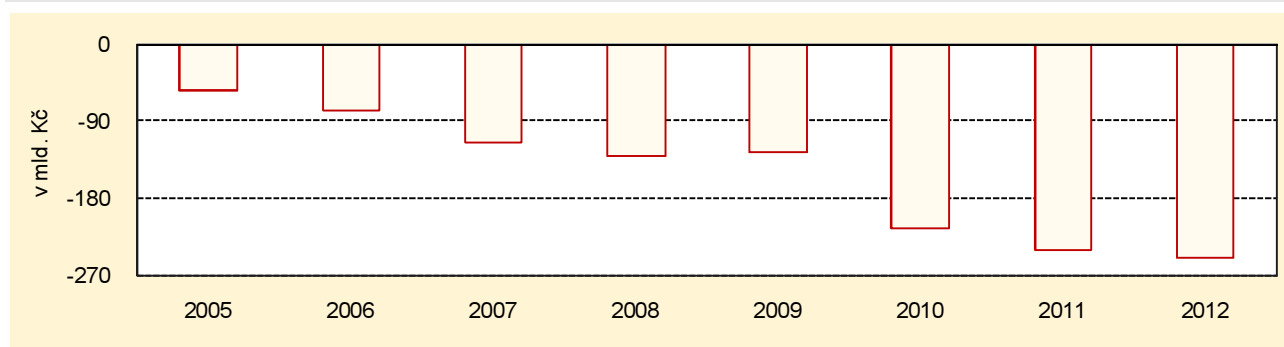
Vývoj obchodní bilance České republiky s Čínou podle tříd SITC a její změnu v roce 2012 proti roku 2005 zachycují údaje v tabulce 63 a v příloze 3.3.

Tabulka 63 Bilance zahraničního obchodu s Čínou podle tříd SITC

SITC	Celkem	Zemědělské, potravinářské suroviny a výrobky	Suroviny nepoživatelné a minerální paliva	Chemické výrobky	Polotovary a materiály	Stroje a dopravní prostředky	Průmyslové spotřební zboží a zboží j. n.
	0 - 9	0 + 1 + 4	2 + 3	5	6	7	8 + 9
v mil. Kč							
2005	-86 948	-1 225	-310	-1 619	-7 302	-53 878	-22 614
2009	-184 086	-1 395	362	-1 822	-10 419	-127 170	-43 642
2012	-272 465	-1 469	956	-3 787	-15 586	-210 490	-42 089
změna v roce 2012 proti roku 2005							
	-185 517	-244	+1 265	-2169	-8 283	-156 612	-19 475

V letech 2005 až 2012 byl **největším nositelem záporného salda zahraničního obchodu se stroji a dopravními prostředky**, který tak výraznou měrou přispěl k pasivitě celkové obchodní bilance s Čínou. Tato třída SITC navýšila záporné saldo v roce 2012 v porovnání s rokem 2005 téměř o 157 mld. Kč (v roce 2011 proti roku 2005 dokonce o 186,3 mld. Kč). V roce 2005 dovoz byl kryt vývozem pouze 7,7 %, v roce 2012 to bylo 8,9 %. Docílené pasivum z obchodu se stroji a dopravními prostředky s Čínou značnou měrou snižovalo aktivum celkové obchodní bilance se stroji a dopravními prostředky, které i tak v roce 2005 dosáhlo 212,3 mld. Kč a v roce 2012 dokonce 522,1 mld. Kč.

Graf 19 Bilance zahraničního obchodu se stroji a dopravními prostředky s Čínou

Další třídou SITC, která v letech 2005 až 2012 **zaznamenala výrazné pasivum**, bylo **průmyslové spotřební zboží**. Vyprodukované záporné saldo bylo však v porovnání s pasivním saldem obchodu se stroji a dopravními prostředky podstatně nižší (o 168,4 mld. Kč v roce 2012), avšak i tak mělo negativní vliv na celkovou obchodní bilanci České republiky s Čínou. Krytí dovozu vývozem bylo po celé sledované období u této třídy SITC (stejně jako u strojů a dopravních prostředků) velmi nízké; pohybovalo se pouze od 1,9 % v roce 2005 po 9,4 % v roce 2012.

Třetí třídou SITC, která si v letech 2005 až 2012 **udržovala i třetí největší deficit obchodní bilance**, byly **polotovary a materiály**. V roce 2012 proti roku 2005 navýšily schodek o 8,3 mld. Kč. Krytí dovozu vývozem činilo v roce 2005 necelých 13 %, v roce 2012 se zvýšilo na téměř 20 % a bylo oproti předchozím dvěma třídám vyšší.

Schodek vykazovaly po celé sledované období i **chemické výrobky**. Jejich pasivum vzrostlo v roce 2012 proti roku 2005 na více jak dvojnásobek. I tato třída SITC měla, i když v porovnání s předchozími třídami SITC slabší, negativní dopad na obchodní bilanci České republiky s Čínou. U chemických výrobků bylo proto patrné poněkud vyšší krytí dovozu vývozem.

Nepříznivý vývoj provázal i **zemědělské a potravinářské suroviny a výrobky**. Tato třída SITC si udržovala pasivum mezi 1,2 mld. Kč v roce 2005 a 1,5 mld. Kč v roce 2012. Krytí dovozu vývozem vzrostlo z 2,5 % v roce 2005 na 21,0 % v roce 2012.

Suroviny nepoživatelné a minerální paliva byly jedinou třídou SITC, která si v posledních letech udržovala aktivní obchodní bilanci. Zatímco v roce 2005 vykazovaly suroviny nepoživatelné a minerální paliva ještě pasivní saldo zahraničního obchodu, od roku 2009 pak kladnou bilanci. Byly tak jedinou třídou SITC, která (i když nevýznamně) v posledních letech mírnila celkový schodek bilance zahraničního obchodu České republiky s Čínou.

Nízké krytí dovozu z Číny vývozem do Číny u jednotlivých tříd SITC (vyjma surovin nepoživatelných a minerálních paliv) dokumentují údaje v následující tabulce.

Tabulka 64 Krytí dovozu z Číny vývozem do Číny podle tříd SITC

SITC	Celkem	Zemědělské, potravinářské suroviny a výrobky	Suroviny nepoživatelné a minerální paliva	Chemické výrobky	Polotovary a materiály	Stroje a dopravní prostředky	Průmyslové spotřební zboží a zboží j. n.
	0 - 9	0 + 1 + 4	2 + 3	5	6	7	8 + 9
	v %						
2005	7,6	2,5	54,7	31,0	12,9	7,7	1,9
2009	7,9	7,5	145,9	41,1	18,0	6,8	3,8
2012	10,7	21,0	173,0	24,9	19,6	8,9	9,4

5.3.2 Bilance zahraničního obchodu podle oddílů SITC

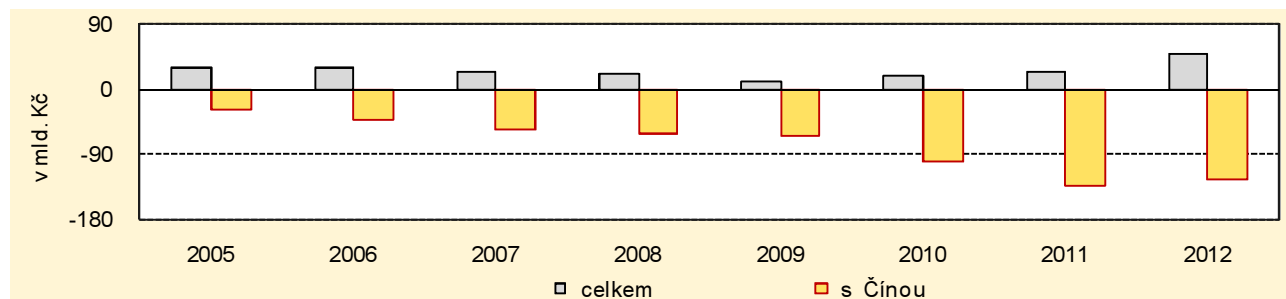
Nejsilnější negativní dopad na celkovou bilanci zahraničního obchodu s Čínou měly oddíly, které jsou zachyceny v tabulce 65. Na uvedených dvacet oddílů SITC, které jsou seřazeny podle výše deficitu, připadlo v roce 2012 záporné saldo ve výši 271,2 mld. Kč.

Tabulka 65 Bilance zahraničního obchodu s Čínou podle oddílů SITC v roce 2012

Oddíly s největším pasivem v mld. Kč			
SITC	2005	2012	změna 2012 proti 2005
Bilance s Čínou	-86,6	-272,5	-185,5
z toho:			
75 kancelářské stroje a zařízení k automatizovanému zpracování dat	-26,8	-123,6	-96,8
76 zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku	-12,7	-51,9	-39,2
77 elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče	-12,3	-30,5	-18,2
84 oděvní výrobky a doplňky	-7,5	-13,9	-6,5
89 různé výrobky (hračky, předměty z plastu)	-7,3	-13,3	-6,0
85 obuv	-2,8	-6,0	-3,2
69 kovové výrobky	-3,5	-5,9	-2,4
74 stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, jejich díly	-1,9	-5,1	-3,1
65 textilní příze, tkaniny, tržní výrobky z nich	-1,5	-3,4	-1,9
83 cestovní galanterie, kabelky a podobné výrobky	-1,4	-2,9	-1,5
81 prefabrikované budovy; výrobky zdravotnické, instalační, vytápěcí	-0,7	-2,5	-1,8
66 výrobky z nekovových nerostů	-0,8	-2,0	-1,1
82 nábytek a jeho díly	-1,2	-1,9	-0,8
68 neželezné kovy	-0,4	-1,7	-1,2
67 železo a ocel	-0,3	-1,5	-1,2
88 fotografické přístroje, optické výrobky a hodiny	-1,0	-1,4	-0,4
51 organické chemikálie	-0,7	-1,2	-0,4
78 silniční vozidla	-0,5	-1,1	-0,6
05 zelenina a ovoce	-0,7	-0,7	-0,1
64 papír, lepenka a výrobky z nich	-0,1	-0,7	-0,6

Z uvedených oddílů je zřejmé, že jsou to hlavně strojírenské oddíly, které měly v roce 2012 největší negativní dopad na obchodní bilanci s Čínou. Dvacet oddílů SITC vyprodukovalo celkově záporné saldo ve výši 271,2 mld. Kč, z toho připadlo na pět strojírenských oddílů 212,2 mld. Kč, na sedm oddílů z průmyslového spotřebního zboží 41,9 mld. Kč, na šest oddílů z polotovarů a materiálů 15,2 mld. Kč, na jeden oddíl z chemických výrobků 1,2 mld. Kč a na jeden oddíl ze zemědělských a potravinářských surovin a výrobků 0,7 mld. Kč.

Graf 20 Bilance kancelářských strojů a zařízení k automatizovanému zpracování dat

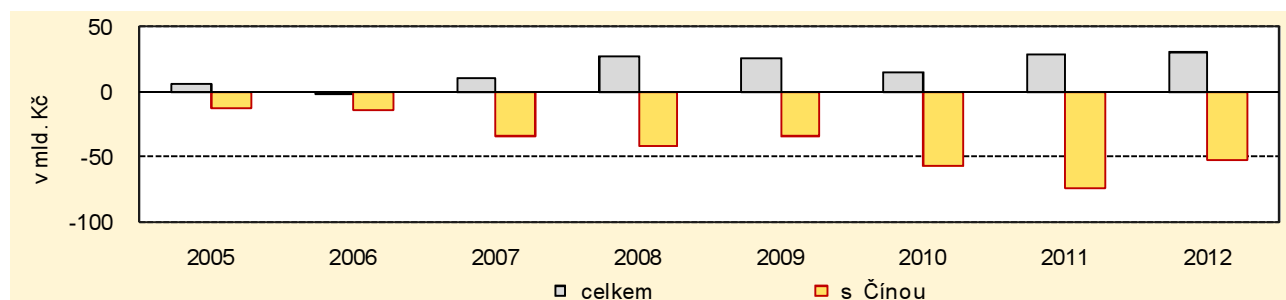
Kancelářské stroje a zařízení k automatizovanému zpracování dat byly strojírenským oddílem s největším záporným saldem, které v roce 2012 dosáhlo necelých 124 mld. Kč a v porovnání s rokem 2005 se navýšilo téměř o 97 mld. Kč. Hlavní podíl (čtyři pětiny) na uvedené výši pasivního salda měly výpočetní technika přenosná do 10 kg, díly a příslušenství výpočetní techniky a příslušenství výpočetní techniky a paměťové jednotky.

Tabulka 66 Bilance kancelářských strojů a zařízení k automatizovanému zpracování dat (SITC 75) s Čínou

SITC	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	v mld. Kč							
Bilance SITC 75 ČR celkem	30,6	30,7	23,9	21,1	12,0	18,5	24,9	48,3
Bilance SITC 75 s Čínou	-26,8	-42,4	-55,0	-61,8	-62,9	-100,1	-132,9	-123,6
z toho:								
7522 výpočetní technika přenosná do 10kg	-2,8	-6,4	-8,3	-8,5	-14,0	-36,4	-59,7	-49,4
7599 díly a příslušenství výpočetní techniky	-13,3	-22,1	-28,8	-35,3	-30,1	-35,6	-38,3	-36,0
7527 paměťové jednotky	-1,6	-3,5	-3,9	-5,9	-5,6	-7,6	-10,8	-13,5
7523 výpočetní technika, kromě přenosné s váhou do 10 kg	-1,9	-1,2	-2,5	-1,2	-3,3	-8,4	-8,9	-8,3
7519 kancelářské stroje (rozmnožovací, adresovací)	-0,1	-0,1	-4,4	-4,2	-3,6	-4,8	-7,5	-8,1
7528 jednotky výpočetní techniky, ne vstupní a výstupní	0,0	0,0	-3,9	-3,6	-3,7	-4,1	-4,3	-5,0

Strojirenským oddílem s druhým největším deficitem, který v roce 2012 proti roku 2005 vzrostl o 39,2 mld. Kč, byly **zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku**. Schodek se v posledních letech koncentroval (z více jak tří pětín v roce 2012) na telefonní přístroje (včetně mobilních); v roce 2012 v porovnání s rokem 2005 zaznamenal největší navýšení ze všech uvedených podskupin.

Graf 21 Bilance zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku

Tabulka 67 Bilance zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku (SITC 76) s Čínou

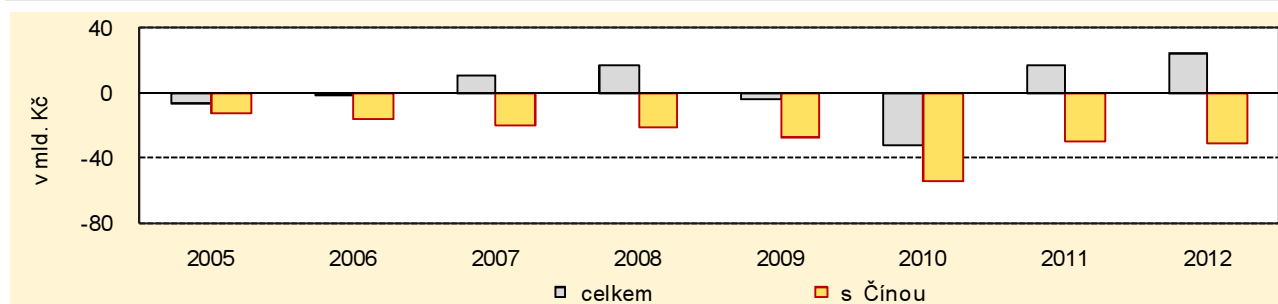
SITC	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	v mld. Kč							
Bilance SITC 76 ČR celkem	5,4	-1,7	10,1	27,0	26,3	15,0	28,4	30,5
Bilance SITC 76 s Čínou	-12,7	-14,1	-33,5	-41,3	-34,6	-57,2	-74,6	-51,9
z toho:								
7641 telefonní přístroje (včetně mobilních)	-0,5	-0,9	-9,0	-9,9	-8,9	-16,8	-33,4	-32,6
7649 díly a příslušenství k telekomunikačním přístrojům	-1,7	-3,8	-12,7	-20,4	-17,8	-25,8	-22,0	-7,7
7614 monitory, kromě katodových obrazovek (CRT)	.	.	-4,0	-3,0	-2,4	-5,7	-7,5	-3,8
7648 radarová zařízení, kamery, videokamery	-0,9	-1,5	-2,5	-2,7	-1,5	-0,8	-1,2	-1,7
7642 mikrofony a jejich stojany; reproduktory	-0,6	-0,7	-0,9	-0,8	-0,7	-1,1	-1,6	-1,6

Třetím významným strojírenským oddílem s negativním vlivem na bilanci zahraničního obchodu s Čínou byly **elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče**. Záporná bilance se v roce 2012 proti roku 2005 u těchto výrobků navýšila o 18,2 mld. Kč. Podíl na tomto navýšení měly především níže uvedené položky.

Tabulka 68 Bilance elektrických zařízení, přístrojů a spotřebičů (SITC 77) s Čínou

SITC	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	v mld. Kč							
Bilance SITC 77 ČR celkem	-5,7	-0,6	10,5	16,8	-3,9	-31,7	17,4	24,5
Bilance SITC 77 s Čínou	-12,3	-16,4	-19,9	-21,6	-26,7	-54,7	-29,8	-30,5
z toho:								
7712 elektrické stroje kromě rotačních a transformátorů	-1,0	-1,7	-4,2	-3,8	-3,4	-5,2	-5,4	-5,7
7763 diody, tranzistory	-0,2	-0,3	-0,5	-1,8	-10,1	-32,6	-7,1	-4,0
7722 tištěné obvody	-0,9	-2,0	-2,5	-2,3	-1,8	-2,4	-2,3	-2,6
7781 články (baterie), akumulátory	-0,6	-0,8	-1,5	-1,9	-1,4	-1,5	-1,9	-2,2
7731 izolované dráty, kabely, vodiče	-1,0	-1,6	-2,3	-2,6	-1,6	-2,1	-2,5	-2,2
7764 integrované obvody	-4,1	-5,0	-2,8	-1,5	-1,3	-1,4	-0,8	-2,1
7788 elektromagnety, signalizační zařízení	-0,4	-0,5	-0,7	-0,9	-0,9	-1,4	-1,9	-2,0

Graf 22 Bilance elektrických zařízení, přístrojů a spotřebičů

Z nestrojirenských oddílů to byly především **oděvní výrobky a doplňky**, které po celé sledované období vykazovaly deficit obchodní bilance s Čínou. Celková záporná bilance zahraničního obchodu s oděvními výrobky a doplňky vzrostla v roce 2012 proti roku 2005 o 9,5 mld. Kč, z toho deficit s Čínou se navýšil o 6,4 mld. Kč. Tabulka 69 zachycuje položky, které ovlivňovaly v období 2005 až 2012 výši záporného salda oděvních výrobků a doplňků s Čínou.

Tabulka 69 Bilance oděvních výrobků a doplňků (SITC 84) s Čínou

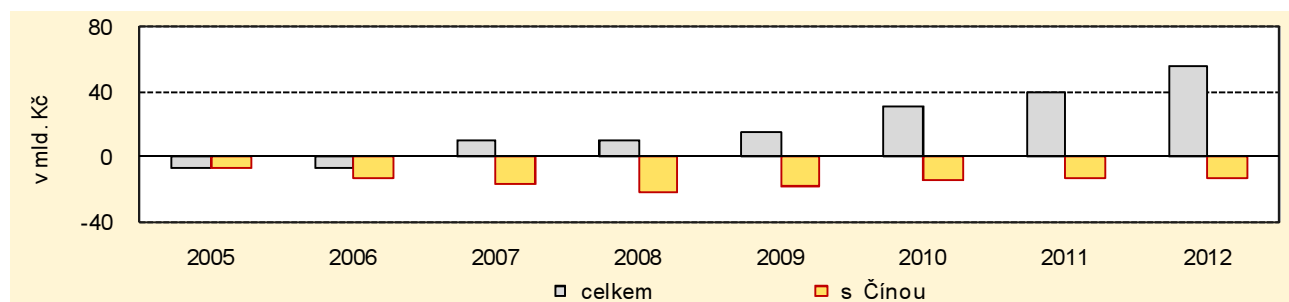
SITC	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	v mld. Kč							
Bilance SITC 84 ČR celkem	-1,5	-3,3	-5,7	-10,3	-10,7	-11,7	-14,0	-11,0
Bilance SITC 84 s Čínou	-7,5	-7,4	-9,6	-12,3	-12,6	-13,3	-15,6	-13,9
z toho:								
8453 svetry, pulovry, vesty	-0,6	-0,4	-0,7	-1,3	-1,5	-1,7	-2,0	-1,4
8414 pánské kalhoty, kombinézy	-0,5	-0,5	-0,8	-1,2	-1,1	-1,2	-1,2	-1,2
8421 dámské pláště, bundy	-0,6	-0,7	-0,8	-1,0	-1,0	-1,0	-1,2	-1,1
8454 trička ve tvaru T, nátělníky	-0,6	-0,5	-0,7	-0,9	-0,9	-0,8	-0,9	-0,9

Celková bilance zahraničního obchodu s **různými výrobky** vykázala v roce 2012 přebytek a poměrně značné zlepšení proti roku 2005. Bilance s Čínou se naopak zhoršila o 6,0 mld. Kč. Největší vliv na deficit obchodu s různými výrobky měla dlouhodobě záporná bilance obchodu s dětskými hračkami (zhoršení v roce 2012 proti roku 2005 o 1,7 mld. Kč).

Tabulka 70 Bilance různých výrobků (SITC 89) s Čínou

SITC	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	v mld. Kč							
Bilance SITC 89 ČR celkem	-6,7	-6,3	10,4	10,8	15,5	31,3	39,8	56,0
Bilance SITC 89 s Čínou	-7,3	-13,1	-16,4	-21,3	-18,3	-14,2	-12,7	-13,3
z toho:								
8942 dětské hračky	-1,7	-2,4	-2,6	-2,4	-2,2	-3,2	-3,2	-3,4
8947 sportovní potřeby	-1,4	-1,4	-1,5	-1,6	-1,4	-1,3	-1,4	-1,5
8943 předměty pro zábavu	-0,7	-0,2	-0,3	-0,4	-0,3	-0,9	-1,6	-1,4
8939 předměty z plastů	-0,5	-0,8	-0,9	-1,0	-0,9	-1,0	-1,0	-1,1

Graf 23 Bilance různých výrobků (hraček, předmětů z plastu)

Za zaznamenání ještě stojí i vliv záporné bilance obchodu s Čínou s některými výrobky, které jsou součástí SITC 6 - polotovary a materiály. Lze zmínit např. bilanci obchodu s výrobky ze železa nebo oceli (SITC 6996), která v roce 2012 skončila pasivem 1,5 mld. Kč, dále pak schodek obchodu se stolními, kuchyňskými a ostatními domácími potřebami, kovovými (SITC 6974) ve výši 1,1 mld. Kč a deficit obchodu se stolní a kuchyňskou keramikou (SITC 6661).

Některé podskupiny mají však i pozitivní vliv na celkovou bilanci zahraničního obchodu s Čínou a její schodek (i když nevýznamně) snižují. V roce 2012 to byl např. přebytek obchodu (1,1 mld. Kč) s čerpadly paliv, maziv pro pístové motory (SITC 7422) a s mikroskopy, difrakčními přístroji, díly a příslušenstvím (SITC 8713) ve výši 1,0 mld. Kč.

6 Shrnutí

V rámci celkových zahraničněobchodních vztahů České republiky patřil v období 2005 až 2012 zahraniční obchod s Čínou k poměrně významným.

V roce 2012 se v porovnání s rokem 2005 zvýšil obrat zahraničního obchodu s Čínou více jak 3krát a dosáhl tak druhé nejvyšší hodnoty (vyšší byla pouze v roce 2011) od vzniku samostatné České republiky. Čína se stala s podílem 5,8 % nejvýznamnějším obchodním partnerem České republiky ze států mimo Evropskou unii (v roce 2005 to bylo Rusko).

Nízký podíl měl po celé sledované období na výši obratu zahraničního obchodu s Čínou vývoz, i když se v letech 2005 až 2012 poněkud zvyšoval (v roce 2012 dosáhl pouze necelých 10 %). Meziroční nárůsty vývozu do Číny byly nevýznamné, takže v roce 2012 proti roku 2005 se tento vývoz zvýšil o 25,5 mld. Kč. **Rozsah zahraničního obchodu s Čínou byl po celé sledované období určován proto dovozem.** V posledních letech představoval dovoz více jak devět desetin z celkového obratu zahraničního obchodu s Čínou a u některých výrobků kryl poměrně značnou část dovozních potřeb České republiky. V roce 2012 v porovnání s rokem 2005 vzrostl dovoz z Číny o 211,1 mld. Kč. Výrazně vyšší hodnoty dovozu oproti hodnotám vývozu po celé sledované období vedly k **prohlubování schodku zahraničního obchodu s Čínou,** což negativně působilo nejen na vývoj salda zahraničního obchodu se státy mimo EU, ale i na vývoj celkové obchodní bilance České republiky. Proti roku 2005 v roce 2012 vzrostl deficit obchodu s Čínou o 148,6 mld. Kč.

Pozice Číny na celkovém českém vývozu se v letech 2005 až 2012 sice postupně mírně zvyšovala, v rámci celkového českého vývozu je však stále nevýznamná. S podílem 1,1 % obsadila Čína v roce 2012 v celkovém českém vývozu devatenácté místo. Ze států mimo EU se před Čínu zařadilo Rusko, Spojené státy, Švýcarsko, Ukrajina a Turecko.

Zastoupení Číny na celkovém českém dovozu se v období 2005 až 2012 postupně posilovalo. Dovoz z Číny se stal v rámci celkového českého dovozu poměrně významným, neboť dovozem z Číny byla v roce 2012 realizována více jak jedna desetina z celkových dovozních potřeb. V roce 2005 obsadila Čína s podílem 5,1 % na celkovém českém dovozu čtvrté místo, a to za Německem, Ruskem a Slovenskem, v roce 2012 se s podílem 11,1 % zařadila na druhé místo, a to za Německo.

Růst vývozu do Číny zaznamenaly v letech 2005 až 2012 všechny třídy SITC. Nejsilnější pozici ve struktuře vývozu do Číny si po celé uvedené období udržovaly stroje a dopravní prostředky. Jejich vývoz vzrostl v roce 2012 proti roku 2005 o více jak 16 mld. Kč a na přírůstku celkového vývozu do Číny se v uvedeném období podílel 63,1 %.

Druhou nejsilnější třídou SITC ve vývozu do Číny bylo v roce 2012 s podílem 13,4 % průmyslové spotřební zboží; jeho dovoz se v porovnání s rokem 2005 navýšil o 3,9 mld. Kč. Vývoz polotovarů a materiálů byl s podílem necelých 12 % v roce 2012 třetí největší třídou SITC ve vývozu do Číny.

Všechny třídy SITC si ve sledovaném období posílily svoje zastoupení na jejich celkovém českém vývozu, to však zůstává stále většinou zanedbatelné. Nejsilnější pozici měl v roce 2012 vývoz průmyslového spotřebního zboží následovaný vývozem strojů a dopravních prostředků a vývozem surovin nepoživatelných a minerálních paliv. Tyto třídy SITC především určovaly podíl vývozu do Číny na celkovém českém vývozu. K nejvýznamnějším oddílům vývozu do Číny patřily elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, jejich díly, stroje a zařízení k výrobě energie a odborné, vědecké a řídicí přístroje a zařízení.

Pro všechny třídy SITC byl v období 2005 až 2012 charakteristický růst dovozu z Číny, který byl však mezi jednotlivými třídami SITC značně rozdílný.

Nadprůměrné relativní zvýšení dovozu zaznamenaly pouze stroje a dopravní prostředky, které patřily ve struktuře dovozu k nejvýznamnějším a určovaly tak dynamiku celkového dovozu z Číny. V roce 2012 byl proti roku 2005 dovoz strojů a dopravních prostředků vyšší téměř 4krát a na přírůstku celkového dovozu z Číny se navýšení dovozu strojů a dopravních prostředků podílelo více jak 80 %. Stroje a dopravní prostředky byly jedinou třídou SITC, která si významně posílila svoji pozici v celkovém českém dovozu z Číny; její podíl vzrostl v roce 2012 proti roku 2005 o 13,7 p. b.

Druhou nejvýznamnější třídou SITC v dovozu z Číny bylo průmyslové spotřební zboží, které však svoje postavení na celkovém dovozu z Číny oslabilo z téměř jedné čtvrtiny v roce 2005 na přibližně 15 % v roce 2012.

Třetí pozici ve struktuře dovozu z Číny zaujímaly polotovary a materiály s podílem pouhých 6,4 % v roce 2012. V letech 2005 až 2012 výrazně vzrostla úloha dovozu strojů a dopravních prostředků z Číny na jejich celkovém českém dovozu (z necelých 8 % v roce 2005 na více jak 20 % v roce 2012). Posílilo i zastoupení dovozu průmyslového spotřebního zboží z Číny na celkovém českém dovozu těchto výrobků (z téměř 12 % v roce 2005 na 17 % v roce 2012). Poněkud narůstající význam měl dovoz z Číny v celkovém českém dovozu polotovarů a materiálů. Ve struktuře dovozu z Číny zaujímají výraznější úlohu ty oddíly SITC, které patří do tříd SITC 7 a SITC 8. Lze uvést např. **dovoz kancelářských strojů a zařízení k automatizovanému zpracování dat,** který se v roce 2012 proti roku 2005 zvýšil 4,6krát a na celkovém českém dovozu těchto výrobků se v roce 2012 podílel dovoz z Číny téměř třemi pětinami.

Čína je dlouhodobě největším dovozcem kancelářských strojů a zařízení k automatizovanému zpracování dat do České republiky.

Druhým největším oddílem v dovozu z Číny jsou zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku. Dovož uvedených výrobků se v roce 2012 proti roku 2005 zvýšil 4,2krát a na jejich celkovém českém dovozu se dovoz z Číny podílel v roce 2012 přibližně dvěma pětinami.

Elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče jsou třetím nejvýznamnějším oddílem v dovozu z Číny. Jejich dovoz, který vzrostl ve sledovaném období 2,7krát, kryje v současnosti více jak 13 % z celkového českého dovozu těchto výrobků.

K dalším významnějším oddílům v dovozu z Číny lze zařadit různé výrobky, nábytek a jeho díly, oděvní výrobky a doplňky, obuv, cestovní galanterii, kabelky a podobné výrobky a fotografické přístroje, optické přístroje a hodiny. Zejména dovoz oděvních výrobků a doplňků kryje značnou část (37 % v roce 2012) z jejich celkových dovozních potřeb, stejně jako dovoz obuvi (42 % v roce 2012) a dovoz cestovní galanterie, kabelek a podobných výrobků (58 % v roce 2012).

Zahraníční obchod s Čínou vykazoval po celé sledované období u všech tříd SITC (s výjimkou surovin nepoživatelných a minerálních paliv) záporné saldo. Největším nositelem deficitu byl zahraniční obchod se stroji a dopravními prostředky, který výraznou měrou přispěl k pasivitě obchodní bilance s Čínou. Tato třída SITC navýšila pasivní saldo v roce 2012 proti roku 2005 téměř o 157 mld. Kč.

Další třídou SITC, která zaznamenala výrazné pasivum (42 mld. Kč v roce 2012) s negativním vlivem na celkovou obchodní bilanci, bylo průmyslové spotřební zboží. Deficit obchodní bilance s tendencí růstu vykazovaly polotovary a materiály. V roce 2012 proti roku 2005 navýšily schodek o více jak 8 mld. Kč. Záporné saldo (v porovnání s předchozími třídami však podstatně nižší) bylo charakteristické i u chemických výrobků a zemědělských a potravinářských surovin a výrobků.

Jedinou třídou SITC, která (i když nevýznamně) mírnila v posledních letech celkový schodek bilance zahraničního obchodu s Čínou, byly suroviny nepoživatelné a minerální paliva. Podrobnější pohled do struktury zahraničního obchodu s Čínou ukazuje, že nejsilnější negativní dopad měly ty oddíly SITC, které náleží do tříd SITC 7, SITC 8 a SITC 6.

Značný záporný vliv na celkovou obchodní bilanci s Čínou (124 mld. Kč v roce 2012) měly kancelářské stroje a zařízení k automatizovanému zpracování dat (výpočetní technika přenosná do 10 kg, díly a příslušenství výpočetní techniky, paměťové jednotky), dále pak (52 mld. Kč v roce 2012) zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku (telefonní přístroje včetně mobilních, díly a příslušenství k telekomunikačním přístrojům), elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, oděvní výrobky a doplňky, různé výrobky (dětské hračky, sportovní potřeby). Za zaznamenání ještě stojí i vliv záporné bilance obchodu s Čínou s výrobky železa nebo oceli, se stolními, kuchyňskými a ostatními domácími potřebami kovovými a se stolní a kuchyňskou keramikou.

Některé podskupiny měly však pozitivní vliv na celkovou obchodní bilanci s Čínou a její schodek (i když nevýznamně) snižovaly (např. přebytek obchodu s čerpadly paliv, maziv pro pístové motory a mikroskopy, difrakční přístroje, díly a příslušenství).